

Městská knihovna v Praze

KNÍŽKA S ČERVENÝM OBALEM

Alexandra Berková

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Knížka
s červeným obalem

Alexandra Berková

Znění tohoto textu vychází z díla [Knížka s červeným obalem](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Petrov v Brně v roce 2003. Pro potřebu vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Alexandra Berková: Knížka s červeným obalem), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 6. 11. 2020.

OBSAH

Miniromán	7
Milostná	13
Nádraží	17
Bubi-blues	20
Nazdar Ančo!	24
Velké šuby-duby	31
Začátky	38
Pavučina	44
O malé bílé cedulce	54
Kdybytí	56
Ráno	59
Středa	63
Carpe diem	69
Jeden z podvečerů	83
Tedy o lásce	88
Pentameron	91
Veselka	98
Funus	103
Pohádka o šťastném konci	114

PŘEDMLUVA

*... ten čas, co se vleče,
ty sny a to čekání,
jistota, že jsem v bezpečí,
jistota, že jsem nejhezčí,
ta odvaha k tolika láskám...*

– ale babičko, vždyť je máte na nose!

Miniromán

Příroda nám klade do cesty naši tupost jako past.

(G. Greene)

Když se táta s mámou potkali, řekli si, to je doba, co jsme se neviděli, co pořád děláš. A máma řekla, budu se asi muset vdávat. A táta řekl, proč muset a proč asi, a máma řekla, muset, protože nechci, a asi, protože to asi udělám. A táta řekl, manželství je překonaná instituce, pojď se mnou do kina. A máma řekla, seš moc hodnej, ale nemám čas. Tak šli.

A za týden máma řekla, honem pod' na dvě deci, já jsem strašně zbabělá a schovávám se před Karlem a sama nevydržím, jak jsem zbabělá.

A za týden udělala státnice a řekla, to se mi ulevilo, že s nikym nechodim, a táta řekl, to bude nějakej omyl, chodíš se mnou.

A za měsíc řekla máma, kde jsi byl, hledala jsem tě, a táta neřekl nic a potom řekl, byl jsem na chatě se svojí malou. Máma mlčela a potom řekla, chtěla jsem ti ukázat tohle, a vyndala kalendář. A táta se na něj koukal a řekl, s tím musíme něco dělat. A máma řekla, ty si dělej, co chceš, příteli, a vstala. Táta řekl, už jsem to skončil, a máma řekla, nemusel sis dělat násilí, a šla pryč.

Potom vytočila číslo a řekla, ahoj Jardo, pod' na dvě deci, a on řekl, pro tebe všechno, má dávná láska, a šli. On něco říkal a díval se na mámu a máma se usmála a on řekl, holka, ty seš na tom moc špatně, koupíme lahev a půjdeme ke mně. A máma řekla, jsem husa, promiň, že jsem tě vytáhla, já jsem strašná husa. A on řekl, rozmysli si to, a máma řekla, je mi špatně zvenčí i zevnitř, nezlob se. A šla ven brečet.

Potom šla domů a přede dveřmi stál táta a kýchal a řekl, nesmíš se takhle toulat po nocích, nebo se nám dcera nastydne. A máma

řekla, nestarej se, a táta řekl, tak už se nezlob, jsme přece oba dospělí. A máma řekla, ty máš do dospělosti daleko a můžeš se uklidnit, jenom jsem tě zkoušela. A táta řekl, jsi hrozně hloupá, škoda, že jsem si toho nevšiml dřív, a odešel. Máma stála před domem a začalo pršet. Potom šla telefonovat a řekla, ahoj Zdeno, půjč mi prosím tě nějaké věci po Honzíkovi, budu svobodná matka. A Zdena řekla, jsi cvok, jedu k tobě, přijela a řekla, proč jsi ho takhle urazila, a máma řekla, protože neví, co dělá, a je lepší starat se o jedno dítě než o dvě. Zdena dlouho mluvila a máma řekla, nelituj mě, já to zvládnou, a Zdena řekla nelituju tebe, lituju to dítě, v jedné místnosti se záchodem na chodbě, moc si o sobě myslíš. A máma řekla, za takovouhle pomoc ti pěkně děkuju, a Zdena řekla, jsi víc sobec než blázen, a šla pryč. Pořád pršelo a máma dlouho nemohla usnout a ráno přišla pozdě do práce.

Za týden přišla dvacetiletá slečna a řekla, Petr miluje mě. A máma řekla, gratuluju, i když mě to vůbec nezajímá. A ona řekla, Petr tvrdí, že se budete brát, ale já vím, že to není pravda, já ho znám, chodíme spolu půl roku. A máma řekla, chápu, že se ti to zdá hrozně dlouho, ale ještě pořád mě to nezajímá. A ona řekla, závidíte, protože vám je skoro třicet, ale přebrat mi Petra se vám nepodaří. A máma řekla, to ne, protože se o to nesnažím, a pozdravuj ho, a otevřela dveře.

Potom si zapálila cigaretu a někdo zaklepal a vešel táta a řekl, nekuř, nebo se nám dcera udusí, kde je. A máma řekla, netrap svou pubescentku, stihneš ji na schodech. A táta řekl, poslala ji sem moje matka, oznámil jsem, že se budeme brát. A máma řekla, o tom nic nevím, táta řekl, právě ti to jdu sdělit, máma se nadechla a táta řekl, mluvil jsem se Zdenou, máma se nadechla a táta řekl, můžeš být ráda, mohlas tou svou pitomostí všechno zkazit. Máma řekla, tohle je moje věc a nic od tebe nechci. A táta řekl, další důkaz, že jsi cvok, tím spíš musím být své dceři nablízku. A máma řekla, nic nemusíš a bude to kluk. Potom dlouho mluvili a máma řekla, jak to bude dál, a táta řekl, dál to bude normálně, a máma řekla, já nemám šaty.

Potom jela domů a řekla, budu se vdávat, a babička řekla, už jsi jednou vdaná byla. Máma řekla, čekám dítě, babička řekla, jak myslíš, dědeček řekl, buh s tebou, a odešel. A máma řekla, tak se mějte, bereme se v červenci, pošlu vám oznámení, a odjela.

Za týden táta ležel na zemi a kreslil a říkal, chce to zavést plyn a vodu a udělat sprchový kout, máme do prosince co dělat. A máma řekla, myslíš, že se sem vejdem, a táta řekl, když nebude holka moc veliká, tak jo. A máma řekla, my se vlastně vůbec neznáme, to je divný, že se nebojím. A táta řekl, na tom není nic divného, protože nekoušu, a na sbližování máme fůru času. Máma mu dala pusu a řekla, miluju tě, mám štěstí, že jsem tě potkala.

Za týden někdo zaklepal a vešel Karel a sedl si a řekl, doufám, že neruším, vypadáš báječně, a nabídl mámě cigaretu. A máma řekla, děkuju, nekouřím, co bys rád. On řekl, chtěl jsem tě jenom vidět, máma mlčela a on řekl, slyšel jsem, že s někým chodíš, doufám, že to není nic vážného, máma mlčela a on řekl, dej na sebe pozor, člověk tvého formátu by neměl zkysnout u plotny, a máma řekla, není to vážné, je to veselé, čekám dítě a budu se vdávat. On řekl, jsi naivka, plodit děti dovedou i králíci, ale specialistů ve tvém oboru je málo. Potom řekl, seženu ti doktora a můžem to dát zase dohromady, a máma řekla, děkuju, ale nechci. A on řekl, vím, že nejsem vždycky roztomilý, ale musíš pochopit, kolik má muž mého druhu starostí, na nějaké romantismy nemám čas. Máma mlčela a on řekl, mám už podrážděné nervy, protože jsem na všechno vždycky sám a nemůžu být pořád roztomilý, to prostě musíš pochopit, proto tě mám. Máma řekla, nemáš, a on řekl, neboť hloupá, jako se mnou se nebudeš mít s nikým a nedělej drahoty, to já nemám rád, ty víš moc dobře, že to nemám rád. Máma řekla, vím, a on řekl, tak vidíš, já chci mít čisté košile a nejsem ochoten žrát konzervy, protože žena píše román. A máma řekla, říkal jsi něco o plotně, a on řekl, nechytej mě za slovo, ty mě vždycky chytáš za slovo a to mě rozčiluje, tak mě nerozčiluj a tu svoji avantýru si klidně nech, i tu nepříjemnost jsem ochoten

zlikvidovat. Vidíš, další starost, a zapálil si cigaretu. Máma řekla, jak je možné, že jsem s tebou vydržela skoro dva roky, a on řekl, to já vydržel s tebou a jsem ochoten to vydržet dál, protože tě potřebuju, to přiznávám, potřebuju tě. Ale nedělej drahoty, takový poklad zase nejsi a já si klidně seženu náhradu, i když to jsou další peníze a další čas. Máma řekla, fuj. On řekl, nedělej citlivku, na to ti neskočím, nazývám prostě věci pravými jmény a jsem ochoten se o tebe postarat, říkej si tomu třeba láska. A máma řekla, to by mě ve snu nenapadlo, jdi pryč. A on řekl, jak chceš, ale v tom případě nezapomeň, že jsem tu Jugoslávii platil já a visíš mi čtyři tisíce. A máma řekla, mám opravdu víc štěstí než rozumu, ty peníze dostaneš, zmiz. A on řekl, jsi obyčejná slepice, divím se, že jsem tě měl svým způsobem rád, nicméně ti přeju lehký porod, a odešel.

A máma brečela a smála se a volala tátovi a táta řekl, je to sprosták, slíbil, že za tebou nepůjde, byl tu předevcírem. A máma řekla, miláčku, dneska jdem místo úklidu na večeri, syn touží po bifteku. A táta řekl, pro dceru všechno, ale když už jsme u toho, možná že za tebou přijde ještě matka. A máma řekla, áha. Táta řekl, buď k ní shovívavá, ona se vždycky těšila, že mi najde nevěstu, a my jsme ji jaksi obešli. A máma řekla, aha. A táta řekl, možná že nepřijde, říkal jsem jí, aby tě nechala na pokoji. A máma řekla, aha, hm.

A za tři dny přišla padesátiletá dáma a řekla, jdu se podívat, kdo mi bere jediného syna. A máma řekla, prosím, posad'te se, a ona řekla, můj syn je ještě dítě, nemáte právo mi ho brát. Máma se nadechla a ona řekla, berete mi jediného syna, jste prohnaná, o tři roky starší a rozvedená, jestli se nemýlím, ale jsem ochotna se s vámi dohodnout, a vytáhla peněženku. A máma zčervenala a řekla, takhle se nedohodneme, prosím, posad'te se. A ona zůstala stát a řekla, nemusíte se stydět, zřejmě jste si zjistila, z jaké je Petřík rodiny, jinak byste si ho nevybrala, a kdybyste věděla, kdo byl jeho otec, ani byste k tomu neměla odvahu. A máma řekla, neposadíte se, a ona řekla, Petřík sotva dostudoval, musí si vybudovat posta-

vení, musím chránit své dítě. A máma řekla, na Petrově dítěti vám nezáleží? A ona řekla, a bude opravdu jeho? A máma zrudla a řekla, nevím jak vy, madame, ale já – a ona řekla, vyprošuji si urážky od nějaké – a máma řekla, je mi líto, že vás okrádám o drahocenný čas, a vstala. A ona řekla, Petřík si také není zcela jist, vím to. A máma řekla, sbohem, a otevřela dveře. Potom seděla s hlavou v dlaních a potom volala Karlovi, ale on nebyl doma.

Z práce šla pomalu, koupila si lístek do kina, ale zahodila ho, potom chodila po ulicích a dívala se do výkladů a na lidi a vešla do obchodu. Řekla, chtěla bych šaty, nějaké, co by mi zvedly sebevědomí. A prodavač řekl, ale to vy přece nepotřebujete, mladá paní – máma si zkusila dvoje šaty, řekla, vypadám jako porce zmrzliny, a šla pryč. Zavolala Karlovi a on řekl, já věděl, že si to princezna rozmyslí, a máma řekla, jenom částečně, potřebovala bych toho doktora. A on řekl, vidíš, že dostáváš rozum, stavím se pro tebe zítra, máma řekla ano a zavěsila.

Večer přišla domů a tam čekal táta a řekl, nic mi nepovídej, mluvil jsem s matkou. Máma řekla, ona má pravdu, ty nevíš, co děláš, rozmyslela jsem si to. A táta řekl, nesmysl, jste obě padlé na hlavu, pozítří má přijít chlap na plyn a já zůstanu tady, a nafoukl matraci. A máma se nadechla a táta řekl, mrzí mě, že se necháš takhle vykoletit, ale vyčtu ti to až po šestinedělí, do té doby vařím, a rozbalil šest chlebiček. A máma zašeptala, ty jsi blázen, a táta řekl, to je omyl, já jsem tu jedinej normální. A máma řekla, a co tvá matka, a táta řekl, moje máma má zlatý srdce, panskej komplex a trošku delší vedení, do týdne jsme pozvaní na oběd. A máma řekla, už jsem si domluvila doktora, a táta řekl, ještě jednou uslyším takovou pitomost a udělám něco nepředloženýho. A máma řekla, já tě miluju, táta řekl, zatím to tak nevypadá, máma řekla, já jsem tak šťastná, a táta řekl, tak to koukej nezvorat, až na tebe je zatím všechno v pořádku, teď půjdeme provětrat dceru, četl jsem, že musíš chodit na vycházky. A máma řekla, bude to kluk, a šli na procházku a pak přišel insta-

latér a pak šli na oběd k pražské babičce a pak malovali a zavedli plyn a vodu a potom šli na radnici, ale táta zapomněl občanku, tak šli jindy, ale přišli o hodinu pozdě, a pak máma řekla, necháme to na pak, já se v peleríně vdávat nechci, a táta řekl, máš pravdu, dyť je to jedno.

A potom máma ležela v sále se zelenými kachlíčky a potila se a přišel doktor a řekl, já jsem jenom ortoped, ale vedu vám návštěvu, a přišel táta v bílém plášti a řekl, držte se, holky, musím hned pryč, aby mě tu s Honzou nenačapali, a stiskl mámě ruku.

A za dvě hodiny řekl jiný doktor, ještě – tak – výborně – máte dceru.

Umyli mě, popsali a změřili a zvážili a ukázali mi mámu. A máma řekla, já, ta je krásná, můžu si na ni sáhnout? Jmenuju se Dita.

Milostná

*Vyprávěl jsem tento příběh Beethovenovi,
aniž jsem tušil, že už ohluchl, a on se usmál
a přikývl a řekl: „Jasně.“
(W. Allen)*

„Pojď, Frantíku! Křikl Tonda v houfu dětí, které se smíchem vyběhly ze školy, že nebudeš dřív u támhleté staré jabloně, co stojí u družstevních vrat? Vsaďme se! Křikl Frantík – Frantík,“ dočetla Bartesková a klesla hlasem. Řanda mi poslal papírek: Co to vysí na tabuli za ptáka? Na tabuli vysí za ptáka vorel. Pošli to dál. Připsala jsem, Homolka je vůl, a štouchla Barteskovou. „Ale to už dva nerozluční přátelé běželi přes náves, jen se za nimi prášilo,“ četla Bartesková, otočila se, převzala papírek a dostala trest. Potom jsem četla já: „Copak, hoši, snad někde nehoří? Smál se dobrácky hřmotný předseda,“ a Bartesková mi podala papírek: Bacha, Pinda, leze za tebou mamut!

Potom nakoukla do třídy Tečna a tři kluci a já jsme šli stěhovat skříně. Tečna mi na chodbě řekla, umíš to, Bohunko? Řekla jsem, ano prosím, k četným gratulantům připojuji se i já, vážený Mistře. Dobře, dobře, řekla Tečna.

Přinesli jsme čtyři skříně z ředitelny do sborovny, dvě pohovky z chodby do ředitelny a tři stoly ke sklepu a šli jsme do třídy. Homolka četl: „Já jsem byl první, soudruhu předsedo! Ne, já jsem byl první! Volali malí závodníci jeden přes druhého,“ a začalo zvonit.

Homolka šel ke koši, hodil tam papírek, podíval se na mě a poklepal si na čelo. Vyndala jsem z tašky chleba se šunkou, podala mu ho a řekla, chceš? Bacha, Pinda, mamut! zavolala Bartesková a hihňavě se zasmála. Potom řekla, hele, dej mi úkol z matiky. Dala jsem jí sešit

a šla na chodbu. Tečna řekla, to je ona, soudruhu řediteli, pojd' sem, Bohunko, nezkazíš to? Přistoupila jsem a řekla, prosím nezkazím. Láčkovec se na mě usmál a řekl, tak co? Nemáš trému? Taková velká holka? Co? No nic, hlavu vzhůru, jistě to dobře dopadne, tak běž, běž, a poplácal mě po zádech. Osvobozuji tě z posledních dvou hodin! volala za mnou Tečna a šla jsem do třídy, podrazila Homolkovi nohu, Homolka řekl, seš cáklá, vzala jsem tašku a šla zase ven.

Koupila jsem si osm dala mánek, sedla si s nimi do šatny a jedla jsem a říkala, k četným gratulantům připojuji se i já, vážený Mistře, abych v dnešní, pro nás všechny tak významný den – a kývala jsem se ze strany na stranu a říkala a jedla, mezitím zvonilo a pak zase a ještě, kývala jsem se a říkala a jedla, až byly všechny dala máneky pryč a zvonilo naposled a bylo slyšet dupání a řev.

Napila jsem se vody a šla čekat před školu. První utíkali Bartesková a Řanda a ještě tři, všichni se zapříchili ve dveřích a nemohli ven. Řanda řval, Bartesková pištěla, za nimi se tlačili další a Tečna volala zezadu vysokým hlasem, no tak děti, uklidněte se, pěkně jeden za druhým, jak jsme se to učili? Malý kluk vepředu se rozbrečel. Vzala jsem ho kolem pasu, odstrčila Řandu, Barteskovou zamáčkla trochu dozadu a všichni se vyloupili ze dveří jako zátka. Ale Homolka mezi nimi nebyl. Kluk křičel a kopal nohama, tak jsem ho postavila na zem. Ze dveří pak vycházel ukázněný chumel a Homolka šel poslední. Vzala jsem ho za ruku a řekla, já pudu s tebou, jo? Ale Tečna zavolala, tak pěkně do dvojstupu! jak jsme se to učili! Bohunko, ty půjdeš první. Tak jsme šli. Vepředu Láčkovec a Tečna a mezi nimi já a za námi celá škola, šli jsme za vodu přát Mistrovi.

Vlevo stáli učitelé a za nimi žáci, vpravo byli lidi z města a taky můj táta s cechovní zástěrou a právem v ruce. Uprostřed mezi dveřmi stál Mistr v červené kostkované košili a modrých teplácích a před ním já. Řekla jsem: k četným gratulantům připojuji se i já, vážený Mistře. A polkla jsem sladký knedlík. Mámína sukně mě škrtila v pase a potila jsem se. Bylo ticho. Řekla jsem tence: k četným

gratulantům připojuji se i já. Někdo se zachechtal. Tečna mi podala veliký dort, co jsme ho upekli v dílnách, podala jsem ho Mistrovi a řekla, k četným gratulantům připojuji se i já, vážený Mistře. Mistr se usmál, poklepal mi na rameno a řekl, jsi statečná žena. Uklonila jsem se a vážným krokem se zařadila vedle Homolky. Řanda se naklonil k Barteskové a šeptnul, máma má mísu, mamut mektá marně, pošli to dál! Začala hrát dechovka a potom byl konec.

Řekla jsem Homolkovi, nejdeš horem? Ne, du spodem kolem fotbalu, řekl Homolka. Vzala jsem ho za ruku a šla s ním. Já mám hrozně ráda zvířata, řekla jsem, třeba kachňata, jaký sou heboučký, to mám ráda. Homolka mlčel a pískal si, a tak jsme šli. Potom řekl, počkej tu, a odešel za roh. Stála jsem u plotu a dívala se na psa, jak štěká a kňučí a jak zalezl za altán, a na kachnu, jak se kolíbá přes dvorek, ách, kách, kách, a za ní pajdá osm žlutých kachňat. Jedno přišlo až k plotu, prostrčila jsem ruku a hladila ho a říkala mu, ty bejčku, ty blbečku, ty vážený Mistře, a kachňátko drželo a nechalo se hladit. Pak jsem vstala a kachně zůstalo ležet na zemi. Za rohem vykoukl Homolka a řekl, ty seš eště tady? Řekla jsem, jo, už deš? A šli jsme. Já mám hrozně ráda zvířata, řekla jsem, třeba kachňátka, jaký sou heboučký. A Homolka řekl vysokým hlasem, co za mnou furt lezeš, co za mnou lezeš? Ty se mnou nechceš chodit? řekla jsem a Homolka řekl, ne, seš strašně veliká. Mlčeli jsme a šli a došli jsme k fotbalu. Homolka položil tašku a řekl, du si zakopat, ty si dělej, co chceš, a utíkal na trávník a křičel, volevole, nahrajvole! A kluci křičeli, helevole, Pind'avole, postřehvole! A kopli míč a Homolka ho vrátil a hráli a kopali do branek z cihel a křičeli a padali do trávy.

Stála jsem na kraji a držela Homolkovi tašku a Homolka se na mě nepodíval. Od vody se zvedali komáři a sedali na mě, odháněla jsem je tou taškou. A kluci pořád hráli a křičeli a někdo zavolal, di domu! máma ti vaří psínohu! a dívali se na mě a smáli se a pak zase hráli. Stála jsem tam, držela Homolkovi tašku a začalo se stmívat. Potom už na míč nebylo vidět a kluci šli pryč. Homolka zůstal pozadu

a dlouho si vyklepával kamínek z boty a potom přišel a řekl, ty seš ještě tady? Řekla jsem, jo, už deš? Homolka se na mě podíval a řekl, kluci se ti smějou, jak seš pitomá. Řekla jsem, nejsem pitomá, jsem nejlepší ze třídy, a on řekl, seš pitomá a seš šprtna a co za mnou furt lezeš! Podala jsem mu tašku, a jak ji bral, stiskla jsem mu prsty. Vyjekl jaůů! Přitáhla jsem ho k sobě, sklonila se k němu a řekla, proč se mnou nechceš chodit? Seš cáklá, pusť mě, zakňučel Homolka. Pustila jsem ho, třepal rukou a foukal si na prsty. A Bartesková se ti líbí? řekla jsem. Bartesková má akorát prsa, ale nelíbí se mi a ty se mi taky nelíbíš a nech mě bejt, řekl Homolka a sehnul se pro tašku. Chytila jsem ho za ruku. Já mám taky prsa, řekla jsem. Homolka se mi vyškubl a utíkal do tmy. Dohnala jsem ho a zkroutila mu ruku za zády. Chod' se mnou, Homolko, řekla jsem. Homolka sykl, předklonil se a padl na kolena do trávy. Seš velikej, pitomej mamut, řekl tiše, pusť mě, já musím domu. Já mám taky prsa, řekla jsem a rozepla si máminu blůzu. Homolka tiše stál. Dej mi pusu, řekla jsem. Homolka se nehýbal a potom šeptnul, co mě nenecháš? Já tě nemiluju! Sklonila jsem se k němu, vzala ho za krk a ukousla jsem mu hlavu. A snědla jsem ho, Homolku, snědla, protože mě neměl rád.

Nádraží

*Asinin vyskočil na vozík a dal si ruce v bok
v domnění, že je hezký.
(A. P. Čechov)*

Tak další, další, zavolala paní v okénku a udělali jsme krok vpřed. Do haly vešel příslušník, zasalutoval, dlouhými kroky přešel kolem pána s novinami, pokýval hlavou, s rukama za zády se zastavil u dveří na nástupiště, rozhlédl se, zasalutoval a vyšel ven. Pán s oranžovým nafukovacím psem stál za skleněnými dveřmi a díval se dovnitř. Tak další, řekla paní v okénku a udělali jsme krok vpřed. Na obrazovce se chvěly dva šikmé oranžové pruhy, trhly sebou, poskočily a byl z toho pán a říkal, že v Belfastu bylo mnoho mrtvých. Mami, řekla holčička, proč se tak třese? Mlč a dívej se, řekla paní v černém. Tak další, řekla paní v okénku a udělali jsme krok vpřed. Pán s oranžovým nafukovacím psem pootevřel skleněné dveře a díval se dovnitř. Mami, ať se netřese, mě to rozhněvá, řekla holčička. Dveřmi od nástupiště vešel příslušník, šel dlouhými kroky s rukama za zády, pohladil holčičku po vlasech, dvěma prsty poklepal na stolek, u skleněných dveří se rozhlédl, zhoupł se na patách, zasalutoval a vyšel ven. Pán s nafukovacím psem vešel dovnitř a zůstal stát. Tak další, další, řekla paní v okénku. Postoupila jsem a řekla, jeden do Brna. Paní se na mě podívala. Já jedu do Brna, za klukama, řekla jsem, stoupla si na špičky a dala do okénka korunu. Ale co bys tam dělala, děvče, řekla paní v okénku, dám ti jeden do Kdyně, tam jsou hezký klucí. Podala mi papírek a řekla, tak další, další. Potřebuju lístek, lístek na vlak, pošeptal mi pán s nafukovacím psem. Já jedu do Dyně za klukama, řekla jsem mu. Pán se rozhlédl, stoupl si do fronty a tiše řekl paní před sebou, já

potřebuju lístek. Lístek na vlak. Paní udělala krok vpřed a holčička řekla, mami, co to mluví? Pst, řekla paní v černém, to jsou zprávy, to říká, co se kde stalo důležitého. Pán na obrazovce měl oranžový obličej, kolem ramen a hlavy se mu tetelil modrý pruh, a říkal, že při zemětřesení v Japonsku bylo mnoho mrtvých. A bude taky říkat, že nám umřel děda? zeptala se holčička a paní v okénku řekla, tak další. Pán se psem postoupil a zašeptal, já potřebuju lístek. Lístek na vlak. Ale kam byste jezdil, co vám tu chybí, další, další, řekla paní v okénku. Pán se psem stál stranou a smutně se díval. Skleněnými dveřmi vešel příslušník, prošel dlouhými kroky s rukama za zády, před televizí pokýval hlavou, u stánku zaťukal na dřevo, rozhlédl se, zasalutoval a vyšel na nástupiště. Sedla jsem si před televizi. Nám umřel děda, řekla holčička. Já jedu do Dyně, za klukama, řekla jsem. Já chci buřta, řekla holčička, náš děda rád buřty, já je teď budu jíst za něj. Pst, řekla paní v černém, není nic slyšet. Vstala jsem a šla k televizi a slyšela šepot: šéfe, došly zpravodajský pastelky! Berte, co je! Rozkaz, šéfe! Zesílila jsem zvuk a pán na obrazovce měl zelený obličej, kolem ramen a hlavy mu pulzoval červený pruh a pán říkal, že při leteckém neštěstí v Anglii bylo mnoho mrtvých. Paní, prosím vás, šeptal pán se psem. Nic, doma budete! Tak další, řekla paní v okénku. Pán svěsil hlavu a hladil oranžového nafukovacího psa. Dveřmi od nástupiště vešel příslušník, kousl do buřtu pána s noviny, řekl, v pořádku, pokračujte, zasalutoval, přešel halu dlouhými kroky, pohládl holčičku po vlasech a skleněnými dveřmi vyšel ven. Nám umřel děda, volala za ním holčička. Z ampliónu nade dveřmi se ozvalo chrr, písk, jedna jedna, pozor, hlášení! na kolej přijede vlak, konec hlášení. Paní, já ještě nikdy nejel vlakem, zašeptal pán s nafukovacím psem. O nic jste nepřišel, řekla paní v okénku, podívala se na pána, podala mu pendrek a zašeptala, tumáte a běžte, běžte. Pán se psem stál u okénka a cucal pendrek. Mami, že budu jíst za dědu buřty? řekla holčička a z ampliónu se ozvalo, chrr, jedna, jedna, pozor hlášení, vlak už je za zatáčkou, za chvíli tu bude,

konec hlášení. Všichni jsme vstali a seřadili se do fronty ke dveřím. Paní v pokladně s bouchnutím spustila okénko, pán se psem stál stranou a cucal pendrek. Já bych vám dala svůj lístek, řekla jsem mu, ale já ho potřebuju, to je do Dyně, za klukama. Děkuju, zašeptal pán a zavrtěl hlavou. Tak já vezmu vašeho pejska, řekla jsem. Děkuju, zašeptal pán a zavrtěl hlavou. Z ampliónu se ozvalo, jedna, jedna, pozor hlášení, vlak už jede, už je skoro tady, konec hlášení. Tak pa, pejsku, řekla jsem a dala mu pusku na oranžový nafukovací čumák. A ze psa se stal krásný nafukovací princ. A tohle se mi děje pořád, řekl pán a rozplakal se, dal mi pendrek a šel pryč. Příslušník s rukama za zády obešel frontu, pokýval hlavou, vypnul televizi a zezadu do ní zašeptal, končíme! Nastoupili jsme s princem do vlaku, naproti nám paní v černém a holčička, vedle nás pán s mastnými prsty a novinami, vlak se rozjel a příslušník a paní z okénka stáli na nástupišti a dlouho nám mávali. Cucala jsem pendrek, za okny byly vidět zelené kopce a žlutá pole a hnědé cesty a bílé domky. Mami, nebud' smutná, já se k tobě přimazlim, řekla holčička. Nafukovací princ si zamyšleně lízal ruku, a jak vlak jel, za posledním vagónem se sklápěly kulisy kopců a polí a domků a nádraží, příslušník a paní z okénka se převlékli, všechno to naložili na vůz a jeli pryč.

Bubi-blues

*Bud' se mnou, nebo umřu.
Ty jsi zamoučená
a moje tváře jsou pomazány sazemi,
ale bud' se mnou, ty, nebo umřu a bude mi smutno.
(I. Wernisch)*

„Milý příteli – přítelkyně!

Toto řetězové spojení vzniklo ve Venezuele! Vyhotov 20 opisů a čekej na štěstí! Štěstí přijde do 9 dnů!

Nevěřili, povšimni si následujícího: Mirtl dal dopis svému tajemníkovi a za 9 dnů vyhrál 20 000 000. Jeho přítel Barbasa nevyhotovil 20 opisů a za 9 dnů byl propuštěn z práce. Barifie dostala dopis také, nevěřila jeho obsahu a za 9 dnů zemřela!“

Opsala jsem dopis dvacetkrát, a jak jsem ho dávala do dvaceti obálek, říkala jsem: udělej, ať mě Bubi miluje. A taky udělej, ať se dostanu k cirkusu. Ale hlavně udělej, ať mě Bubi miluje. A šla jsem k poště.

Helou Sendy, řekla Babická.

Helou Džejn, řekla jsem.

Bolavá Noha zas čeká, řekla Babická.

Du hned zpátky, řekla jsem.

Tak helou Sendy, řekla Babická.

Helou maj felou, řekla jsem a šla dál a dala těch dvacet obálek po jedné do schránky a na každou ještě třikrát plivla. A pak jsem tam stála a čekala a koukala na Bolavou Nohu, jak taky čeká; stála jak tyč a vítr jí foukal do dlouhých šedivých vlasů. Veliká ručička nad ní poskočila na tři čtvrtě a potom na celou. Bolavá Noha se zimomřivě držela za lokty, pak dlouze zívla, vyhrnula si sukni, odněkud

vyndala kapesník a táhle se vysmrkala; potom se drbala za uchem a bylo půl a zase tři čtvrtě a potom celá a Bubi nepřišel.

Šla jsem pomalu zpátky a kluci na kolech křičeli: Dušku, Dušku, ty seš vůl!

Dušek seděl na plotě a řekl, nevšímej si jich, sou to pitomci. Seskočil na zem, a jak dopadl, tělo se mu zatřásl. Stáhl si žluté tričko přes boky a řekl, sou to pitomci, víš proč se s nikým nekamarádím? páč sou to pitomci. Jenomže já mám tajemství. Řekl a dal ruku v bok. V podpaží měl tmavý půlměsíc. Já mám totiž tajemství a žádnej vo tom neví, já ti to ukážu, řekl a díval se na mě malýma očkama.

Já to mám na půdě, řekl pak sípavě, jak stoupal přede mnou a jeho zadek v modrých teplákách se mi kolíbal před očima. Nahoře bylo šero a dusno a prach. Pozor, řekl a pod nohou mu břinkla obruč, zvedla se a líně opřela o dětský kočárek. Šli jsme dál, kolem šedého zrcadla s neslušným obrazcem, napsaným do prachu, a kolem balíku novin a knih a kolem sporáku bez nohy; eště dál, tadydlenc, zašeptal Dušek a ukázal na žebřík. Lezla jsem za ním, tam dál mezi trámy s šedivým holubím trusem, a dýchala suchý a teplý a prašný vzduch půdy.

Tady to je, řekl pak Dušek na malé plošince. Tady si dělám karamel, řekl a ukázal na lihový hořák a zčernalou lžící. A tady si pitvám žábu, řekl a ukázal na mrtvou žábu. A tady mám lupu, řekl a ukázal na lupu. Já tady zkoumám a nikdo to neví, akorát ty, a nesmíš to nikomu říct. Přísahaj!

Přísahám, řekla jsem a zvedla dva prsty. Potom jsme seděli na bednách a po trámech nad námi chodili holubi, točili se, nafukovali a přeskakovali a pouštěli dolů šedivá hovínka.

Nechceš se spolu přátelit? řekl pak Dušek a čistil si brýle.

Co tady zkoumáš? řekla jsem.

Tak, různě, třeba se koukni, řekl a otevřel sešit a přečetl: V důsledku egoismu je základním omylem nás všech, že jsme si navzájem ne-já. Zavřel ten sešit a díval se na mě.

No co, to není tajemství, to není normálně nic, řekla jsem a holub mi ukáknul na rameno. Já ti to vyčistím, řekl Dušek.

Nech to, to neva, řekla jsem a Dušek přisedl blíž a čistil mi rameno nasliněným kapesníkem. Nech to, to neva, řekla jsem a zas trochu odsedla.

Seš pěkně hnědá, já byl vloni taky, řekl Dušek a nechal svou ruku na mých zádech, já bych se s tebou přátelil, páč nejseš káča, řekl.

Proč pitváš tu žábu? řekla jsem. Jenom tak, řekl, přátelit není jak chodit. Chodit je blbost. Ale přátelit se je být furt spolu a mít spolu tajemství a nikdy nezradit, rozumíš? na život a na smrt! řekl a ruka na mých zádech ztěžkla.

Já nevím, řekla jsem a zas trochu odsedla a Dušek se na mě podíval: nesmíš mě zradit, páč když někdo zradí, tak je potom zrádce a ten druhý ho musí zabít, řekl tiše. Nahoře to tlumeně vrklo a plesklo a potom ukáкло kousek od velké lupy. Zrádci se musej zabít, zašeptal Dušek, to se prostě musí.

Mlčela jsem a Dušek řekl, přísahaj, že mě nezradíš!

Ty, hele, já už du, řekla jsem, a jak jsem vstala, jeho ruka sklouzla z mých ramen a zůstala viset.

Přísahaj! zašeptal Dušek a stoupl si přede mne.

Přísahám, řekla jsem a zvedla dva prsty.

Na život a na smrt! zašeptal Dušek.

Platí, už musím, ahoj.

Počkej, zachraptěl Dušek, stáhl mě k sobě, a jak jsem ucukla, vlhkými rty mi sjel po tváři.

Co blbneš, řekla jsem a strčila rukou do jeho měkkého břicha.

To byla zkouška. Půjdeš sem zejtra?

Přijdu, ahoj.

Nepůjdeš, kecáš, přísahaj!

Ahoj, řekla jsem a lezla po žebříku dolů a šla kolem sporáku bez nohy a stohu novin a knih a kolem šedého zrcadla ke dveřím na chodbu.

Babická seděla na zídce a klátila nohama. Helou Sendy, řekla.

Helou Džejn, řekla jsem. Dušek si dělá u nich na půdě karamel.

No a co, řekla Babická a plivla na chodník.

Je do mě normálně cvok, řekla jsem a taky plivla.

Stavros jede do Řecka, povídal to, řekla Babická.

Co by tam dělal, když tu chodí do školy? To je přece blbost, aby někam jezdil, když tu chodí do školy, Bubi přece nemůže najednou jenom tak odject, když tu chodí do školy! řekla jsem.

Povídal, řekla Babická a plivla. Potom se hlasitě rozesmála, ale kluci se neotočili.

Bubi může odject tak nejvyšš na prázdniny, řekla jsem.

Ted' dávej bacha, řekla Babická a zakřičela: Stavros je vůl! A kluci otočili kola a jeli k nám.

Kdo to řek? řekl Bubi a přimhouřil oči.

Já, řekla jsem.

A Bubi slezl z kola, šel ke mně a dal mi facku. Pak odjeli.

Sou srabi, čtyry na dvě, tak helou Sendy, řekla Babická a šla.

Helou Džejn, řekla jsem.

Ale dobrý večer, řekla mi potom hubená paní, copak tak pozdě? Honzíku! Honzo! Máš tady návštěvu! volala a přišel Dušek v tílku a v trenýrkách.

Já jenom... řekla jsem, já se jenom chtěla zeptat, jestli nemáš pálku na pinec.

Na ping-pong? Pálku? Ted' večer? Ale Honzík nemá žádnou pálku, Honzík je přece osvobozen z tělocviku, řekla mi hubená paní.

Aha, nojo, tak promiňte, řekla jsem.

Ale to nic, řekla mi hubená paní, přijď se někdy podívat, Honzík bude rád, vid' Honzíku? řekla a Dušek stál vedle ní v tílku a v trenýrkách.

Tak nashledanou, řekla jsem.

Nashledanou, nashledanou, řekla mi hubená paní a zavřela dveře. Šla jsem domů kolem Bolavé Nohy, co pořád čekala, a jak foukal vítr, slzy mě studily za ušima.

Nazdar Ančo!

Neklesejte na duchnu!
(M. Huptych)

Ahój! volala Jana.

Ahój! volala jsem.

A napiš!

Ty taky napiš!

A brzo!

Ty taky brzo!

Autobus odjel a máma řekla, tak vítej doma, a chtěla mi dát pusu. Viděla jsem Zdeňka, jak jde mezi rodiči a kouká do země. Potom jsem seděla na plotě a bylo to nadraka. Babička pod hruškou pletla dečku, po zahradě chodily slepice, vytahovaly krky a trhaně otáčely hlavama a koukaly strašně pitomě, i Běžka, co jsem ji vloni vodila na provázku. U Mášů za plotem si Mirečka s Jiřinkou hrály na Nazdar Ančo a taky úplně pitomě: na hlavách měly slaměné klobouky po Mášovic babičce a v rukou košíky na vejce. Postavily se na opačné konce zahrady, křikly teď! a vyšly si naproti; upravovaly si klobouky, houpaly košíkama, trhaly trávu, čichaly k ní – a potom se jako potkaly:

Nazdar Ančo! řekla Mirečka.

Nazdar Ančo! řekla Jiřinka.

Jak se máš?

Já du nakoupit. Mám spoustu peněz a du koupit banány a zmrzlinu a čokoládu. A šlehačku du taky koupit a dám si jí na ty banány.

Já du taky nakoupit a taky šlehačku a banány a eště ananas a eště meloun a višně v čokoládě. A mám na sobě hedvábný šaty s krajama a balónkový rukávy a dlouhý rukavice až k těm balónkům a večer pudu na bál.

Já pužu taky večer na bál a mám na sobě stříbrný šaty se zlatěma hvězdama a zlatý boty a zlatý punčochy a zlatý korále a zlatej klobouk.

To je teda blbost, zlatý punčochy, řekla Mirečka.

To teda není, řekla Jiřinka.

No to teda je a pěkná, řekla Mirečka, zlatý punčochy! Pc! Já padám! položila si ruku na čelo a podklesla v kolenou.

Seděla jsem na plotě a byla jsem stará. Slepice zapleskaly křídly, jak mezi ně máma vylila vodu z nádobí. Dito, pojď sem na chvílku, řekla mi tiše, není ti špatně? nechceš si na chvíli lehnout? našla jsem ti na prostěradle takovou skvrnku, to nic není, to za pár dní přejde, sedni si do chládku a nesmíš se koupat, řekla a zase odešla.

Sedla jsem si k babičce pod hrušku a čekala na smrt. Slepice klovaly do horkých louží, babička mlčela a holky za plotem dělaly holubičky. Letní zvuky: štěkot psa. Výkřik Mášovic kohouta. A po něm dalšího a po něm dalšího. Zahoukání lokomotivy. Bzukot mouchy kolem mé hlavy: zzzZZZ zzzzZZZZ.

ZZZ!!! A ticho.

A štrachání slepičích drápků na suchém listí. Slabé cinknutí pletacích jehlic. A měkký šelest kola v trávě za plotem. Ale nebyl to pan Bauer, pan Bauer jezdí odpoledne. Má poklona, princezno, na tebe si počkám! řekne a vysype mi do ruky obálky:

Ahoj Dito! Předem mého dopisu přijmi srdečný pozdrav a milou vzpomínku na Tebe. Jak se pořád máš? Já se mám dobře. Ani moc neprší. Napíše Jitka Smutná z Louče.

Posílám Ti svoje foto, promiň, že na něm tak strašně vypadám, nechala jsem se vyfotit jen tak v šustáku, velmi by mne potěšilo, kdyby jsi mi i Ty poslala svoje foto na milou vzpomínku. Napíše Rosana Díšková z Ústí.

A tím končím, protože končí papír a jde kolem táta, musím ještě napsat Rosaně a Janě, napsala jsem zatím tobě a Zdeňkovi. Píšu osm dopisů denně, všem z našeho oddílu, akorát Yvonně ne, jak jsme

si řekly. Už je noc a píšu to pod dekou. Napíše Mirka Ondrušková z Černé Vody.

Je ti dobře? řekla máma přes rameno. Mlčky jsem kývla, aby se na mě musela podívat. Slepice přehrabují bláto, holky za plotem sedí na bobku a s hlavama u sebe něco čmárají klacíkem do hlíny. Á jo, vzdychla babička a složila pletení, běží to běží. Už jsem tu moc dlouho, Milenko, už jsem tu tři dny. Už musím domů. Nenechá se nic dělat, už musím, řekla a vstala. To zase doma dostanu, jejda, to dostanu, broukala a kývala hlavou a zvolna se šourala k brance. Tak tady zůstaňte spánembohem, já zas někdy přijdu, řekla a pečlivě za sebou zavřela.

Dito! Napumpuj konev! křikla máma z kuchyně.

Ano, řekla jsem nemocným hlasem. V pumpě chrčel a hučel a bublal Duch Pumpy a voda vyšpláchla na osmý záběr. Za plotem přešla kola: ahoj! křikli, ahoj! křikla jsem. Nejedeš? křikl zrzek Hiršl, nejedu! Křikla jsem. Chtěla jsem ještě říct, že se nesmím koupat, protože mám asijskou nebo španělskou nebo italskou chřipku, ale byl pryč. Ani nepřibrzdil.

Kde je babi?!

Odešla, řekla jsem nemocným hlasem.

Hlídej slepice! řekla máma, pleskla hadrem o schody a běžela ven.

Na vatě nebylo nic. Přešlo i bolení v zádech a chuť sedět pod hruškou. Dala jsem věšáku máminu čepici a řekla:

Nazdar Ančo!

Nazdar Ančo! řekl věšák.

Já jdu nakoupit. Koupila jsem si kilo šunky a desky Beatles a vodní lyže.

Já jdu taky nakoupit, řekl věšák, ale nebylo to ono. Navlíkla jsem si máminu podprsenku, vycpala ji ponožkama a před zrcadlem zazpívala do cedníku Černou Besii. Vytočila jsem číslo a řekla: tady krematorium, jste připraveni? Vzala jsem mámě z tašky tříkorunu. Ujedla jsem půl sklenice zavařených třešní a pecky střílela do slepic.

Přečetla jsem si dvě strany z knížky o krizi manželství. Vrátila jsem tříkorunu, odstrojila sebe i věšák a šla si sednout na schody.

Dito, pod' si s náma hrát!

Na Nazdar Ančo!

Ve třech je to lepší!

Mávla jsem rukou, Mirečka s Jiřinkou se mi tiše pošklebovaly, hodila jsem po nich dřevák.

Potom se nedělo nic. Mášovka nekřičela na Mášu ty hajzle líná, kohout nehonil slepice, šífák Voříšek se nevrátil z Ameriky, ani žumpa se nám nepropadla a ani jiné věci, které se mohly stát, se nestaly.

Ahoj, to je otrava, řekla Eva a zavěsila se na plot.

To je fakt.

Vloni to byla psina, letos je to otrava.

Nojo. Eva přisedla na schod.

Nám někam odešla babička, řekla jsem.

Nám taky utíkala babička. Děda ne, ale babička jo.

Hele, pamatuješ vloni? na jezu? s Hiršlem? To byla psina. Anebo u Lidáku. Vloni to byla psina. Letos je to otrava. Eva žvýkala stéblo trávy. Teda na táboře sme zažili, usmála se, to bys musela vidět, zase se usmála, zavrtěla hlavou, sme měly hlídku, jo, a normálně já a ještě jedna holka, tu neznáš, a ted'kon sme takhle šly kolem stanů a ted'kon tma, jo, a najednou: hůůů!!! Teda my zdrhaly! Čeče normálně takový fofry, ted'kon já ještě zakopla... no to bys musela zažít. Eva s úsměvem vrtěla hlavou a konec stébla opisoval vlnovky.

Já se ted' nesmim koupat, řekla jsem.

Jo ty máš „to“? Tě teda lituju. Já při tom normálně trpim.

Já bych chtěla bejt kluk. Kluci to nemaj a my jo, řekla jsem.

Kluci to maj ve všem lepší.

A neroděj děti. A my jo.

Ženská všechno vodnese. Porodní bolesti sou normálně nejhorší na světě, řekla Eva.

To tě snad uspěj?

Marika říkala, že její ségra říkala, že neuspěj, řekla Eva.

(Muž v bílém s rouškou přes obličej mi řeže břicho velikou břitvou. Jsem přivázaná. Mám v ústech roubík.)

Přece tě nemůžou řezat jenom tak, řekla jsem.

Fakt, neuspěj, já to i četla, řekla Eva.

(S velikým břichem utíkám přes pole. Za mnou sanitka a tři muži v bílém. Kličkuju. Už nemůžu dál. Lezu na strom.)

A normálně třeba stačí si sednout, kde byl před tím chlap, a seš v tom, řekla Eva.

(Na těchhle schodech sedával děda. Anebo v kině. Ach jo. Slepice se hrabou v mastném blátě a bezbolestně snášejí vejce. Paní Pavlíčková má pět dětí.)

Pani Pavlíčková má pět dětí, řekla jsem, to už má břicho úplně rozšmikáný, řekla jsem.

Třeba už tam má díru nafurt, hele normálně na knoflíky anebo na zip!

Promiňte, pane doktore, zadrhnul se mi zip!

Nervózně jsme se zasmály.

Už pudu, řekla Eva, musím ještě napsat spoustu dopisů.

Já taky píšu spoustu dopisů, asi dvanáct, řekla jsem.

Já asi třicet, už to ani nepočítám, řekla Eva.

Mě už to ani nebaví, teďkon už budu psát jenom jednomu, docela fajn, hraje na kytaru, řekla jsem.

S náma byli tři, co hráli. A zpívali anglicky, normálně všechno, cos chtěla, tak zahráli, řekla Eva.

Tenhle taky normálně všechno. Holky po něm šílely, řekla jsem.

Po těchhle taky, řekla Eva, všichni mi píšou.

Hm.

Tak já du, řekla.

Tak ahoj, řekla jsem. A pak jsem myslela na Zdeňka, jak jsme si slíbili, že budem mít tři děti – jedno pro mě, jedno pro něj, jedno dohromady. Třikrát. Ach jo.

A ty seš čarodějka a máš červy ve hlavě!

A ty seš ježibaba a jezdíš na pavoukovi!

A ty bydlíš v záchodě!

A ty žereš mrtvolu! Jau! Holky za plotem ječely a držely se za vlasy. Prolezla jsem za nimi a odtrhla je od sebe jediným škubem. A pak jsme si šly naproti.

Nazdar Ančo! řekly.

Nazdar Ančo! řekla jsem.

My sme byly nakupovat a máme látku na zlatý šaty a stříbrný šaty a diamantový šaty, řekly.

A já šla po městě a za mnou šel vrah.

– ine, to je špatně. Nech ji. Ale tak se to nehrá. To neva – tak za náma taky šel vrah a my sme se mu skoaly.

Já jsem se neschovala. Mě zachránil krásnej černovlasej kovboj a odvez mě na motorce na pustej ostrov a hrál mi na kytaru.

A rostly tam banány a byli tam indiáni a zase tě zachránil! A odvez si tě za ženu v diamantovym zámku! Holky seděly na bobku a pak mi řekly, že moje babička je u jejich babičky, protože se potkaly na rohu. Odvedla jsem svou babičku a přijel pan Bauer a řekl, nazdar princezno, na tebe si počkám, a podal mi obálku:

Ahoj Dito! Předem mého dopisu přijmi srdečný pozdrav a milou vzpomínku na Tebe. Mám se docela dobře. Prosím tě, už mi nepiš, později Ti vše vysvětlím. Tvůj Z. Napsal Zdeněk Popper z Chomutova.

Babička seděla před televizí a říkala: koukněte, toho lidu, a tu-ten, kampa to běží, jej! teď po ňom střelili, to on už bude v pánu, nojo, dočista tuhej. A copa asi tuta, v tom kožichu, to bude nějaká poletucha, tu měli střelit!

Babi, nevrťte se, nebo vám to zavřu, řekla máma, obcházela babičku po kolenou a po částech ji myla. A pak byla vlajka a šly jsme spát.

Je ti dobře? řekla máma.

Ale jo, řekla jsem.
Tak dobrou noc.
Dobrou noc, mami.
Dobrou noc, babi.
Dobrou noc.

Velké šuby-duby

*Často se stává, že se vrhnu vpřed jako moře
na písečný břeh. Jenomže ještě nevím, co pak.*

*Vrhnu se vpřed, vrátím se a znovu
se vrhnu vpřed.*

(H. Michaux)

Holky já vypadám strašně, 'sim tě, ' bych měla říkat já, 'divej ty vlasy, sedíme tu jak slepice na hřadě, fakt jak slepice, to tys tak hnala, tak poďte něco dělat, helehede Undatra! žová!!! Počkej, až ti bude stopět, dobrý večer.

Dobchý večech! Undatra má nové šaty a nové zuby a švy nakřivo. Já mám u nohy láhev rumu. Jídelna má: třiadvacet umakartových stolků se čtyřikrát třiadvaceti umakartovými židličkami se čtyřikrát čtyřikrát třiadvaceti kovovými nožičkami. U jedné mám tu láhev rumu. Jídelna má: zelené emailové stěny (to kdybychom po sobě házely knedlíky, tak aby se to umylo) a šedivou betonovou podlahu (to kdybychom po sobě lily polívku, tak aby se to umylo) a velká zamřížovaná okna (to kdyby sem chtěl vlézt zloděj a odnést nám třeba příbor, tak aby neodnesl). Těmi zamřížovanými okny je vidět na betonový chodníček k internátu, v němž jsme internovány; ten chodníček je prudce osvětlen reflektorem ze střechy (to kdyby ten zloděj chtěl použít hlavního vchodu, tak abychom ho viděly). Ještě bych stihla kino. Jenže mám u nohy tu láhev rumu.

Cába je tadyhle chlupatej, všimla sis?, jenomže Cába je normálně vůl, náhodou je epesní!, třeba epesní, ale vůl, hele, mám to vzadu dobrý? Dobrý. Nekecáš? Nekecám. Bóže, to je otrava, tak kde sou? Už dou! už dou dou ou! A přišli:

Zastavili se ve dveřích, kápoš za nimi rozpažil a sune je dovnitř, ušli půl metru a zůstali stát; dva vepředu udělali ještě krok, ale hned couvli: skřehotavé hahaha. Kápoš zavelel: ztichli. Kápoš hovoří: sklonili se nad ním, teniskama kopou do podlahy, drbou se na hlavě, koušou si nehty: naslouchají. Kápoš uzavřel vtipem: zdvořilé cheche.

Undatra je neklidně pozoruje, vrtí se na židli, uhlazuje si sukni, vstala. Jde k nim po betonové podlaze vážně a pomalu a s hlavou na stranu se tázavě dívá. Kápoš něco řekl, Undatra ukázala na nás (hahaha), kápoš ještě něco řekl, Undatra kývla, kápoš ještě ještě něco řekl, Undatra kývla a vrací se zpět. Kápoš zavelel: mručení: berou od stolku židle a sedli si do rohu proti nám a dívají se na nás, jak sedíme proti nim a díváme se na ně. Kápoš se na židli zaklonil s rukama v kapsách, nohy natáhl před sebe a hlavou kývl Undatře: Undatra tleskla, někdo se zachechtal, Undatra tleskla, je ticho.

Studenti! Těmito slovy nás důrazně nabádá ke kázni a mravnosti (žádné takové, vy dobche víte) a nemějme jí za zlé, že musí předběžně napomenout několik es, o kterých je jí známo, že kazí pověst internátu, školy, města i jí samé. Raději je nebude zde přede všemi jmenovat (výmluvný pohled ke stolu es), ale dá si na ně pozor (velmi dobchý pozoch). Esa vyprskla, Undatra tleskla a ujistila nás, že byli s kápošem také mladí (není-liž pchavda, soudchuchu chediteli? kápoš přikývl), zapověděla alkohol, cigarety, odchod z budovy bez povolení a popřála nám hezký večer.

Dívám se kolem (pravou rukou jsem nahmátla láhev) a vidím dvojici, co je spolu už od dětství a tady a jinde a pořád budou jen spolu a po maturitě se vezmou (s lahví mezi koleny jsem odšroubovala plechový uzávěr) a vidím Kamilu s víčky zelenými, jako když dostala pěstí, (dolívám kofolu rumem) a vidím v koutě sedět mrtvolu s pusou od krve – to není mrtvola, to je naše Ajrýn (zavřela jsem láhev a dala zpět) a vidím Janu se zlatými kruhy v uších a vidím, že žádná na sobě nemáme vlastní svršky, tak usilovně jsme na sobě pracovaly, a vidím, jak je to klukům jedno (napila jsem se).

Tři kluci se sklánějí nad magnetofonem (ať koukám jak koukám, vidím, že Tamtoho nevidím, tamtoho, co mi včera řekl, že by mi ofina slušela líp), teď k nim přišli další dva: odstrkují se, dohadují, přetáčejí kotouče – až se ozvalo zabučení, písknutí a bubláni (to není magneták, to je normální rušička, řekla Jana), kluci jdou ke kápošovi a něco mu říkají, kápoš je vyslechl s rukama v kapsách a nohama před sebou, pak kývl Undatře, Undatra vyskočila, tleskla a oznámila kulturní vložku, z technických důvodů již nyní. Sinalá Ajrýn v černé sametové kombinéze došla líně doprostřed betonu, zadívala se nad naše hlavy, na zasklený internátní řád, a když si ho celý a podrobně pročetla, zeptala se nás smutně: Čím to... že já Manon... tak šťastna jsem?... Čím to: ... že já Manon... se líbím... všem? Udiveně zvedla obočí a magnetofon zařval: hej-ou-jé, uejte-minyt-mistr-poust-mén, bum-ou-ou-ou, plíííís, mistr-poust-mén... vypukla volná zábava.

První nastoupila nerozlučná dvojice: stoupli si vedle sebe, ona sykla: tři čtyři: a už hopsají, hlavinky jim poskakují, vlásky se třepetají, uejte-minyt, uejte-minyt, jéjéjé-jéjéjé! kvílí magnetofon a oni, sehaní z posledních tanečních, stejně tápnou, stejně tlesknou, stejně poskočí (krásní – zdraví – mladí lidé, řekla Jana a pije můj rum přímo z láhve, na hladině se roztočil vírek, Jana se zaklání a moje tričko na ní prasklo) bacha, řekla jsem, ale Undatra nás nevidí, Undatra vzpřímeně sedí vedle kápoše a dívá se do budoucnosti, která je určitě krásná, protože Undatra se na ni usmívá.

Kolem nerozlučné dvojice je teď vláčný chumel a kolíbá se jak chaluhy v přílivu – uens-dej-móning-et-fajf-oklok-uen-dz-dej-bigin... stranou davu sedí důstojný repetent, s nohou přes nohu a hlavu opřenou o zeď si to všechno měří zpod přivřených víček, on – prastarý; kousek dál dvě kamarádky: ta větší si popotahuje svetr, ta menší si žvýká konečky vlasů, nedívají se na sebe a něco si říkají; kápoš se protáhl, a jak spustil ruce, pleskl dlaní o stůl: Undatra sebou trhla a vyjeveně se na něj usmívá; prosim-tě, Aznavůr, dyť nemá žádný ramena, říká Kamila a nasliněným malíčkem si roztírá

černotu pod okem – jenomže já to nevidím, já vidím, že Tamten sedí támhle.

Dete někdo ven? Nikdo nechce, já taky ne, ale jenom tak kolem něj projdu a nepodívám se na něj – neprojdou: kývl na Janu a ta Jana, co mi vypila půl láhve rumu a co na ní prasklo moje tričko, ta Jana vstává a jde a stojí proti němu; stojí proti sobě, od pasu vzhůru nehybní, od pasu dolů zaznamenávající každou synkopu trhnutím kyčlí a kolenou, z té strnulosti teď přešli ke kratičkým napjatým krůčkům, to napětí je i v přivřených očích a v konečcích prstů – teď se prudce otočila a její černé vlasy ho pleskly do tváře (hele, nemá vona španělskou babičku? řekla jsem, ale nikdo se nezasměl), teď stojí zády k němu, přes rameno se na něj dívá a s rukama rozpaženýma hází zadkem v rytmu tohohle bítu, prasklým švem mého trička jí prosvítá černá podprsenka (nečum tak, řekla Kamila) a on se nechá šlehat těmi jejími vlasy, s přivřenýma očima a pootevřenými rty je vnímá – teď ji zezadu objal, přitáhl k sobě a roztočil, vyrolovala mu z náruče a vine se zpátky (tak nazdar! řekla Kamila a drcla svým hrnkem do mého, napila jsem se, napila jsem se, napila jsem se...).

Ší-lavz-jů-jé-jé-jé, hlásí magnetofon – nechceš si jít zatancovat? říká mi Ajrýn (!!!) – mládí se raduje, páska se točí, život mi utíká: vstávám. V rohu se nakupili hoši, zadupu a oni se příkrčí s čumáčky u sebe, budou rychle dýchat a trochu se třást, nejzdatnějšího vytáhnou za uši a odnesu si ho na beton... a co takhle na parket, panstvo, (volím žoviální tón) tamo se tísňí tancechtivé děvy! (dneska jsem obzvlášť vtipná). Maj smůlu, máme tu karty, řekla něčí záda. Chvilí přemýšlivě okouním, jako že někoho hledám, ale stejně dobře bych mohla na místě vytěkat. Pokračuju tedy zahájeným směrem, vede ven z místnosti, tak tam jdu, dorazím do koupelny, nic tam nepotřebuju, tak vší silou kopnu do zdi. Potlesk. A opona.

Na mé posteli je hromada svršků, co neobstály, plácla jsem sebou a ležím na tom s rukama pod bradou –

– stejně jako tehdy na mezi: nalevo křoví a napravo svah a na něm já, tak to viděl Cába, když se tam zjevil, slyšela jsem, jak zrychluje, když na něj z brčálového pažitů vyjuknul bělostný zadek předsedkyně třídy, chechtala jsem se do trávy, ale kroky se vrátily a on tam stál, na té cestičce, a koukal a zíral a civěl a čuměl na mě v tom vedru, po zádech mi lezl mravenec, na noze mě šimrala tráva a po krku mi tekla pot na tváře a na bradu a z čela na nos a udělal tam kapičku, potřebovala jsem se pohnout, protáhnout, poškrábat, ale on tam pořád stál, náš soudruh profesor, a tak jsem ležela a počítala do sta, že pak vyskočím a zařvu: helevole, ženská! – při třiaosmdesáti odešel – ležím na těch hadrech, trochu se natáčím na bok, abych byla míň placatá, to kdyby někdo přišel, to kdyby si třeba někdo všiml těch pootevřených dveří a přišel, třeba Cába kdyby přišel, aby se podíval, jak jsem tu sama a nešťastná a ani nebudu slavná, ani se nedostanu na vysokou, ani se nezamiluju, už nikdy se nezamiluju a jsem strašně stará.

Zdola je slyšet giv-mí-e-poust-kát, drop-mí-e-lajn, ou-pn-mí-dz-dó... a nikdo nepřišel, nikdo mě nehledá, tak jdu zase dolů: zajímavá SŠ sport. typu jde po schodech dolů, pravou rukou plácá do emailové stěny a před zrcadlem zkouší ledabyle mávat tramvajenkou, jak to viděla v Praze.

Dvojice se mátožně kolébají, áj-dóun-lájk-juůů-batáj-lávju, u vydávacího okénka stojí dívka, nehtem rýpe do zdi, a jak vrtí sklopenou hlavou, dlouhé blond vlasy se jí vlní jak prapor, nemá to cenu, nefák, fakt to nemá cenu, říká a hubený kluk jí smutně ždímá ruku, Kamila vypráví o svém bratrovi, né, von je strašlivě chytřej, nežebychtó, ale fakticky, dělá vejšku, druhej semák, – a pak pchostě utek, no, říká Undatra, čmárá prstem po stolku a z kapky vína dělá sluníčko, kápoš se drží za bradu a mlčky přikyvuje; za oknem mizí silueta toho hubeného kluka.

Přijímám pohled, který přijmout nechci, jdeme ven, budu tam kouřit a líbat se, ani jedno mi nechutná, prkenně stojím a přes kudr-

to zajímalo, tak už delší dobu chodím s Bubim z béčka, to jenom kdyby tě to zajímalo – jdu k ní a povídám, nebreč, takovejch kluků je plná Praha, pojedem si vybrat, tomuhle dáš normálně pěstí a já dám Cábovi a pak ještě jednomu a ještě jednomu a bude to komilfo – holka se odtahuje, to mě štve, myslím to s ní dobře, chci vstát, ale židle se se mnou zhoupla a polykám spoustu slin, zavírám oči a zas je otvírám, život je někdy stchašnej, zní zleva, mžourám do místnosti, příjemně se kolíbá, holka je pryč, asi se jí nelíbila moje ofina, chce se mi něco udělat. Říct někomu pravdu do očí anebo odjet, ano, odjedu do Prahy, co je plná kluků, co s nima budu chodit, dzej kamin tu tejk mí uej haha, říkám a hloupě se chechtám, po měkké podlaze vycházím ven –

– zima a tma; vdechla jsem, že křiknu: jsem křížovatka všech skutečností! – ale chodník mi uklouznul, potvora, visím na plotě v bledém přísvitu lunny – bledý přísvit – bledý student – komůrka v podkroví – sešitek veršů nákladem vlastním – a já se na vejšku nedostanu – a nikdo mě nemá rád – a neumím pít rum – duše chce vzhůru a tělo tíhne k zemi – zajímavá SŠ sport. typu se podrápala o drátěný plot – zhluboka dýchá – chodník se konečně zastavil – jenže takhle to nemůže skončit – takhle to přece neskončí – dneska se ještě musí něco stát – třeba někoho potkám a ještě dneska se zamiluju, začíná léto a ze země jsou divné věci – kolem uší bzučí molekuly lásky – honem, děti, kdopak jí víc nachytá? já, soudchuchu chediteli, a zamknu si ji pod postel, jelou sapmarín, a zamknu si ji pod postel –

– stojí tulák starý... zazpíval Tamten odněkud ze tmy a blond soprán ho doprovází – zajímavá SŠ se shovívavě pousmála – od intru pomalu jdou dva stíny, – stchašně smutno, říká jeden – a zmenšují se opačným směrem, míjejí stín hubeného kluka, co volá šeptem Blááááá do okna nahoře, měsíc dělá pavučiny skrze větve bez listí – v srdci hááááá slyším a myslím na veliké věci, které udělám, a hned zítra pojedou kreslit do zoo a ostříhám se jako Jane Seberg a myslím na toho kluka, co ho potkám v Praze, sakra, kde jsem tohleto četla?

Začátky

Každá situace má smysl, jen ho najít.
(B. Spinoza)

Hele a budeme si psát, pod' si slíbit, že si budeme psát.

V kolik to jede?

Je čas. Ty, hele, vážně, jo? Že každá, jak dostane dopis, tak ihned napíše, jo?

Ta větší kývla a dívá se na zadní lavičku, sedí tam žena a muž, ona se sklání přes veliké břicho a hledá v tašce, vyndává housku, dává ji jemu a dívá se, jak ji pomalu rozvírá, listuje salámem, zavírá, pečlivě ji urovnal v prstech a kousl.

Mně to připadá blbý, řekla ta menší, fakt, nejdřív sem se hrozně těšila, ale teďkon je mi to blbý, víš?, že sme tam byly spolu a tady taky furt spolu a teďkon tam mám jet sama, je to – no blbý, no, řekla a trochu se usmála.

Tam přece nebudeš sama.

Nojo, ale stejně. Ta menší vzdychla, dívá se na hodinky, na ty dva za nimi a potom před sebe, jéžíš! řekla a tukla se do čela, já chtěla zavolat Petrovi, ty hele, řekni mu, jestli ho uvidíš – anebo nic.

Co mu mám říct?

Ne, nic, to je fuk.

A co?

Nic, jenom, no prostě – no že sem odjela, no. Anebo ne. Ne, fakt, nic. Ta menší si prsty pročísla vlasy, dívá se na velké nádražní hodiny, na ty dva s houskou a potom na kolej. Dneska ti se mi zdálo, zavrtěla hlavou, že to byl omyl, že se tam spletli či co a že sem se musela vrátit. I s těma kuframa. Páni, to by byla psina, kdyby se spletli! Krátce se zasmála.

Ta větší neřekla nic.

Žena se přes břicho sehnula k tašce, vyndala láhev, sejmula víčko a nabídla muži: napil se, otřel rty hřbetem ruky, vrátil jí láhev a kousl do housky.

Už tu měl bejt, řekla ta menší, vlastně ne, za osm minut. Já sem ti tak nervózní!

Velkými dveřmi od nádražní haly sem vešla vysoká stařena, rychle se rozhlédla, popošla několik kroků a zůstala stát. Před sebou tlačila dětský kočárek.

Hele, hele, Kvačka!

Nekoukej tam, řekla ta větší.

To je dost strašný, co? Ta menší se dívá, jak stařena jede na konec perónu, prudce se otáčí a rychle jde zpět, něco si brouká a veliké pánské boty jí klapou. Ta větší se dívá do země. Prej uhranula Bechtoldovic Yvettu, co má kluka s tím pyskem, řekla ta menší, já sem ti tak ráda, že vocad' vypadnu.

Stařena přijíždí k nim; žena s břichem si zakrývá oči, muž s houskou ji drží za ruku, a jak je kočárek míjí, zahlédl vevnitř dvě hadrové panny s puklými čely.

To sou teda konce.

No, dyť už vypadneš, za čtyři minuty.

Co je? Já sem tě naštvala? Ta menší vytáhla obočí, Jano, já sem fakt ráda, že seš tu se mnou, i sem našim řekla, aby sem nešli, že tu budem spolu, a je mi to blbý, že jedu sama, fakt, ale dyť je to přece jen rok a ty se zas přihlásíš a oni tě vezmou, na tuty, Jano, ta menší mluvila rychle a trochu ostře, všechno ti pošlu, říkala, všechno, i knížky i přednášky, vždycky to přepíšu a pak ti to pošlu a ty se budeš učit a pak vždycky přijedeš, třeba v neděli, a někam pudem a ten rok uteče a ani nebudeš vědět a budem tam spolu.

Ta větší vzdychla a sklonila hlavu: vysoká stařena projela kolem, zvolnila a chce něco říct – ne, to se té větší jen zdálo. Ti dva vzadu

vstali z lavičky a stoupli si na šedý obrubník před první kolejí, zády k nim, zády k té stařeně.

Ale to nemůžeš bejt zas tak pasívní! Ty musíš, já ti to řeknu, já na tvym místě bych to tu zapíchla a normálně bych si tam vzala hospodu anebo úklid anebo k pumpě, cokoliv, chápeš? prostě... já nevim, já ti to neumim říct... člověk se musí rozhodnout a využít všechny možnosti a zkoušet to znova a znova a umět se něčeho vzdát, protože... ta menší se rozhlédla, co tady? Likvidovat účty. A za pět let ti možná přidají. A pak se vdáš a budeš mít děti. A to je teda podle mě zabitej život. No řekni!

Asi jo.

No to asi určitě! Koukni se na Píšťtu! Ta taky říkala, že se nikdy nevdá, a vdala se. A říkala, že ne.

Ta větší se dívá do země a koulí kamínek špičkou tenisky, ti dva s houskou se na ně ohlédli. Potišejc, řekla ta větší.

Ale já to myslím vážně. Já teda osobně se vdávat nebudu. Nevím jak ty, ale já ne. Proto jde také člověk studovat – ta menší ted' mluví zvolna a spisovně – aby pak dělal svou práci. A myslím, že každý, kdo chce něco dokázat – pak mávla rukou, já tady kecám a vlak třeba nejede a třeba mě vyhoděj a tebe vezmou, to bude psina! ta menší se zasmála, jestli mě vyhoděj a tebe vezmou, to se teda smíchy potrhám!

Ta větší se na ni dívala.

No co, možný je všecko, řekla ta menší a trhla rameny. A zase znám spoustu pitomců, co mají vejšku a nic. To chce to dotáhnout do konce. Nasadit tempo a jet. Nebo snad toužíš se vyvdat a vařit a žehlit a prát a já nevim co?

No to ne, řekla ta větší.

Tak vidíš, sakra kde je ten vlak!

Mě teda sporák vůbec neláká.

Já se snad pudu zeptat, co je s tím vlakem, ne? ta menší se neklidně rozhlédla: kromě nich jsou tu jen ti dva a stařena s kočárkem.

Sem potkala Hedviku, řekla ta větší, nesla dvě tašky a deset minut mi říkala, jaký kde mají maso. Ta menší se dívala k velikým dveřím, vyšel z nich malý muž, pohlédl k hodinám a zavrtěl hlavou. Ta menší šla k němu, promiňte, řekla mu, čekáte na rychlík do Prahy ve dvanáct čtyřicet?

To čekám, řekl muž, má čas tři a půl minuty, jde jim to napřed. Děkuju, řekla ta menší, znovu se rozhlédla, pak vzala za kliku zamčených dveří s tabulkou Náčelník a šla zpět ke kufrům.

Ti dva, paní s břichem a pán bez housky, si šli zase sednout, vysoká stařena zůstala daleko, kolíbá kočárkem, něco si brouká a do taktu k tomu kývá hlavou, malý pán, vzpřímený s rukama v kapsách, stojí u kolejí a velkými oblouky plive na černou trávu mezi pražci.

To je teda úroveň, řekla ta menší.

Víš co? řekla ta větší, teď kon mě napadlo, že bych tam mohla jet s tebou. Že bych do té školy chodila s tebou, víš? Jak si říkala, to o těch přednáškách, že bych si je normálně mohla psát sama, víš?

Tady nikdo nic neví, řekla ta menší, nikdo tu není, nikoho nezájímá, že nejede vlak, bůhví, jestli tohle je vůbec nádraží.

Já myslela, hele, řekla ta větší a vzala tu malou za rukáv, že bych tam teď mohla jet s tebou, třeba bych párkrát přespala u tebe, než by se něco našlo, a potom normálně – nemyslíš?

Mohla bys za mě u zkoušek fungovat jako můj lepší já, řekla ta menší a nahlas se zasmála, ale to nepude, anžto vlak nejede.

Ne, počkej, vážně, teď normálně nasednu a pak pošlu telegram a ty mi nebudeš muset nic posílat, protože budu ty přednášky poslouchat s tebou. Potom mě přece musejí vzít!

Ta menší se přestala smát, pro-sim-tě, řekla pomalu a vrtěla hlavou, du zjistit, co je s tím vlakem, řekla a rychlými kroky šla ke dveřím do haly. Stařena s kočárkem se znovu rozjela, jde rychle a velké pánské boty jí klapou, ta větší se za ní dívá, jak jde kolem malého pána, co plive na pražce, a kolem velikých dveří, jimiž se vrací ta menší: tady je možný všecko, řekla, když přišla, tady se věří

na uhranutí těhotnejch a vlaky nejezděj a nikdo nic neví, už abych byla pryč, vzdychla a vzala kufry, posunula je o kousek dopředu a zase vzdychla. Ty, hele, ale teď se mnou nemůžeš, řekla pak, fakticky, vážně, nejde to.

To byl vtip, řekla ta větší, se divím, žes na to skočila. To byl teda fór! Už sem se lekla, řekla ta menší a nahlas se zasmála.

Tys byla nějak moc chytrá, víš, jak si říkala to o tom umět se něčeho vzdát, řekla ta větší, to víš, že do žádný Prahy nepojedu, neboj, ani teď, ani jindy, co bych tam dělala, já a v Praze, uchichtla se, já a v Praze a na vejšce, to by byl fór!

Co je ti? Ty nejseš normální, ty tam přece za rok pudeš, tak co?

To nic, to byl taky fór, řekla ta větší a amplión zachrčel, že rychlík do Prahy přijíždí na třetí kolej. Malý pán plivl, pán bez housky políbil ženu na čelo a dívky se sehnuly ke kufrům: ta větší vzala ten větší, ta menší vzala ten menší a vlak hlučně zastavil. Prosím, řekl pán bez housky a podržel té menší dveře, ta větší jí podala kufry. Pak dveře bouchly, výpravčí zapískal a vlak se rozjel. Stařena s kočárkem a paní s břichem a ta větší mávaly. Ta menší se za sklem smála a rukama říkala, že to okno nejde dolů, že je tam vedro a že neví, neví, jestli vůbec dojede, v takovém vedru, ta větší ať je ráda, že nemá před sebou tak strašnou cestu, a ať co nejdřív napíše a ať drží té menší palce, protože ji opravdu, ale fakticky do roka vyhoděj a to bude strašný – alespoň tak tomu ta větší měla rozumět – a vlak už byl pryč i s rozpláclym nosem a sraženou párou dechu té menší na skle.

Ta větší šla pomalu k východu, šla s rukama v kapsách a s hlavou sklopenou, ani si nevšimla, jak proti ní jede odřený dětský kočárek se dvěma pannami, a trochu vyjekla, když jí narazil do nohou – slyšela huhlání vysoké stařeny s tváří jako stará rukavice a viděla těkavé bezbarvé oči – stiskla rty a běžela ven.

Stál opřený o sloup a zašlápl cigaretu. Tak co? řekl, už je pryč? Ta větší kývla. A co? Co bylo? Ta větší neřekla nic.

Jano, co je ti? Není ti špatně? Nechceš si na chvilku sednout? Pod', sednem si.

Nechci. Třeba ji vyhoděj a mě třeba vezmou, to bude fór, vzlykla a zlostně se zasmála.

Cože? řekl a chvilku se na ni zkoumavě díval, pak pokrčil rameny a nadšeně, až moc nadšeně, jak se jí zdálo, řekl, hele, a co třeba Robert, Roby, to není špatný, co? to zní dobře, Robert Verner, co?

Zní to jak vrtačka, řekla a roztrásla se jí brada. Dovedl ji k lavičce a jemně posadil, tak, řekl, tady si oddácheš a řekneš mi, co ti je, a taky už nebudeš nikomu tahat kufry a taky už nebudeš brečet, protože se musíš šetřit a musíš bejt veselá. Tak co je? Řekla ti něco?

Viděla sem Kvačku, najela do mě tím kočárem, řekla a vzlykla a konečně se nahlas a celým tělem rozplakala.

Jéje, tak ono to věří na duchy, řekl a usmál se a hladil ji po vlasech a šeptal jí, ty malej blázínku, ty miláčku, ty moje opičko vyjukaná...

Počkejte, řekl pán bez housky a sundal mi z police veliký kufr. Vyndala jsem z něj žlutou obálku a z ní jeden papír: Již staří Římané, bylo tam cyklostylem, a potom o disciplínách, ze kterých si můžu vybrat. To je zvláštní, řekla jsem nahlas, že na vysokých školách je ještě tělocvik.

V zdravém těle zdravý duch! řekl pán bez housky, ukažte, dám vám to nahoru, ještě jsou orlové v bahně Evropy! řekl a zeširoka se na mě usmál; tak do školy? studovat? do Prahy? no, to máte před sebou nádherných pět let.

Pavučina

Ulovená ryba myslí na vodu, jak jen může.
(H. Michaux)

(Krátké mokré vlasy. Slámové vlasy. Škubnutí svalů pod hnědou kůží.)

Na co myslíš?

Tak, na nic.

Jak to na nic, já vidím, že na něco myslíš.

(Malé pevné hýždě. Z úžlabiny mezi nimi černá srst, vzhůru rozpínává. Nohy zabořené v písku. Stabilní rozkročené nohy.)

Ty koukáš na tamtoho? Ten vysportovanej dacan, to se ti líbí?

Nekoukám. Dívám se jenom tak.

(Půlobrat vlevo: mezi hnědými stehny růžová nahota. Pohyb ručnickem: bim-bam.)

Dito! (fuj, to je ee!)

Co je?

(šedé oči s modře lemovanou zornicí. Řasy spleené vodou. Skloň se nade mnou. Hlad' mě, pohlad' mě. Ták.)

Dito, když se takhle koukáš po jinejch, tak mě nemáš ráda, to je jasný, nemáš. A vem si plavky, spálíš si zadek.

(přicházejí dvě: slova, smích, chichot, řehot, bimbam, odcházejí: tři bronzové sochy –

– ženy s bílými prsy, dívky s hnědými prsy, hnědé děti, hrady z písku, vlny, pěna, křik; barevná závětrí: tvrže Rodiny: balíčky, pytlíčky, drobtý a láhve, noviny, ručnický, oleje: pláž – a ti bronzoví jdou tou dlouhou chůzí soch, míjejí se, zmenšují a zase mizí tou svou dlouhou vláčnou chůzí –)

Sakra, to peče. Tobě není vedro? Mně je teda kapitální. Já sem zpocenej jak kůň.

(– a včera v noci tu viděla vítr, jak brousí fialový mrak, ten mrak byl vzhůru světlé pápeří a k moři tmavě hladký; zajímavá záležitost, řekl by prof. Ptáček, přivřel by oko a pravou dlaní podél sekl mezi mrak a vodu; pan profesor Ptáček je podivín; – a od moře vanoucí chladivý vítr čechral jí vlasy před svítáním dne třetího; vítr zesílil: hnál před sebou vlnky s ostrými hřbety, vlnky jdou dopředu, na písku pš: vyšplíchnou úlomky škeblí a kousky větviček, papírků, chaluh a tak; a potom ssss: to spodní voda se vsákla a mizí, ta nahore po ní sklouzává zpět, nechala za sebou klikatou čáru pěny a chaluh a škeblí a papírků, to temné za čarou pomalu světlá, jak voda mizí, ale než do písku úplně klesne, je tu zas pš! A potom ssss a zase a zas

– a vítr zesílil, vítr je sttuddenný, s koleny u brady tu sedím na pláži a myslím na déšť:

– chmelové mokro, večerká! čvachty čvacht – v jedenáct za poštu, přijdeš?

– studené polibky, doteky vlhké a rybí: a jaký máš názor na volnou lásku? byl jsi už venku? pojedu na sever, budu tam kácet stromy a psát, četlas už Rimbauda? chtěla bych k zednářům, otiskni ruku do bedny s hlínou: co je tam? neruka, půjdeme na hřbitov, bojíš se mrtvoly? bojím se vrahů a války a aut, můj strýc lítal v Anglii, a já mám známou, co – koukni, myš! jsi fajn holka, fakt, docela dobrá, hezky líbáš; svítá.

Přichází zleva: ohlédla se na modré nebe a zelený horizont a bílého něho, jak mjíjí ležící těla, krok stranou a pardon klobouku tlustého pána, blíží se krátkými kroky a hlava vzhůru staccato poskakuje, dívá se před sebe a jde-jde-jde-ráz-dva: stojí nade mnou. Koutkem oka ho vidím za hnědým pahrbkem svého ramene, tím koutkem vidím i na housku s máslem: čelisti chňap a pracují: rezavý knír se pomalu houpá ze strany na stranu se houpá rezavý knír se pomalu pohupuje, jak spodní ret stoupá a ochable klesá, sousto se roz-měl-mňam-ňuje, na vousech roztává nažloutlé máslo, kapalní

teplem slunce a dechu a rtů; dívá se na mě, jak ležím v písku, co se mi pod prsty bortí se mi pod prsty písek je i na mastném prstu, který mne oko se na mě dívá se na housku s máslem: mlask.)

Chceš kousnout? No, co koukáš?

(ti celohnědí zase jdou tou dlouhou chůzí houpavou, jdou s kotníky pod vodou tou dlouhou vláčnou chůzí.)

Tak si běž taky. Aby ses s nima šla courat, sem řek.

(a vítr od vody nahnal té hezčí dlouhé blond vlasy do tváře, stojí a něco říká, pohybem ruky ty vlasy odhazuje.)

No běž, já tě nedržim.

(berou se za ruce, běží a nohama zvedají vějíře vody, hladina ke stehnům, po pás, jíkavý smích, plác-plesk-cák tří těl.)

No běž za nima (řekl a kousl a žvýká a dívá se na mě, žvýká se na mě, utíkej Dý-to, u-tí-kej, u-tí-kej, cáky-cáky, paci-paci, pojď si s námi hrát!).

Já myslel jenom že jako jestli chceš. Jako jestli se ti chce do vody, tak že abys šla, že já nejdu, víc sem neřek.

(na kopci písku křičí kluk: já prodávám limonády! já prodávám limonády! a pod ním lezou a hýkají dva, ten menší vyskočil, ine! já prodávám limonády! ty máš kino! Jenomže já sem ti to ukrad! křičí ten nahoře, chá, chá, kiš, kiš, egon-ervín-kiš-kiš-kiš!!! křičí a prstem míří na toho dole, ten dole se tiše dívá a pak běží pryč, za patami mu stříká písek.)

Dito, já tě štvu, že jo, jenomže zase ale pochop, že *musím* bejt naštvanej, když se koukáš po jinejch, to by naštvalo *každýho*.

(ahoj mami, dorazili jsme v pořádku, jsme tu už třetí den, slunce svítí jako blázen, už jsem se skoro spálila -)

Dito,

(- a celohnědí vycházejí s kapičkami ve vlasech, ta hezčí skáče po jedné noze, s hlavou k levému rameni, rozeběhl se, bere ji kolem pasu a háže zpět do vlnek, zapichichichíšťela a pleskla o vodu, chce něco zavolat, polyká, kašle, smích.)

Dito! Dito, hele racek! To sem objednal pro tebe, toho racka, to sem ti objednal přes Čedok, provedení jednoho kroužení v poledním slunci fimfhundrtmák. Dobrý, ne? Co?

(po-plá-cal-mě-po-zad-ni-ci – měla bych zavýsknout, svalit ho do písku...)

Dito, co je s tebou?

(Co je se mnou?)

Ty, hele, už mě štveš. Nezlob se, ale já ti to musím říct, štveš mě, když já se snažim a

(to svítání včera mohlo i nepřijít, ty moje lásko, co jsem tě nepotkala, jako tam v Třeboni, co mě pan Kalenda pasoval na rybáře a pak jsem se opila a byla to ostuda –)

Posloucháš mě?

Poslouchám.

To je dobře. Já si totiž myslím, že je to dost důležitý, já jsem si nejdřív řek, že ti to neřeknu, ale to se na mě nesmíš zlobit, já ti to musím říct, já totiž vidim, že je to nutný, abych ti to řek, i když tě tím možná votravuju, ale tebe by to teda zajímat *mělo*, co já si o tom myslim, protože (pane, jděte pryč, vy jste myš a já se myší bojím, čekám tu na štěstí, na ten vlak, co jede do potom, růžový vlak do světlého příští, nesmím ho zmeškat, chápete? už tu měl být, bude v něm on a bude nahý, všichni jsme nazí na téhle pláži, já i ten, co spí tam ve stanu, i tamta paní, co volá Románků!

– nad tamtím mrakem jako bych zahlídla velikou zadnici, to už by mohlo být ono, to moje štěstí, jděte pryč, pane, nebo mě mine, haló, tady jsem! pane, jděte pryč!)

už proto, že si moje žena. Nebo ne? si moje žena? Dito!

Co?

Si moje žena? Já myslim, že nám spolu bude dobře, ne? já myslim, že jo, co? co říkáš? Dito!

Já nevím.

Počkej, jak to: nevim, jak to, nevim.

Tak, nevím.

Dito (předklonil se) já se se Sylvou rozešel kvůli tobě. Zůstal sem v Praze kvůli tobě. Kvůli tobě sem sháněl kšefty a kvůli tobě se pohádal s našima (celkem čtyři prsty). A ty mi teď řekneš „nevím“! (kňouravým, mým hlasem) to se ti teda povedlo. (krátce se zasmál, zavrtěl hlavou) můžeš mi to nějak vysvětlit? můžeš mi říct, proč se chováš tak blbě? přesně tak, blbě se chováš, a nejenom tady, už dřív, už dávno sem si toho všimnul. A jestli si myslíš, že nevšimnul, tak se teda pleteš, protože všimnul. (semkl rty, pokýval hlavou) a jenom mi přiděláváš starosti, kterejch mám už takhle (ostře si šmikl pod krkem). A tady se peču jak vůl zas jenom kvůli tobě... „Nevím“ (uchichtl se a zavrtěl hlavou; kluk, co mu kradli limonády, přilezl zezadu k tomu nahoře, chytil ho za krk, povalil na zem a kophrabehází na něj písek, pádí pryč. Ten povalený vstává, žovááá?! a zatóóóó?! – utíká za ním.)

No, co mi řekneš? Víš co mi řekni? proč se mnou chodíš, to mi řekni.

(kapička potu na jeho spánku)

No, vysvětlí mi to, buď tak hodná. (Dívá se na mě, na oblohu, na paní, co volá Románků! a zase na mě, nabral hrst písku, hodil ji do vzduchu a chytá na hřbet ruky.)

Proč spolu lidi choděj? (řekla jsem. Chytil ten písek, dlouhý vzdech: a mrštil zrníčky o zem) no dobře (prohlíží si nehty) já už se teda na nic neptám (dívá se před sebe, jazykem přešel po horním rtu – ukázal na mě) ale jestli si teda myslíš, že vydržím všechno!!! (semkl rty do tenké čárky) kůrva!!! (pravou pěstí udeřil do písku, udělala se tam jamka) Já už toho mám plný zuby. Namouduši-plný-zuby. (vstal) To mi teda můžeš věřit. Pocaď. (sekl do vzduchu nad hlavou, přimhouřil oči, nadechl se, ukázal na mě. Pak zavrtěl hlavou, obrátil se a jde, jde vzpřímenou chůzí malých lidí, s hlavou, co staccato poskakuje, vypjal se v ramenou, jde pláží a křovím a stromy, zmizel.)

Co to je? to je tvoje? a pučíš mi to?

To je žirafa. Už ti vrátili ty limonády?

Co? (mávl rukou) nojo, protože ale my to stejně hrajeme jenom tak, jako na prodávání, ale mě to nebaví. Hele, tó, umíš plavat? a umíš i pod vodou?

Umím. I pod vodou umím plavat.

A to je tvuj ten? co tu seděl, to je tvuj muž? ty seš s nim ženatá? A máš děti?

Nemám.

A jak to, že nemáš děti, když máš tu žirafu, ty si s ní hraješ sama? když seš už veliká?

I dospělí si hrajou.

Seš hezká, líbíš se mi. Otoč se, já si tě prohlídnu.

Mně se nechce.

Máš bílý nohy. Hele, já sem víc (přitiskl své předloktí k mému), my sme tu hrozně dlouho, my už sme tu rok.

Vážně?

Nó – a hele tó, já sem to celý přeplaval a až na druhej břeh a tam (pokrčil rameny) prostě... mě vylovili hasiči... sítěma (rozhlédl se, vzdychl a čmárá prstem do písku)... nó, mě normálně vytáhli a vezli mě na parníku... (s hlavou na stranu dělá do písku prstem tečky)... a já sem jim utek a přiřplaval sem na verlibě, no.

Opravdu?

Nene, kecám. (smazal ty tečky) Ale když nám hořel papíňák, tak přijeli hasiči. Já budu hasič. Umíš německy? Já umim, hele: pozoch pozoch, chádjo dédéech, der dý das psí vocas. Řekni mi taky něco.

Hanibal antě portás.

Hm. Já už musim. My tam děláme barvy ze křídý.

Vem si tu žirafu.

To je pro malý, já mám ponorku, já eště přídu (řekl a vstal a utíká a křičí helehele dej to sem, dejtosem! ať to sem dá!

– a vítr zesílil: vlnky jsou vlny a hřebenem pěny se překlápějí, hohuš-plesk-sss, splachují tu starou mapu a dělají novou k mým nohám, ho-huš-plesk-sss, po vodě sem jede drezína, vystoupil zmáčený v šedivém plášti, na dlani krabičku, poklepal na ni: tohle je Štěstí a to bude tvé, jestliže padnouc budeš se mi klaněti – klekla jsem do písku, sklonila hlavu; dobrá, řekl pak hlubokým hlasem, nu dobrá; máš je mít; je tvé: před upotřebením zatřepat. A dal mi tu krabičku, nastoupil, odjíždí, třepu tou krabičkou s červeným S, třepu jí, otvírám a je v ní písek, co jiného, písek – naletěla! NALETĚLA! volá muž hlubokým hlasem a mává a jede pryč tou drezínou na ruční pohon –

– hohuš-pleskl-ssss, dělají vlny k mým nohám a vítr zesílil...)
Dito, (přišel a dosedl, mne si oči) Dito, já chápu, že není všechno podle tvých představ, že bych měl bejt... roztomilej, že bych tě měl třeba... bavit, že bych... já nevím, ale hergot zase musíš pochopit, že (jinak je všechno v pořádku, milá maminko, Karel mi koupil velkou nafukovací žirafu, má hlavu jako myš a je i tak šedivá)

a jestli spolu chceme bejt, tak tím spíš. Mám pravdu? Já myslím, že jo, já si totiž myslím, že třeba tvůj fotr, nic ve zlym, (pane, jděte pryč, já jsem myš, jsem krysa v rohu a čekám na bílý vlak, dva růžové balóny a v krabičce štěstí, milá maminko, už brzo se s Karlem vezmeme, jestli mi Ptáček uzná tu práci, já o to štěstí nesmím přijít, pane, čekám už tak dlouho, je to pro mě)

hrozně důležitý, Dito, proto o tom chci mluvit. A když nám to spolu jinak klape, tak já nevím jak ty, ale já (celohnědý jde sám, jde sem bim-bam, kde jsou ty slečny? voda je vzala; kde je ta voda? volí ji vypili; kde jsou ti volí? – vleže na písku mluvíme o životě, jak bude vypadat, až – nejde sem, jde pryč, zašel – až se všechno zařídí)

a já to zařídím, Dito, já když si řeknu, tak to taky udělám (a až to bude zařízeno, tak...)

Dito, ty mě neposloucháš. Já ti tady povídám něco hrozně důležitýho, a ty... jestli máš dojem, že mě tím jako přitáhneš (samá voda) nebo tě to vůbec nezajímá (přihořívá), co ti tady říkám, ale to

by tě teda zajímat mělo, protože já už nevím, ale fakt mám dojem, že to jinak nemá cenu, abychom spolu dál chodili (hoří), když mě neposloucháš.

Prosím tě, nepřeháněj.

(kiš, kiš, bojí se, bojí se, kiš, kiš, srab! volá můj kluk na kopci písku)

no jasně. Já sem ten votravnej, co přehání, protože nechci jezdit stopem a plavat za bójku, žejo, a ty seš tu ta sympatická, co bloumá sama po nocích, já sem tu prostě ten fotr, klidně to řekni,

(Románků! volá zas žena a tři kluci kousek dál plivou na plochý kámen a klacíkem patlají barevné křídý, jeden ted' plivl do kaše většího, co krade limonády, týýý! křikl ten větší a ohnal se dřevem, můj kluk se zachechtal)

Dito, kam zase koukáš, já tě zas votravuju, já sem tě naštvál, ale já už sem takovej, to se na mě nesmíš zlobit, já musím myslet na tolik věcí, že vo tom žádněj nemá představu, žádněj (podél přeškrtl pláž) nemá představu, co JÁ musím nosit v hlavě. A vůbec to nemám jednoduchý, jestli si třeba myslíš, že to mám nějak jednoduchý, tak to teda

(jó? jó? a muj táta, muj táta ti dá takovou facku, že tě už nikdo nenajde, protože budeš úplně ztracenej, řekl můj kluk) protože mi na tom hrozně záleží, Dito, věříš mi? podívej se na mě, (vzal mě za ruku) Dito, Ditáku, seš tu vůbec? já se hrozně těšil, a ted' to kazim, vid', já se těšil, až tu budeme, spolu až tu budeme, ty člověče, ty seš můj člověk, víš o tom? víš, že seš muj člověk? no tak se usměj, já nechci, abys se mnou byla smutná, já chci, aby ti se mnou bylo dobře, a se mnou ti bude dobře, Dito, já tě mám hrozně rád, já udělám všechno, ale musíš mi věřit, já chci, abys mi věřila, věříš mi? Dito, zasměj se, to je málo, víc, ták, vidíš, jak ti to jde, tak se mi to líbí, ty moje holko,

(cuchá mi vlasy, bere mou hlavu do dlaní, slyším hlas svého kluka od plochého kamene: cos to řek? cos to řek? řekni to eště jednou!

– křičí to na místě, kde jsem stála ve větru před svítáním, stojím a čekám, až voda vyplaví prince na bílém koni, drezína odjela, vlak už je pryč a nic už se nestane, než přijde chvíle, kdy se prokřehlá vrátím do dusného stanu a tam mě pomi-pomi-pomi-lu-ů-je)

tak proč mi to neřekneš? Já ti vždycky všechno říkám, tak proč mi to neřekneš? já dělám všechno, všechno ti dovolím a na nic se neptám, to si teda na mě nemůžeš stěžovat, jenomže já už – musíš taky sakra spolupracovat

– protože už mě to nebaví

vážně, Dito, nebaví mě to, když já dělám všechno a ty nic

– a to ani neříkám ty tvoje útesy a pohledy do blba, promiň, ale já tomu nemůžu říkat jinak

tohle by na mym místě žádnej nevydržel,

co já ti toleruju

a mám z toho hovno

takovýhle

a eště sem ti koupil žirafu

tak řekni něco!!!

Prosimtěmášměešteráda? Dito, máš mě ráda? chceš si mě vzít?

(Ted': nemám. Vadí mi, jak chodíš, jak jíš, jak na mě mluvíš. Nemám! A pirueta, úklon, polibky do hlediště. Nemám a nemůžu za to, nic mi na tobě nevadí, jenže mi strašně vadíš ty. Je to naprosto logické.)

Ale to víš že jo.

Neříkáš to moc přesvědčivě.

Mám to zazpívat?

Ne, řekni: mám tě ráda.

Takže nemáš.

No dobře. Tak můžeš jít. No běž, co koukáš, běž si zabalit!

(– a dívka vstává a jde, jde pryč, má radost, stydí se – nestydí, ta chvíle uběhla, je strašně daleko, jaká chvíle? žádná nebyla;

– jde pláží a je jiná, je odvážná, upřímná, veselé mysli a přechází
vždy na zelenou,

– né! tam nešlapej! křičí ten kluk, musíš jít kolem, tady máme
hangár!

– obchází hangár a jde potkat toho, co mu nebude lhát, a na zpá-
teční cestě navštíví otce, milá maminko, měl tamten šedivý kabát

– jde pláží a křovím a stromy

– jde potkat)

Dito!!! Dito! to přece, to nejde, to nemůžeme, jen tak, Dito, já tě
hrozně potřebuju a ty mě taky potřebuješ, já to vim, já to nemyslel
vážně a ty taky ne, že ne? Dito, myslelas to vážně?

Ne, nemyslela.

(DA CAPO AL FINE)

O malé bílé cedulce

*Ještě ničeho nechápaje, ale již chladna, pohlédl
Alexandr Semjonovič vzhůru.
(A. P. Čechov)*

Nejdřív jsem viděla ceduli PŘEJDI, a tak jsem přešla. Pak jsem nelámala větve, nedotýkala se ani drátů na zem spadlých a chránila socialistický majetek, majetek nás všech. Potom jsem udržovala čistotu, uvolnila bezpečnostní pás a nevykláněla se z oken. A pak už skoro nebylo do čeho píchnout, tak jsem chvíli nekouřila, urychlila nástup, použila zadních dveří a chystala se asi dvacet minut nepromluvit za jízdy s řidičem. To dělám ráda, nemluvit za jízdy s řidičem: často za ním i hodinu postávám a příkladně s ním nemluvím, abych se zavděčila. Tak jsem tam za ním stála, když jsem ji uviděla, tu malou bílou cedulku: MLADŠÍ UVOLNĚTE MÍSTO STARŠÍMU.

Kterému staršímu, to už v příkazu nebylo – je mi to zřejmě ponecháno na vůli. Rozhlédla jsem se, vybrala si jednu zvlášť bledou a unavenou slečnu a dala se do práce: promiňte, slečno, že obtěžuji, řekla jsem, kolik je vám let? Cože? řekla slečna a zblízka se na mě podívala. Kolik je vám let? řekla jsem. Mně?! řekla slečna a píchla do sebe prstem. A hned mi bylo jasné, že s ní budou potíže. Vám, řekla jsem. Slečna si mě celou prohlédla, pak řekla pomalu ccc, zavrtěla hlavou a otočila se ke mně zády. Asi nechtěla svůj věk říkat nahlas, a tak jsem jí poklepala na rameno a řekla co nejzdvořileji: bud'te prosím tak laskava a půjčte mi svůj občanský průkaz. Poslechla okamžitě, třebaže musela vědět, že se občanský průkaz půjčovat nesmí. Klid, řekla jsem vlídně, protože se jí přitom vysypala kabelka, a listovala jsem průkazem a četla si o tom, kde, kdy, komu a proč se narodila, kde kdy bydlela a bydlí a jakými ciframi je určena pro

tento svět. Slečna si nervózně odkašlala a zatěkala očima. Začínala mi být nesympatická. No nic, řekla jsem si, ještě si chvilku počtu, abych neurazila, pak jí někde uvolním místo a jdu od toho. Slečna zase odkašlala. Jste zaměstnaná? zeptala jsem se, aby řeč nestála. Slečna něco zakoktala a rozhlédla se kolem, ale nikdo jí neporadil. A proč to tu nemáte zapsáno? řekla jsem. Já, já, pípla slečna a zase zatěkala očima. Už mi vážně šla na nervy. Nesnáším lidi, co koktají a těkají očima. Tak si to koukejte doplnit, řekla jsem. V legitimaci už nic zajímavého nebylo, tak jsem ji vrátila. No, jste ročník osmačtyřicet, to souhlasí, tak pod'te se mnou, řekla jsem. Slečna se vyjeveně rozhlédla a brada se jí rozklepala. A proč? pípla protivně. Fakt už mě štvala. Skoro jsem toho chtěla nechat, ale najednou většina lidí vystoupila, tak jsem si řekla, že už to dotáhnu. Jó, vážená, řekla jsem, to já vám nepovím, páč to sama nevím. Já jenom plním příkaz, a ten zní, že musíte sedět. A ta holka omdlela. Normálně šla k zemi. Tramvaj zastavili a volali doktora. Chtěla jsem se zeptat, co se jí stalo, ale nějaký pán mě vzal za ramena a vedl mě stranou. Nesmíte být hned tak přísná, řekl mi přátelsky, já vím, já vím, jdete na to v podstatě správně, já jenom že se hned pozná nováček, nic ve zlým. Chtěla jsem něco říct, ale ten pán se usmál a poklepal mi na rameno: nic, fajn, řekl, to se zabrousí, jinak to bylo dobrý, fakt dobrý. Ukázal mi pěst palcem vzhůru, bouchl mě do zad a odešel.

Kdybytí

*Pozorují nás včely? My je, to se rozumí,
už dávno pozorujeme.
(W. Saroyan)*

Vykoupala jsem se. Navoněla jsem se. Vytrhala jsem si obočí a nakreslila nové. Vytrhla jsem si řasy a nalepila nové. A pak jsem tam stála, po zuby nahá, a čekala čekalala čekala – a on přišel a já měla takovou radost, že jsem oblítna lampu a sedla mu na rameno: nemáš hlad? povídám, nemáš žízeň? nepotřebuješ podrbat na zádech?

– ne, tak to nebylo. On vůbec nepřišel.

Je právě šestnáct hodin úterního času! za dvacet minut začíná podzim! hlásili. A tak jsem vylezla z díry, co jsem ji vystála v podlaže, seřadila všechny své bychy a šli jsme.

Byli bledí a malátní, ti moji bychové, nepoštuchovali se jako dřív, ani si nešeptali prasečinky. Loudali se nemožně a přes mýto jim to trvalo skoro půl hodiny. Do města k holiči jsme dorazili, právě když z průjezdů vybíhali Brigádníci s oranžovými žebříky. Na Kennedyho, řekla jsem frizérovi, usadila bychy do křesílek a spěchala vstříc roze-smátému Městu. Smálo se tak moc, že se mu zdi natřásaly škytavkou, a všude bylo strašně veselo. Šedé plakáty Dnů smíchu plály všemi barvami, v čekárně u stanice dvacítky se tančilo a zpívalo Ho-sana, hej--sana, sana, sana ho; na schodech k Mauzoleu se dvě ženy praly o galoši a útlí mladíci ve špičatých botkách kolemjdoucím šeptem nabízeli stravenky. Mezi tím vším pobíhali kameloti a vykřikovali: Rio Brávo! Zvláštní opravené vydání! Náš zpravodaj hlásí: člověk není řešení!

Vážně, všude bylo strašně veselo. A že bylo tak veselo a tak krásně, koupila jsem si magazín a sedla si s ním do parku. Sypala jsem

slepícím předvařenou rýží, cucala předcucané bonbóny a prohlížela milovníky: dva byli na pláži a hráli si s míčem. Byli zlatohnědí v malinkých červených plavečkách, nad sebou měli modré nebe, za sebou modré moře, v otevřených pusách bílé zuby a na těch plavkách veliké bulky. Před nimi ležela na zlatém písku krásná-mladá-snědá-pružná se zlatými vlasy a pod ní bylo velkými písmeny SCHÖN UND SCHLANG MIT FUGOA. Na další straně byli tři bez hlav a bez nohou, jenom břicha a stehna v maličkých plavečkách s velkými boulemi; toho uprostřed jsem si chtěla vystříhnout, ale udělala bych díru do tamtěch na pláži, tak jsem ho dala jenom fixem do kroužku. Listovala jsem dál, přes děti a ubrusy až k lyžím, kde byli milovníci, jak žijí v zimě; dva byli zamračení, jeli vysokým sněhem a hranami lyží ho stříkali do vzduchu, třetí se smál, že na něj zezadu hodili kouli, ale ten vpravo byl nejhezčí: stál opřený o dřevěnou kůlnu, v jedné ruce měl blyštivé lyže, tou druhou si zacláněl oči, díval se do dálky a usmíval se, jako když chce plakat. Zavřela jsem oči a myslela na něj, na toho u kůlny, chvíli jsem na něj myslela... Potom jsem zavřela magazin a koukala na Brigádníky, otrhávající listí ze stromů. Scházelo ještě půl hodiny do setkání s Básníkem.

Byl to Básník. Všichni to o něm říkali a měl to i napsáno v občanském průkazu – musel to být Básník. Ztěžka dosedl a povolil si kravatu.

Jsme jedné krve ty i já, zašeptala jsem.

Proč sakra nepíšete o lásce? řekl a bouchl mým rukopisem o lavičku.

Když on zas nepřišel, řekla jsem.

Jenomže co to je? Tohleto? řekl a cvrnkl do papírů – pomalu plachtily vzduchem, ne a ne klesnout – nemá to vzlet, neumíte se vyjádřit!

Já nemůžu lítat, jsem přirostlá k zemi, řekla jsem a koukla si na nohy – ano, pravá už zase vyhnala kořen – ale vyjádřit se umím, řekla jsem a vyjádřila jsem se. Šlo to těžko, ale povedlo se. Mé jádro se odkutálelo na trávník a slepice se o něj popraly.

Špatně, řekl a vyjádřil se. Jeho sedmibarevné jádro se mi chvíli houpalo před očima a pak se vzneslo vzhůru. Dívala jsem se za ním. Prasklo vám to, řekla jsem.

A vaše sežraly slepice, řekl, dám vám radu: najděte si nějaké poctivé zaměstnání. Už musím letět, řekl a vstal. Prosím vás, řekla jsem tiše – slepice zpozorněly a popošly blíž – prosím vás, řekla jsem (vzduch zhoustl, tráva přestala růst a srdce mi vyhnalo krev nosem), prosím vás, vemte mě s sebou!

To je nesmysl, utřete si to, řekl a otočil se.

Já... já budu třeba kamenem, řekla jsem a byla kámen.

Vyloučeno, řekl.

Anebo pes nebo tužka, řekla jsem a byla pes a tužka. Anebo blecha, koukněte, řekla jsem, ale on už mával křídly a odcházel, stačila jsem ho ještě chytit za nohavici, ale vytrhl se mi a mávaje křídly šel pryč. V dálce jsem zahlédla už jenom šoférovu placatou čepici.

Vzduch tak zhoustl, že jsem ho musela po žvancích vyplivnout. Slunce se začalo stmívat – pomalu tmavlo a tmavlo, až po něm zbyl jenom černý flek.

Šla jsem vyzvednout své bychy – byli navonění a ostříhaní na Kennedyho – seřadila jsem je a s nohama po kotníky v hlíně šla pomalu před nimi. Ale nešli jsme domů; šli jsme k hradbám a za ně, za Město, k polím, kde rostla nová generace.

Tam jsem zůstala stát, už po kolena v hlíně, a klackem své bychy rozehnala. Rozutekli se do všech pěti stran, voňaví a ostříhaní na Kennedyho, a já potom kamenovala nebe a bičovala zemi a křičela jsem, ty kurvo! ty kurvo!

Ne, tak to nebylo. Šla jsem domů. Uložila jsem bychy do postýlek a zhasla jim lampičky. A pak jsem šla taky spát. Přetáhla jsem si přes hlavu tátovu košili, co ji mám pod polštářem, vdechovala jsem její pach a myslela na milovníka, na toho u kůlny, co se usmívá, jako by plakal.

A přišel.

Ráno

*Ona zvláštní bláhovost člověka, který sám sobě
dovoluje a chce věřit, že touží po pravdě, zatímco
žádá od tohoto světa lásku.
(A. Camus)*

Prázdnou a strnulou ulicí šel zvolna kráčivec; nesl si tašku a hůl. V té tašce měl židli, tu hůl měl proti civilům, kteří na něj civěli v kruzích užších a užších, když si chtěl posedět. Kráčivec pomalu obcházel spící ježdíky, skrčené na malých parcelkách, obtažených bíle, a oni jej nechali projít. Pak skončilo svítání.

Pod' ke mně.

Nezlob, kočko, koukni kolik je.

Aspoň na chvilku.

Neblázni, pust mě!

No tak si běž.

„Si“, „si“, ty nemáš páru, co je to dělat od šesti.

Tak nedělej. Dělej to se mnou.

Ty málo platíš.

No dobře. Kolik?

Kde mám klíčky?

Kolik? se ptám.

Kams mi dala klíče od auta?

Kolik?

Počítám do tří: jedna,

Kráčivec se stále proplétal mezi potměšilými jezdíky (někteří dřímali už jenom lehce) opatrně kladl před sebe nejdřív jednu nohu a potom tu druhou, pečlivě drže směr proti pohybu Země –

dvě,

a to už vybíhali kvaltouni ze svých úkrytů a nalézaje každý svého jezdíka, skákali do nich a přiváděli je k vědomí: nutili je funět a vrčet a kýchat a vyrážet vpřed,

tři!

Jau!

a rozzuření jezdíci se tlačili jeden za druhým a dva za třetím, předbíhali se a strkali a ňafali a kousali, hledíce dostat každý svého kvaltouna co nejdál před ostatní; kráčivec zůstal stát na šedém okraji necesty.

Tohle si nezvykej, pusino.

Jenomže já už to nevydržim!

Porušuješ dohodu.

Jo, ano, porušuju. Chci tě mít tady.

To si vyřikáme jindy. Dej mi ty klíče.

Nedám.

Naval ty klíče, sem řek!

Jezdíků přibývalo, ti silnější uprostřed tlačili ty slabé ke kraji, ti pomalí strčili čenichy k sobě, zezadu na ně tlačili další, takže ti vpředu nemohli zpět; kvaltouni, teď už docela bdělí, seděli strnule, zamčeni uvnitř svých jezdíků, tlačili tlačítka, páčili páky a nutili jezdíky ječet; kráčivec stál a věda, že musí dopředu, zkusmo zamával pažemi; jenomže to bylo dávno, co uměl vzlétnout. Tak zhluboka vdechl, pak zavřel oči a vykročil.

Proč nejedeš třeba tramvají?

Víš, že bych to nestihnul.

Ále-alealeale! Dyť ty si nejdřív pojedíš dát domu sprchu a potom kafe a pak teprv do práce, myslíš, že tě neznám?

Prosím tě, nezačínej.

Dyť ty seš se mnou jen jednou za tejdén a i to ti je moc, dyť ty se musíš jet hned potom umejt a pak jezdit autíčkem, abys byl zase čistej a pán!

O co ti jde?

Jed' odtud tramvají. Prosím tě o to. Pak budu moct věřit, že mě máš rád.

Kráčivec dospěl doprostřed: rozložil židličku, sedl si na ni a díval se na stáda ježdíků, ženoucích se ve dvojstupech tam a ve dvojstupech zpátky; ti první teď zbrzdili, zvolnili, stáli; jeden, už starý, co se octl vepředu a dýchal jen stěží, už nemohl dál, ti za ním frkali, bručeli, stavěli se na zadní, ti nejbliž ho vztekle strkali a kousali do zadku –

Tak měj rozum, no, dej mi ty klíče.

Na. No vem si je, běž, co stojíš! Vlez do tý svý fiatky a dej si sprchu a kolínskou, no di, sakra, vypadni!

Vyběhl, odemkl, nastartoval, vyjel, napřímil se v opěradle, teď už zas klidný, napravo letmo zahlédl kvaltouna klečet před ježdíkem, jenž právě zemřel.

Kráčivec seděl uprostřed necesty a sbíral sílu; pak vstal. S povzdechem složil svou židli a dal si ji do tašky, pak stiskl rty a zas vykročil.

On vnímal, jak rychlost příjemně stoupá, pak uviděl zácpu a zlostně mlaskl. Vyhnul se kráčivci: tůkl se do čela, zavrtěl hlavou a ještě se za ním otočil. Pak myslel na to, jak dojede domů a dá si sprchu a kávu a pak se uvidí.

Zatelefonovala: už je tam prosím vás ten a ten?

Není a dneska nebude, řekli jí, od včerejška má náhradní volno.

Kráčivec došel na druhý břeh: povedlo se mu to. I dneska se mu to povedlo.

Šel dál. Nesl svou tašku se židlí a hůl proti civilům. Podíval se vzhůru, ano, půjde ještě tak hodinu a potom si zase sedne.

Středa

*Ostatně uvidíte, jak to skončí. Zvuky se vrátí
do varhan a budoucnost zmizí v pochvě minula
tak jako doposud vždycky.*

(H. Michaux)

Probudí se na tvrdé posteli bez polštáře; naznak a s rukama podél se bude dívat na bílý strop, na mouchu u lampy, na mělké štuky anebo jenom tak; bude bdít bez pohybu. Kdyby mu bylo dvanáct, našel by své ruce zpocené pod dekou, ale bude mu více než čtyřikrát dvanáct let pro tuto chvíli, kdy otevře oči

žena se převalí na druhý bok, vzdychne a chrápe a obrátí se, on vstane a zvedne z podlahy smítko, vloží je do pouzdra s velikým S. Pak bude stát u okna: rozpaží a vdechne vzduch šedého anebo bílého anebo modrého dne,

žena si přetáhne peřinu přes hlavu, bude chtít pozdržet mizící sen, nebo jen zívne, zamlaská, protáhne se,

on potom narovná knihu anebo pero, něco, co neleží při hraně stolu, možná, že teprv teď zvedne to smítko a vyjde z pokoje. Obejde dveře ženiny ložnice, nebo se zastaví, bude se dívat: pootevřenými dveřmi snad uvidí na chumel peřiny a noční košili a starý svetr, v němž spí jeho žena,

žena se zavrtí a vzdychne do polštáře,

on bude stát a bude se dívat; ale dost možná, že mine ty dveře, mohou být dnes ráno zavřené.

V zrcadle koupelny obnaží dásně na svoji více než čtyřikrát dvanáctiletou tvář, nakloněn až těsně ke sklu udělá dva savé pohyby: vyplivne krev. Potom se kulatým zrcátkem podívá na světlé kolečko temene, dneska zas o něco větší, pozorně je bude prohlížet, když vejde žena.

Ve starém svetru a noční košili: zívne, aniž si zakryje ústa. Už jsi vstal? řekne, anebo, kolik je vlastně hodin? anebo, jsem celá zlámaná. On něco odpoví a půjde do kuchyně, žena tam půjde za ním: Chtěla bych taky, řekne mu. On vezme konvici, kterou dal na vařič, přilije vodu a postaví zpět. Bude se dívat, jak žena mžourá malýma očima, jak říká, to je zas den, anebo, jsem jako zbitá; jak krabatí obličej do světla bílého anebo šedého anebo modrého dne, zívá a škrábe se na zádech. A voda bude vřít: vlije ji do šálků s modrými motýly, Nicht Ende, Verwandlung nur, je pod nimi napsáno, usedne naproti ženě, shrbené ve starém svetru a žluté košili s bílými puntíčky, usedne proti své ženě.

Ucítí ten pohled: možná se hlouběji sesune do židle, možná se napřímí, zakloní hlavu: Dítě už bude dvacet, řekne mu, anebo, s těma zubama už to máš lepší? anebo, zeptej se dneska v tom Čedoku. On něco odpoví, dopije, vstane, opláchne svůj šálek a půjde ke dveřím: vezmi si šálu, řekne mu a půjde za ním. On něco odpoví a potom odejde.

Ona tam zůstane, za těmi dveřmi, bude tam stát a bílým sklem se bude dívat na štíhlou postavu, jak vážně a pomalu jde, ospalýma očima se bude dívat.

On vzpřímeně vykročí do klidné ulice, vzduch bude ostrý a stromy holé, bodne jej do očí bílá nit nízkého slunce; vdechne a zpomalí.

Žena pak vytáhne roletu: vstávej, už bude sedm, řekne a dcera s polštářem v náručí a dekou mezi stehny zakňourá, co je? no dyť už du, a zívne ke zdi.

Bude stát rozkročen; s rukama za zády a hlavou vzhůru přimhouří oči a bude myslet na seznam činností pro dnešek, podobný seznamu zítřejšímu, podobný seznamu ze včerejška: ten seznam je na malém lístečku v náprsní kapse; pomyslí na něj a vyloučí první věc, na kterou nebude čas; snad je to zubař anebo Čedok anebo návštěva přítele, který se rozvádí, nebo je nemocen – ta věc bude přepsána na zítřek, jen co se vrátí domů.

Žena ve flanelové košili se půjde umýt: bude jí zima, vypije grog a znovu si lehne.

On vejde do pracovny: váš stůl je teď tam, řekne mu slečna, anebo, do Finska jede ten nový, nebo jen nahlédne, zavolá, dobrý den, je tady! a ten nový vejde.

A žena bude číst povídku o lásce: on miluje mladší a ona to ví, chápe jej, odchází, on se pak zabije v autě; měla bych se vlastně pokusit psát, řekne si žena a mráкотně usne, bude se jí zdát podivný sen: její muž zabije jejího otce, pojedou vlakem, tohle má nějaký význam, ta scéna u vody, řekne si v polosnu, to nesmím zapomenout.

Trošičku jsme to tu přetento, řekne ten nový a vezme jej za loket, co jsem to – jo: vzal bych si dneska ten úvod ve stošestce, jestli proti tomu nic nemáš. No to se rozumí, řekne on, zrovna jsem na to myslel. Ten nový pak přejde od okna ke dveřím, prstem si přejede po koutku úst, vlastně se vůbec nic nemění, řekne a rozhodí rukama, bude to, tak nějak řečeno, věc čistě formální, tleskne a půjde zas k oknu; zajisté, ovšem, řekne on a mírně pokývá hlavou, to v každém případě, nějak se musí začít.

Žena se probudí s bolestí v hlavě, zpocená odejde do kuchyně: nečekej s večerí, bude tam na malém lístečku, anebo, řekni K., ať přijde zítra, díky, D. A žena si promne oči, zapije prášek: ten sen zapomene. On půjde k zubaři anebo ven, možná, že navštíví přítele: to sem rád, že tě zas jednou vidím, ty kluku nevěrná, řekne mu přítel, no tak pod' dál, honem pod', nezouvej se.

A žena půjde s plnými taškami: nakoupí jídlo a muži kravatu anebo ponožky, pro sebe rtěnku: tahle by se mi na vás líbila, řekne jí dívenka-prodavačka, vysune červený špalíček z bílého pouzdra, na hřbetu ruky jí udělá čáru a ona přikývne; pro dceru tričko: to je jak na dítě, řekne pak dcera a vezme si rtěnku a tričko zůstane ve skříni, dokud je žena nezačne nosit.

Já to tu mám všechno zapsané, zavolá přítel z vedlejší místnosti, tady to je, řekne a přinese desky s hromádkou papírů, tadyhle, vidíš?

A on bude poslouchat, v čem byla špatná ta první diagnóza, uvidí šedivou pletenou vestu a límec šedivé košile a žlutý obličej s vráskami kolem úst, a je to k ničemu, řeknou ta ústa, věřil bys? úplně, řeknou a usmějí se. Koukni se tady a tady, skvrnité ruce vyhrnou nohavici, tadyhle, jo? A furt se to zvětšuje. Ne sice rychle, a přítel pokrčí rameny, vytáhne obočí, pokývá hlavou, nic, řekne, vůbec nic nezabírá, a zavře desky; třeba snad později, řekne on, třeba se účinky projeví časem, řekne a bude to věta, kterou si už předem připravil. Ale kde-pák! zavolá přítel vysokým hlasem, to právě naopak! to mělo ihned! tiše se zasměje, voni sou bezradný, naprosto, chápeš?

Žena pod sušákem vyplní test: jste klidné manželství, bude tam napsáno, lepšímu souladu by možná prospělo – dočte a zavře časopis. Můj muž je teď služebně v Bogotě, řekne jí ta vpravo.

... a tak si tu hraju, řekne pak přítel a pomalu přikryje veliký stůl, kde byla krajina s lesy a poli a nádražím, s domky a chatami, s velikým tunelem a malou hospůdkou s červenou střechou, před ní jsou bílé židličky, stolečky, nad každým červený slunečník a kolem malinké zelené zábradlí, stálo to majlant, řekne a pečlivě urovná gumový ubrus, ale dost mě to baví, věřil bys?, docela jo, řekne a trochu se usměje, každéj sme nějakéj, ťukne si na čelo, a když už sem jednou ten lazar, pak mávne rukou: stejně to nestojí za nic, zašeptá, buď rád, že seš zdravej, to člověk neví, co má. Pokývá hlavou a vážně to řekne znovu.

Muž má jet za měsíc služebně do Finska, řekne té vpravo, jela bych s ním, ale je tu to dítě, chápete. Ta vpravo vzdychne, naprosto chápu, jedna má známá: a ztiší hlas.

Možná se příteli omluví, možná byl v parku: dovolte, řekne mu důchodce se psem, já bych si na chvílku, ech, a dosedne vedle něj. Po cestě pak půjdou děti, budou si podrážet nohy a křičet: jauvejs, souško, Urban mě bacil! a dva kluci si možná pošeptnou: a ty máš natáčky! a ty máš drdól! a ty máš čepec, silónovej! a zajímavě se tomu budou smát a štítivě se otřesou. Pes bude sedět a vážně se před sebe dívat: pozor děti! nedrážděte toho psa! řekne mladá učitelka, ták,

hezky to obejdem, Urbane, co jsem říkala! A zády k lavičce a muži a důchodci a psu rozpaženýma rukama usměrní těkavý dvojstup a děti budou volat: dobrý den, pane pejsánku!, dobrou noc, pane pejsánku!, dobrou chuť, pane pejsánku!, a kvákavě se tomu smát. Drobotina, řekne snad důchodce; on bude mlčet a dívat se za stromy, Urbane! zavolá vysoký hlas, Urbane, co jsem to říkala? zopakujte někdo Urbanovi, co jsem říkala! Důchodce škrtne a stočí se k němu; děkuji, nekouřím, řekne muž a bude žvýkat nezapálenou cigaretu.

Vy máte kvalitní vlasy, řekne jí dívenka-kadeřnice, víc by vám slušelo tohle, řekne a jednou rukou jí nahrne do čela pramen, tou druhou si vyndá z úst sponku, skloní se k ní: takhle to bude lepší, ne? řekne a žena v zrcadle uvidí barevný obličej dívenky-kadeřnice, své rudé čelo, svázané síťkou, s šedivým pramenem hluboko do očí. Měla bych zhubnout, řekne si postě; nechám to na vás, řekne pak nahlas.

Vstane a budou dvě hodiny. Snad byla schůze, nebo byl v parku anebo u přítele; možná šel k zubaři a ten mu řekl: tohle je para, to musí všechno ven, přijďte, až bude víc času; vstane a půjde k ní.

Přijde mu otevřít drobná a bledá, ahoj, řekne a zčervená anebo neřekne nic, možná, že zašeptá, honem pojd', máme jen hodinu.

Tak je to opravdu lepší, řekne a upustí minci do velké kapsy bílého pláště a vyjde ven. Na chvíli postojí před velkým sklem výkladu a lehce zatúkává na nový účes: pod prsty zapéruje.

On bude unaven ležet a kouřit a poslouchat věci, které slyšet nechce, už to ví Jindra? řekne mu najednou a on mlčky přikývne. Ona se podívá, pak řekne, kecáš! A rychle se zasměje, zakloní hlavu a bude se smát, tak moc se bude smát, až jí potečou slzy a bude plakat. On by chtěl odejít, ale musí ji těšit a říkat slova, bude ji hladit a bude mluvit, hodně a rychle a šepem, aby ten škytavý vzlykot ustal.

Ona se vrátí. Uvaří kávu, vytočí číslo, sedne si, řekne, no ahoj Danuše, tak jak se máš? anebo: zrovna ti jdu z města a cestou jsem viděla, no strašně krásný a docela levný, tak ti to honem jdu říct.

On půjde chodbou; tmavou a dlouhou s dívkami v kratičkých pláštích, některá se za ním otočí, on půjde rychle se skloněnou hlavou, ve dveřích odpoví na pozdrav té, co s ní bydlí, bude to hlasitý pozdrav, on kývnutím odpoví a spěšně odejde.

No a co ty na to?, přeloží sluchátko do druhé ruky, na tohle mu přece musela něco říct!

Pojede tramvají. Měl ještě přednášku, nebo byl v pracovně u svého stolu a přišla studentka: chtěla bych diplomku u vás, řekla mu, ale já pořád nevím, tak se jdu zeptat, řekla a usmála se; pojede tramvají. Vzpřímeně bude stát a bude unaven, chtěl by se vykoupat, bude stát a bude se dívat na šedý zátylek a hnědou vrásčitou ruku vedle své a náraz zezadu ho vtlačí do klína sedící dívky: s úšklebkem vzhlédne, no prosím, řekne mu, pojd'te si sednout!

Vrátí se domů. Vyprázdní kapsy a vyndá seznam, vyndá i lísteček od ženy, kde bude: „Čedok!“ anebo „instalatér!“ zmačká jej, zahodí, otevře dveře, zavane k němu prudký pach barvy. U okna bude stát manželka v teplácích s průhledným šátečkem přes tvrdý účes, který ji dělá starší. Podívej, řekne a ukáže na židle, na stůl a na kredenc, nedbale natřené na bílo, podívej, řekne mu, že je to hezčí?

A on bude stát mezi nábytkem, na kterém slzavě usychá barva. Potřebovalo to už jako sůl, vezmeš si kávu? řekne mu žena. A on řekne: kdepak je Dita? anebo: něco bych snědl, anebo: je to tak opravdu hezčí, povedlo se ti to. A pomalu si sedne ke dvěma hrnečkům s modrými motýly, Nicht Ende, Verwandlung nur, bude pod nimi napsáno.

Carpe diem

Zemře smrtí den?

(J. Navrátil)

Plesk bosých nohou na dně prázdné kašny a bití zvonu odněkud a skřípění kamínek na cestě, jak se pod nohama rozestupují: lázeňští hosté se po nich scházejí, sedají do lavic, potichu hovoří, kašlou;

suchý muž, co chodí kolem, se velkými řídkými hnědými zuby široce usmál a rozmáchlým gestem zdraví někoho v publiku;

přichází stařenka s nemocnou dcerou, sedly si do první lavice vedle mladíka s knírem, stařenka si opřela hlavu a přivírá oči, dcera má dlouhé rezavé vlasy svázané růžovou stužkou, pomalu kývá velikým tělem ze strany na stranu, mladík se na ni trochu podíval.

Od zadních lavic přichází dvojice: ona má červené šaty s černými květy a veliký slaměný klobouk, on je celý v šedém s oranžovou kravatou, vede ji za loket a něco jí šeptá: sytým altem se tomu zasmála.

Suchý muž zvedl obočí, rozpažil a spěchá k nim, klaní se, bere ji za ruku (jak mluví, cigareta v koutku se kymácí),

ten v šedém polkl a dvěma prsty si rovná uzel oranžové kravaty, ona se sklání a hledá v kabelce, pomalu přitom vyvléká svůj tenký hedvábný rukáv ze zahnědlých prstů suchého muže,

ten stále hovoří, rozkládá rukama,

ten v šedém se rozhlédl, bere ji za loket a vede stranou,

suchý muž jde dva kroky za nimi a stále hlasitě mluví, potom se zastavil, volá a kyne jim rukou, a když se vrací, ještě se pro sebe usmívá.

Tlumený hovor a šepot slábne; hráči jsou na místech: přichází dirigent; potlesk a úklona: ticho. Dirigent vztáhl ruce, hráči k němu vzhledli, dirigent spustil ruce, orchestr hraje Straussovy valčíky.

Stařenka zavřela oči a naslouchá, nemocná dívka se dlouze zadívala na mladíka s knírem, dívá se – a teď ho vidí: natáhla k němu velikou ruku a tlumeně hýkla, stařenka jí něco šeptla, tu ruku si klade do klína, zvolna ji hladí, šeptá a hladí, mladík se dívá upřeně před sebe, dcera je klidná.

Orchestr hraje Jižně od Alp; suchý muž, co stojí vlevo pod pódiem, si rukou udává takt, očima hledá v publiku a nosem vypouští kouř (teď zase rukou a úsměvem zdraví někoho vzadu), dívá se před sebe, kouří a kývá si do taktu a pak je přestávka:

suchý muž vystoupil na pódium a rovná noty; bere je, pokládá a dlouze rovná (ten v šedém zasyčel smíchem, ihned jej spolkl, ale sytý alt v slaměném klobouku zas něco řekl: ten v šedém už prostě nemůže: předklonil se a syčí a kuňká si do dlaně, ramena se mu třesou),

suchý muž zatím obešel všechny stojany, teď už je před pultem dirigenta: bere partituru, zavírá ji, kolmo jí poklepal na pult, pokládá ji a zase otvírá, pravou nohou už nakročil na stupeň, (noty jsou srovnány, hráči se vracejí, přestávka končí) suchý muž otálí, oběma nohama už stojí na stupínku a bere taktovku, (hráči jsou na místech, přichází dirigent) suchý muž poklepal taktovkou o pult a vztáhl ruce: zvolna je spouští a zády k orchestru se vteřinu dívá do plného hlediště, na lázeňské publikum, za poslední řadu, kde stojí ti, na něž nezbylo místo, na odcházející dvojici, co kucká smíchem, za ní jsou stromy a kostel z červených cihel. Dirigent už mívá prvního houslistu, suchý muž pomalu pokládá taktovku; vrací se dolů.

Orchestr hraje směs z Polské krve: žlutovlasá holčička v bílých punčochách s černými koleny (klekla si do bláta, dostala na zadek) utíká podél pódia za dirigentovými zády (pravou ruku má zdviženou a levou obrací list) kolem suchého muže (hořící sirkou zdraví někoho v publiku) až ke stařence s nemocnou dcerou: zastavila se. Veliká dívka hýkla, klátivě se sklání, holčička couvá, stařenka šeptla, mladík s knírem se dívá do země. Přibíhá žena a bere své dítě za ruku, snažíc se pohledem nezavazit o tu druhou matku, která své

dítě šeptem uklidňuje, snažíc se pohledem nezavadit o tu druhou matku, která své dítě rychle odvádí. Mladík s knírem si čistí brýle, suchý muž se dívá před sebe, orchestr hraje Stříbropěnnou Vltavu.

Suchý muž kouří a vzpřímeně jde, zdravím vás, příteli! řekl a široce pokynul, brej den, pane profesor, řekl ten naproti, tak co, dohráli?

Tak, tak, řekl pan profesor a dvakrát pomalu přikývl, a ježto má povinnost poskoka skončila, jdu do své osvěžovny. Já říkám výčepům osvěžovny a restauracím obnovy, víte?, já si tak hraju, řekl a velkými řídkými zuby se usmál. No, každej sme nějakej, řekl ten druhý a drbl se za krkem.

A jestlipak víte, řekl pan profesor a vzal ho za loket, jestlipak vy víte, že zítra je sedmého? řekl, položil si prst na špičku nosu, přimhouřil oči a čekal.

Ten druhý nevěděl.

Nevíte, řekl pan profesor, opustil nos a tím prstem ho píchl do břicha, a já to vím, já nosím svou paměť tady, řekl a klepl si na sako, vyndal z něj černou náprsní tašku a z ní zase diář a listoval: tadyhle, vidíte? ukázal, v devět nula nula u Šolců s panem Vránou, přečetl, sklapl a zasunul. Jo ták, ahá, řekl pan Vrána, jenomže – já si spíš myslím – esli to nebude lepší spíš večír?

Ale samozřejmě že ne! zvolal pan profesor: čistý vzduch! (nasál ho nosem) prázdno! (rukama udělal ve vzduchu prázdno) a ticho!!! (špitl a vztyčil prst).

Alenojo, řekl pan Vrána a drbl se za krkem, jenomže – alenojo. Přeložíme to tedy na jindy? řekl pan profesor a sáhl do saka, nené, toné, tak dobrý, tak jo, řekl pan Vrána a šel. Na shledanou zítra u Šolců v devět nula nula! volal za ním pan profesor a potom šel dál rytmickým krokem a rozmáchle zdravil a oni říkali, dobrý den, pane profesore, a on šel a trochu se usmíval.

Ale muž s šedými vlasy na pozdrav mlčel: ten muž si před něj stoupl a zblízka mu řekl, tak co? taky na tebe došlo? a krátce se uchechtnul.

Pan profesor vdechl, vzal muže za rukáv a chce něco říct, ale muž se mu vytrhl: já ti to přeju! jéžíš, jak já ti to přeju! zasmál se štěkavě a šel od něj pryč, žádnýmu sem to tak nepřál jak tobě, ty pacholku! volal a pan profesor se za ním díval.

Ve výčepu se u stropu válel kouř a pára z ovarů, párků a sekané. Stál mezi dveřmi, trochu se uklonil a řekl: přeji vám dobrý den. Dobrej, řekla babka v mastné zástěře a rukou shrnula z talířku do hrnce studenou sekanou v louži ztuhlého loje.

Rozhlédl se: ano, támhle jsou. Mají tam volno pro práchnivějšího dědka?

Jasan, pro profesora dycinky. Pan profesor tedy půjde zaujmout pořadí k výdeji nektaru za odpovídající protihodnotu. A stoupl si do fronty k výčepu.

Myslí ten s bradkou, že je prdlej? teda profesor? Zrzavý v montérkách neví, ale rozhodně je s ním sranda, teda s profesorem. Pošťák spíš myslí, že mu ruplo v kouli, jak s nim tak vykmitli. Ten s bradkou si taky myslí že jo, ale že je to jenom v pořádku, protože on, teda ten s bradkou, ho pamatuje, teda profesora, s čenichem takto hore.

A jak se všichni mají? Ále, pan profesor ví, pondělí v prdeli, úterý eště tam budem, haha. A co pan profesor, jak se má on? On děkuje, on se má v rámci možností a v souladu se závěry strany, haha. Ale ta plzeň je nektar, to musejí uznat. To taky sakra uznávají. A napili se.

Ten s bradkou má hnuto celou kastlí. Pošťák včera viděl Tonana, takže to je kec, že sedí. Zrzavý v montérkách si dá eště jedno a de. Pošťáka ted' vlastně napadá, jestli nešlo vo Tonyho, co točil v Lidáku, na toho to vypadá spíš. Ten s bradkou neví co s tou kastlí, nevěděj kluci vo někom šikovnym? Pan profesor musí říci, že je mu s nimi dobře. Dlouhá léta postrádal upřímnou chlapskou společnost. Prostě cítí, že je mezi svými, a to ho hřeje. Nu, na zdraví! Ať žijí vřelé lidské vztahy! Ale proč ne, ať žijou. A napili se.

Zrzavý v montérkách má teda dojem, že profesor drobet přehání, protože voni, teda zrzavý v montérkách, ten s bradkou a pošťák, sou docela vobyčejný lidi.

Ale to je právě ono! Jemu, panu profesorovi, je právě tahle lidská přirozenost blížká, zrovna na tohle, (pravou dlaň si položil na sako) zrovna na tohle on rezonuje! Na zdraví! Tak nazdar!

A napili se.

Zrzavý v montérkách má tušáka, že to zejtra s tou Duklou rupnem, co myslí ten s bradkou? Ten s bradkou slyšel – ale pošťák má zase dojem – jenže zrzavý, jak on to vidí – to je všecko moc hezký, ale ten s bradkou slyšel – o tom si teda zrzavý myslí svý. Pošťák neříká nic: pošťák jenom tvrdí – a tvrdil to dycky – že Dukla je Dukla, to je jednou marný.

Dovolí? Dovolí babce s dovolením sebrat pŭllitry? Ale samo, jí dovolej všecko, i na co už dávno zapomněla, haha. Ať si jenom dělaj srandu, měli jí vidět před dvacíti rokama, ta by jim protáhla brka, že by kadili hranatý vejce. Před dvacíti rokama? To jí bylo vosum, ne? Stovosum. A na takovýhle sráče stačí i dneska. Jó? jó? tak si to může s pošťákem rozdat, haha. Teda tak stará zas není, aby byla na mrtvoly. Hýýý! Hjúůů! Hahaha! A copak to má tuhle za košilí, vánočky? Můžou si sáhnout! Nonono, tohle ať si vyřikaj někde v parku, tady sou mezi slušnejma, že jo, pane profesor.

Ale naopak! Panu profesorovi to vůbec nevádí, on s potěšením vnímá horký tep života, a co by už mělo patřit k jeho plnosti, když ne tohle? Nemá pravdu? Alenojo, to sou jenom takový srandičky, nic ve zlým, tadyhle matka se taky nezlobí, žejo? anebo jo? Co? Zlobí se? Matka by se musela zvencnout, kdyby se měla zlobit na blbý, a ať koukaj dopít, ať to může odnýt. A pak profesor s úsměvem kývá a dopíjí třetí plzeň.

Zamkla maso do hrnce. Zalila kávu, dala ji na stůl a přisedla k ní. Vstala, hledala – našla krabičku a znovu si sedla. Pak vstala pro popelník. A potom pro sirky.

„... a konečně si našla chvíličku v tom každodenním shonu, kdy si mohla odpočinout, na minutku posedět a vypít trochu čaje ze svého hrnečku po mamince. Kdyby tady tak byla maminka! Už léta odpočívá v zemi, ale jak často na ni vzpomíná a v duchu se jí omlouvá, že nechápala těžký úděl ženy! (škrť) Jak často si na ni vzpomene, když nyní chápe těžký úděl ženy! Cítila se strašně unavená. Musí se vzchopit. Musí se překonat. Musí být statečná...“

Musí vytrít chodbu. Nakousla-trhla-vyplivla-sloupla z krabičky celofán. Ušklíbala se, jak celofánově zavrzal. Špičatým nehtem udrápla kousek staniolu, nerovně utrhla a dívala se na čisté, bílé, kulaté, matné vršky filtrů. Hrnc zaječel, železný čepeček se roztočil a prskal mastnotu. Zavřela oči, stiskla rty, vzdychla, vstala.

„A přestože měla už dvě dospělé děti, její oči s drobounkými vějířky vrásek prozrazovaly živý zájem o všechno (škrť) prozrazovaly mladého ducha. Tichounce si povzdechla a typickým kradmým pohybem si odhrnula z čela spadlý pramen vlasů, jimiž už začínaly prokvétat stříbrné nitky. Byla unavená, ale nestěžovala si. Naopak: stále si zpívala. (škrť) Naopak: šířila kolem sebe radost. (škrť) Naopak: všem blízkým dodávala síly do života.“

Nehty palce a ukazováku cigaretu vytáhla: nevytáhla – špendlíkem: filtr se natrhl. Odloupla slepený bok a rozevřela, rozložila, zlikvidovala krabičku a cigarety vysypala na stůl. Telefon: Prosím? Ne, ještě ne. Ano. Ano. Vyřídí. Prosím. Ušklíbala se, napsala „Vrána se omlouvá“, strčila papír za číselník a ušklíbala se.

Pan profesor se usmíval, dlaní si podpíral bradu a viděl měkce: díval se na červený hrudník zrzavého v montérkách, na pěnu ve vousech toho s bradkou a na temné půlkruhy v podpaží poštákovy košile, pak pomalu otočil hlavu a usmíval se na růzovou paní Irenku v oblaku bílé páry (pleskla kouřícím ovarem o studenou váhu, přimhouřila oči: ovar se chvěl) a na bledou tympanistku s aristokratickým obličejem (napíchl na vidličku nohu hnědého párku a polkla), usmíval se.

Pak vešla: přísně se rozhlédla a šla k nim: myslela jsem si, že tady budeš, řekla a neopřela se o louži piva na stolku. Pánové, dovolte, abych vám představil opus jedna, řekl zvolna pan profesor, těší mě, řekla a všichni se usmáli.

Nu, milá dceruško, čímpak tě mohu uctít? řekl pan profesor a vzal ji za ramena a pomalu otočil zády k sobě, ale nekopl ji do zadku: širokým gestem ukázal na lesklý pult a zamlženě se usmál, nu, pokochej se, řekl, mají tu popovice, louny, ale hlavně vý-bor-nou plzeň a na té si zrovna s hochy pochutnáváme, nedáš si? (ne, dík) malinkou (ne, fakt, máma nás čeká) orosenou... chladivou... (vážně ne, musíme jít) jen tak na omočení rtů? (tati, máma čeká) ne? tvoje chyba. Nu, hoši, řekl a položil dlaně do louže piva, život ve své rozmanitosti nám připravuje mnohá překvapení – a já. Ačkoliv. Jsem oznámil, že přijdu až v poledne – (jenomže je už půl druhý, víš) tak musím ne-prod-le-ně – cože? (říkám, že je půl druhý) To se na to podívejme. Tak ono už je půl druhé. Kdo by to byl řekl. Inu inu. To ovšem mění situaci a my se musíme podříditi vyšší moci, neboť, jak říká Tolstoj, (máš placeno?) dobro a zlo jsou dvě stránky téhož – ale ovšemže mám zaplaceno. Samozřejmě. Jistěže jsem zaplatil. A nám mnohdy nepřísluší (tak pudem, ne?) – a nám nepřísluší, jak už jsem řekl – jenže teď zase nevím, co jsem chtěl říct, řekl pan profesor pomalu a zeširoka a zdálky se usmál.

Dcera poodstoupila, ale on kolem ní neprošel: nu, hoši, tady jsme bezmocní, (zvedl ruce, nechal je klesnout a udělal bezmocnost) zde lidská vůle nic nezmuže a nám opět nezbývá než se podrobit (schoulil hlavu mezi ramena a udělal podrobení). Nicméně! (napřímil se) není všem dnům konec a ještě se bohdá, jak říkaly naše babičky, anebo dále příroda, jak zase říkáme my marxisté, ve zdraví shledáme. No – a já to vezmu zleva, řekl, natáhl ruku přes politý stůl a stiskl a potrásl, bylo mi s vámi dobře, řekl a stiskl a potrásl, ale život ve své tajemnosti nás staví před nejrůznější (stiskl) – moment, příteli. Přátelsky. Upřímně. Nic ve zlém. Nikoli takto (podržel v ruce

nabídnuté konečky prstů toho s bradkou), nýbrž takto (vložit si tu dlaň do své – ten s bradkou zčervenal), takhle se podává ruka, (stiskl) ták, řekl a zeširoka a zdálky se usmál, tak se tu mívajte, jak umíte nejlíp, povinnost volá, řekl a všem ještě pokynul a prošel kolem dcery (stále tam čekala), la pardón, řekl pak ve dveřích pánovi s pivem a třemi rychlými drobnými krůčky mu rychle a drobně uskočil z cesty. A vyšli na ulici.

Blbec, řekl ten s bradkou, a srká plzeň jak černý kafe. Dyt' to máš fuk, řekl zrzavý v montérkách a pošťák mlčel.

Nu, dceruško, takže jsi přijela. Takže jsi tady, řekl a srovnal si podle ní krok. Z toho soudím, že – ačkoliv, móment, jojo, tamhle je, hej, haló! příteli! zavolal, doběhl a chytil za rukáv toho člověka, zdravím tě, řekl, otočil si ho k sobě a uchopil, stiskl, potřásl, dovol, abych ti představil opus jedna (opus se uklonil) a tohle je Ferda (Jarda, řekl ten člověk) nebo Jarda, to už je výsada nás opotřebovaných mladíků, že se dozvídáme stále nové věci. Muži se totiž dělí na mladíky a opotřebované mladíky, tos věděl? (nevěděl, řekl Jarda) no tak to vidíš, i na prahu senility se člověk leccěmus přiučí, tak tohle je můj kamarád Ferda (Jarda, řekl Jarda) nebo Jarda, ale vas hajst jméno? Ruka ni noha (tati, pod' už) ni jiná část, patřící k člověku – my ale musíme honem honem domů, jelikož a protože nás matička povolala, a tak honem honem spěcháme, aby se nechvěla o naše zdraví, neboť kvas čapí, neboli čas kvapí, říkal pan profesor a člověk Jarda se usmíval a říkal, no, nojo, dcera zatím udělala dva kroky dopředu, chvilku tam čekala, pak se zas vrátila zpátky: ...totiž byl ve své osvěžovně popít chladivého nektaru, říkal zvolna pan profesor, a mé ženy se na mě proto hněvají (tati...), ale ženám už je to dáno, hrdlit se o každou maličkost – no vždyť už utíkám, řekl pan profesor, přiložil si pěsti k hrudníku a udělal utíkáni, tak se měj, jak za dobré uznáš, příteli, řekl a uchopil, stiskl, potřásl, já spěchám spěchám, abych už tam byl! Ještě mu zamával a rozmazaně se usmál.

Tak to vidíš. Tak jdeme domů. Ferda je moc hodnej, měkkej a dobrej chlap, říkal pan profesor pomalu a kýval hlavou. Potom se zastavil a dvěma prsty si zmačkl nos, co jsem to... no, však já si... později... (tati, pod', řekla a vzala ho za rukáv) la pardón! vytrhl se jí, tó bych si vyprosil! Nikdo tu nebude nikoho...! tudy, řekl a vsunul ji do samoobsluhy. U kasy stála dlouhá, široká a krátkozraká blondýna, mlela kávu a stejnoměrně z ní odsypávala do velké krabice od bot. Před závěsem výkupu lahví byla o zed' opřená dívka, dívala se do dálky a žvýkala stříbrný řetízek. Ten řetízek byl krátký, a tak jí stahoval koutky úst k bradě.

Přeji vám, aby tento den byl dobrý, i když dobro a zlo jsou dvě stránky téhož, řekl pan profesor ve dveřích a hluboce se uklonil. Obryně zvedla a zase sklopila oči, dívka před závěsem vyplivla řetízek (zůstaly jí po něm dvě červené rýhy na bradě). To je zajímavé, že jsme zde, v dobu, kdy v ulicích život kypí, naprosto sami, řekl pan profesor, dal dceři košík a šel podél polic. Dobrý den, Zuzanko, řekl pak dívce před závěsem, dovolte, abych vám představil opus jedna. Opus se uklonil, Zuzanka se usmála a pan profesor řekl, právě jsem konstatoval, jak je zajímavé, že jsme zde, v dobu, kdy v ulicích život kypí, naprosto sami. Nojo, řekla Zuzanka a pan profesor řekl, naše Zuzanka vypadá jako školačka, ale je matkou tříletého muže, což by do ní nikdo neřekl; no? řekla bys (neřekla, spěcháme) ó, to jest pravdou, my skutečně spěcháme, a proto se kvapně rozloučíme, řekl a políbil Zuzance ruku, Zuzanka se usmála a dala si do pusy řetízek.

Takže. Řekl pan profesor a přistoupil ke kase. Zbývá než obnovit zásobu kávy. V ostatním jsme zatím saturováni. Obryně se na něj podívala. Jednu kávu bych prosil, řekl pan profesor po chvíli. Obryně sáhla za sebe a plácla pytlíkem o pult. Já bych radši plnou, řekla dcera. Všecky sou plný, řekla obryně. Pan profesor zaplatil o dvě koruny víc, řekl, že je to v pořádku, a vyšli na ulici.

Pan profesor se zastavil a vztyčil prst: takto, milá dcero (milá dcera vzdychla) se sbratřuji s lidem. Lidé jsou plaší, ale v jádru dobří. Jen

se jim musí vyjít vstříc. Neboť svět sice pomalu, ale nezadržitelně (už je půl třetí) – mo-ment, prosím – ne-za-dr-ži-tel-ně spěje ke konečnému sbratření lidstva! Čemuž napomáhat budiž mravním úkolem každého z nás. Tedy nikoliv podrobovat okolí neustálé kritice (zvýšil hlas), – a tím hledat, nalézat a množit zlo, nýbrž – a teď poslouchej – (protože neposlouchala) – hledat, nalézat, a tedy množit do-bro! V každém bližním. Hvězdné nebe nade mnou a mravní zákon ve mně! – tak! Zní etický imperativ! (Hm, tak pod') – ještě moment! – hrubě bych přecenil tvé možnosti, kdybych předpokládal, že tyto prosté pravdy pochopíš, aniž jsi k nim sama dospěla. Neboť přebírání hotových pravd je jako přivazování ovoce na strom. Ale buď alespoň tak laskava a nech na mně! Co, jak a proč dělám. A neztrácej přitom ze zřetele, že dosáhl-li plnoletosti, neznamená to, že já ji tím pádem ztrácím. Jinými slovy! (ještě zvýšil hlas): žádám tě, aby ses napříště v mé přítomnosti zdržela zbytečných poznámek, které tě usvědčují z nedospělosti a promiň: hlouposti! (nadechla se) – ta žena má radost, že si odsypala kávu pro sebe, a já mám radost, že ona má radost. Nemíním se proto hrdlit.

(Ta skříň krade a má radost, že krade, a) Já však jí tu radost kazit nehodlám. Když jí to stačí ke štěstí, buh s ní.

(Jenomže...) Nesud', abys nebyla souzena.

(Ale...) Již dosti o tom.

(Seš jim k smíchu, viděla jsem to) to ti budiž ukradeno, řekl pan profesor a dál šli mlčky.

Napila se kávy, položila prsty na klávesnici psacího stroje a vzdychla. Podívala se ke stropu (nikdo tam nebyl) a zalistovala v knize: „Můj muž, pan Tull. Pan Tull, můj muž.“ Hm. Zamáčkla cigaretu a začala psát:

„Olda: Už mě ta ženská štve, nejradši bych se poohlídnul po něčem mladším. Třeba Irenka z účtárny? Uvidíme. Vždycky se může začít znova, ne? Muži nestárnou!“

(vešli tři hoši v černém, naložili ji do rakve a nesli pryč, o-pa-tr-ně! volal za nimi profesor v krátkých kalhotkách, život je tajemný, nepoznatelný a plný záhad! úctu k životu především! volal a mával jim bílým kapesníkem, a pak se zmenšil, seschl, zcvrkl, vytěkal)

„Oluš: Já už nemůžu, už opravdu nemůžu, musím se pořád dívat do té mrtvolné tváře beze stopy citu, do tváře, kterou jsem kdysi milovala... milovala jsem ji opravdu? Nevím, dnes už nevím, všechno na mě padá,“ (běžová kredenc hekla, naklonila se a zalehla, zavalila, rozmáčkla ji) „když vidím, jak si na mně vybíjí zlost za svoje neúspěchy v práci (škrť) jak mě schválně trápí (škrť) jak mě nenávidí... často celé hodiny propláču a někdy se bojím, ano, bojím se, že mě zabije, tolik je v něm zloby...“ (zadusila cigaretu, zapálila si cigaretu a s nehem mezi zuby se zadívala před sebe. Od stěny se odlepil stín, tiše dolehl na zem, protáhl se, zbledl, zmizel. Někdo za ní tlumeně zakašlal. Dveře ledničky se tiše zavřely.)

„Olda: Hlavně před ní nesmím dát najevo, že jí dávám za pravdu! (škrť) že jsem svůj život prohrál! Kdepak, holka, tuhle radost ti neudělám! Já si teď budu užívat a ty si dělej, co chceš (škrť) a ty se dál dří!“

(vyběhla na palouk pozdravit sluníčko, zatančila si v ranní rose, požala lán jetele a již spěchala nazpět. Roztopila v peci, popovídala si s ohníčkem, nabílila chalupu, vykopala studnu, porazila vola a oblékla se do svátečního: vstávej, můj milý, šeptla tichounce, už je bílý den, slunko již svítí do seknice, uhnětla jsem ti voňavý chléb, kafe máš ve svém oblíbeném hrnku s ptáčaty! Nerudné zaklení přišlo jí v odpověď.)

„Oluš: A kdyby nebylo mě a té mojí nekonečné dřiny, (maso? ještě ne) dávno by se rodina rozpadla. Co jsem už mohla dokázat, kdyby – ale ne, nesmím si stěžovat, musím být statečná,“ (statečná – zarazila se, nalistovala, ano, je to tam, na předchozí stránce. Sakra. Škrť. Zadívala se do stropu, ukousla-vyplivla nehet.)

„musím si sama najít východisko, třeba se někomu svěřit, někomu, kdo mě vyslechne, pochopí – a bude mlčet...“ (usmála se, nad první stránku napsala DOPISY PŘÍTELI.)

„Olda: Poslední dobou je nějak moc veselá. Co když někoho má? Nesmysl! To bychom se na to podívali! Být odstrkován v práci a ještě mít nevěrnou ženu?! Rozhodně musím být ve stří“ Klíč v zámku. Vstala, pustila vodu na nádobí: zujte se! No to to trvalo! (hrábla do dřezu) já tady čekám a vy pořád nikde, (ahoj, dobrý den, matičko, řekli) zrovna myju nádobí, pak vytřu chodbu a bude to (utřela si ruce do zástěry a čelo hřbetem ruky) uf!

Nu vidím, že tady život kypí, co se krmení dotýče, tak se samozřejmě omlouvám, ježto jsem naprosto bez potřeb, ale milerád vám udělám společnost, bude-li zájem, řekl pan profesor. Matička zklamaně zvedla obočí a zklamaným hlasem zklamaně řekla, ale jak to? jak to, že nebudeš jíst? když jsi říkal, že budeš jíst.

Ale matičko. Já jsem přece **neřikal**, že budu jíst. Řekl pan profesor měkce, vlídně a s láskou.

Říkal jsi, že budeš jíst. Uzavřela matička.

No – to se ti muselo něco zdát, řekl pan profesor zvolna, já jsem totiž nic takového neřekl, ba ani nemohl říct, protože

Říkals to. Konstatovala matička. A hned o tom předložila důkaz: říkals: po kolonádě přijdu na oběd.

Milá dcero, vzdychl pan profesor a milá dcera se na něj podívala, tady máš další příklad lidské nedokonalosti: lidé nejsou zlí, jsou jenom více či méně nedokonalí, a tak i naše matička to samozřejmě myslí dobře, (zvýšil hlas) ona všechno myslí dobře, ona vnáší do života svár, zmatek, nesoulad (no počkej, počkej, já jenom říkám, žes říkal, řekla) a ne-po-cho-pe-ní, nepředal jí slovo pan profesor, s těmi nejlepšími úmysly. (Dcera se dívala na špičku své boty.)

I kdybych byl býval řekl, že přijdu na oběd, – což jsem neřekl – artikuloval pečlivě pan profesor – byla by tím bývala míněna **do**ba oběda, a tudíž nemohlo být z mé strany ani zmínky! O nějakém jídle.

Říkals, že přijdeš na oběd a budeš jíst (a budu jíst!!! zasmál se pan profesor vysokým smíchem), a když už si to nepamatuješ, taks to asi zapomněl. Uzavřela matička.

Nikoliv. Řekl pan profesor velmi pomalu a velmi zřetelně. Já jsem nezapomněl, nýbrž opak je pravdou, to tys zapomněla, co a kdy jsem ti říkal, protože už ti paměť tolik neslouží (mně? mně?! cha!!!) neslouží – a interpretuješ má slova povrchně a přibližně jako ostatně všechno.

Říkals, že budeš jíst. Shrnula věc matička. Pokrčila rameny a bez zájmu o další se otočila ke dřezu rachotit-cinkat-břinkat nádobím.

Nikoliv, to jsem neříkal! Protože nebudu jíst! Děkuji nechci! Děkuji za milé pozvání, ale nechci!!! zařval pan profesor. A teď mě prosím omluvte, řekl s mírnou úklonou a odebral se do svých komnat, prásknuv za sebou dveřmi.

Žijeme v přechodné době, řekla matička, zavřela vodu, sundala zástěru a utřela si do ní ruce, ženám bylo přiznáno právo na vzdělání, ale muži k tomu ještě nedorostli. Musí se s ním prostě jednat jako s nemocným, řekla, nabídla dceři a zapálila si.

V profesorově pracovně nikdo nebyl. Opravdu, vůbec nikdo tam nebyl, tím méně za dveřmi. Kdybyste snad měli dojem, že v doslechu někdo je, hrubě byste se mýlili. Je tam čirou náhodou. Má tam prostě nějakou práci. Má totiž **pořád** nějakou práci. **Někdo** tu totiž pracovat **musí**.

A tak otci položila na stůl vzkaz od pana Vrány a pan profesor jej zvedl, pak zvedl obočí a potom sluchátko: zdravím tě, příteli! Mé ženy mi právě sdělily... ano. Áno, ano, to zajisté chápu, jenže... já rozumím, jenže... ale ovšem! jenže vše se dá zařídit, mé ženy s radostí vypomohou a... áha. Jistě. Pochopitelně. Ano. To ovšem mění situaci, takže si smluvíme – dobře. Jistě. Takže já zavolám – ty zavoláš. Skoro pořád, kdybys moment počkal, podíval bych se – dobře dobře. Taky možnost. Ano. Ale nikoliv! Není třeba se omlouvat! Samozřejmě! Tak na brzkou shledanou!

Dívala se na otce, jakou má divně velikou hlavu, když je teď o dvacet kilo menší, jak mlaská přes falešné zuby, na které si ještě nezvykl, jakou má šedivou, unavenou tvář a vpadlé oči, dívala se, jak položil sluchátko, a chtěla říct: tati, proč tohle všechno děláš? tohle hubnutí a bratření s lidma, když se ti smějou?

Jenže: věděla, že mu to nikdy neřekne – a tak odešla. Jenže: věděla, že mu to prostě *musí říct* – a tak se vrátila. Jenže: zasklenými dveřmi otcovy pracovny viděla jen shrnuté nohavice, volně plančující kolem bledých, hubených lýtek, trčících vzhůru jako pestíky; pan profesor stál na hlavě.

Jeden z podvečerů

*Bude líp, jen se toho musíme dožít,
šetři silami, bratříčku!*
(R. Kipling)

Já vím, že neexistuješ, Roberte, nech mě být.

Ležím tu ztěžklá v peřinách a dívám se oknem na Manku. A Manka sedí na osice a dívá se na mne. Nebe je šedé. Říká se ocelově šedé. Možná, že ocel takhle opravdu vypadá. Nevím. Stejně jako nevím, jak vypadá „perfektní flanelový oblek“. Představuju si ho jako pyžamo. Ale tatínek měl kdysi flanelový oblek, mluvilo se o tom. Už se na to nepamatuju.

Jak může být Manka stará? Díváme se na sebe už strašně dlouho; ona stejně svěží, já stejně nehybná. Kdysi jsem jí sypala. Když to pak nešlo, cupitala po římsě sem a tam a dívala se jedním očkem a druhým očkem a já jí vysvětlovala, proč už to nejde. Potom se dlouho neukázala. Ale vrátila se, Manka, vrátila a červeným očkem se na mě dívá.

Chtěla bych se napít; ale ne, doktor mi to zakázal. Tekutina je váš nepřítel číslo jedna, tak to řekl. Nepřítel číslo jedna. Jako by záleželo na pořadí. Nemám nepřátele. Nemám ani přátele. Kdysi jsem je měla, ale teď už mám konečně pokoj.

Napila jsem se.

Přátelé. Chodívaly sem návštěvy. Prohlížely si mě jako... jako hranatý vejce, řekla by ta holka, co mi nosí nákupy. Ta by se ti líbila, Roberte. Často jsem si představovala, jak si svedl a opustil. Zanechal bys ji plačící, tak jsem to vymyslela.

Ty návštěvy byly protivné. Je mi protivné, jak si ti mladí připadají nesmrtelní. I ty návštěvy mi byly protivné, jak si mě prohlížely a cho-

valy se hlučně a bodře; jdou mi na nervy ty jejich problémy co sníst a co koupit, chodily mi sem řinčet svým zdravím a já je chválila, vy máte ale krásné šaty, říkala jsem, to je ale roztomilý chlapeček, váš muž je opravdu velmi schopný, a oni se vrtěli a nafukovali a natřásali si peříčka.

Když mám zlost, tak dostanu žízeň.

Ale není na světě člověk ten, aby se zachoval lidem všem, říkala maminka. Maminka byla krásná. Jednou jsme šly po nábřeží a za námi dva hejsci. Nepotřebují dámy doprovod? tak nějak to řekl ten vyšší; otočila jsem se a maminka mi stiskla ruku, až to zabořelo. Jak se napřímila, dotkla se těžkým drdolem hedvábného límečku. Maminka chodila v tmavých šatech, upnutých až ke krku, a vždycky s malinkým límečkem z přírodního hedvábí. Chtěla jsem být taky taková, vždycky tak vcelku, vysoká, štíhlá, s límečkem barvy slonové kosti a česat se přísně. Maminka byla krásná. Já taky nejsem ošklivá. Mám hladkou kůži, bez pupínků, ráda si po ní jezdím rukama; to mi dělá dobře, jezdit si po těle rukama. Dřív jsem se prohlížela v zrcadle. Stála jsem nahá v koupelně a třeba hodinu jsem se prohlížela. Musím říct, že mám na sobě některá hezká místa, třeba z profilu, ale teď jsem moc ztloustla, jak mi vzali tu nohu. Ale to shodím, určitě to shodím, až budu zdravá. Zatím jsem docela spokojená. Mám všechno po ruce a dívám se na Manku. Nebo se otočím ke zdi a dívám se na pavučinu. Jak mám náladu.

Manka zas cupitá. Já nikdy moc ráda nechodila; když, tak pomalu, kolébavě. Jak se váha přesouvala z nohy na nohu, tak jsem se příjemně zhoupala. Vy chodíte, jako byste tančila valčík, řekl mi ten vyšší. Potkala jsem ho na cestě od lékárníkových, dávala jsem kondice jejich Kláře. Taková řehtačka pitomá, ta, co sem ke mně chodí, je úplně stejná, taky taková řehtačka pitomá, pořád někam utíká, pořád se něčemu řehtá a nakrucuje se, vždycky se tak prohne, hrábne si do vlasů a pitomě se zachichotá. Ta lékárníkovice to dělala taky, trochu pomaleji, ale to už je dávno. Děly to obě, matka

i dcera. Hihňaly se a špitaly si a zase se hihňaly a dělaly rozdováděné holčičky a špitaly si pitomá tajemstvíčka. Šly mi na nervy. To moje maminka byla dáma. Až dostuduješ, říkála, odstěhujeme se do Prahy a budeme chodit na koncerty a do kaváren a na výstavy a do společnosti. Nedočkala se toho. Musela umřít v tomhle malém, pitomém městě, které jí nesahá ani po paty. A já tu žízňivým břichem trčím do vesmíru.

Asi se ještě napiju.

A vzala jsem si bonbón. Neměla bych, kvůli té své tloušťce, ale to se shodí. V jídle jsem byla vždycky trochu neukázněná, to je pravda, maminka se na mě často hněvala, že hltám. Nehltej tak! říkála mi. A když po obědě pila na zahradě kávu a tatínek spal, tak jsem se zamykala do spižírny a jedla jsem rukama a hltala a mlaskala. Ale při jídle, to já nemlaskám. Jednou to za mě schytala Manka, brunátná holka, ošklivá, s nohama jako štoudve. V noci si vodila kluka do altánku a druhý den se na sebe červenali. Přála jsem jí, že za mě dostala vynadáno, ale když musela pryč, bylo mi jí líto. Já nejsem zlá, Roberte, bůh ví, že ne, přimlouvala jsem se za ni, ale zpátky ji nevzali. Když odcházela, řekla mi strašně ošklivou věc. Brečela jsem tenkrát do polštáře a proklela ji, já je oba proklela, Roberte, tu holku i toho jejího špinavého kluka. Ty jsi jiný, tebe jsem si vymyslela bílého a čistého, ty nikomu nezávídíš, ty umíš francouzsky, protože jsi studoval v Paříži a ne u sklerotické madame Jeanne, tys neskončil klavír bayerovkou.

Ta hrdlička mi šla nejdřív strašně na nervy, tak jsem jí začala říkat Manka. Ale teď ji mám docela ráda. Jednou jsem ji vzala do ruky, byla taková křehoučká, že člověk měl chuť trochu ji stisknout. Nechtěla bych jí ublížit, to ne, ale ono to bylo takové měkké, teplé, cítila jsem, jak se mi v dlani vrtí a jak jí buší srdíčko. Strašně rychle jí bušilo srdíčko. Představuju si, jak držím v ruce Manku a ona trhaně otáčí hlavičkou a pod prsty mi to dělá tůk tůk tůk. Občas si to představuju. A občas se napiju. A občas slupnu nějaký ten bonbón. Člověk musí

umět žít a radovat se z maličností všedního dne. To jsem někde četla. Vždycky jsem hodně četla, maminku to těšilo. Nerada jsem chodila ven, je lepší sedět u okna a číst a jíst bonbóny. Ted' už nečtu, nebaví mě to. Taky už špatně vidím. Z té spousty knih si moc nepamatuju, byl to ztracený čas. Mohla jsem jen tak sedět a koukat se z okna na lidi. Lidi jsou primitivní, ale baví mě se na ně z okna koukat. Ted' někdy telefonuju. Vytočím číslo a zeptám se třeba: kdy jede vlak do Berouna? Myslím, že je to docela vtipné, zeptat se, kdy jede vlak do Berouna. Když hned nezavěsí, tak si někdy popovídáme. Třeba se zeptám: kolik je hodin? oni mi to řeknou, já zavěším a představuju si, kdo to byl. Ale dlouho si s nikým nepovídám, třeba by ke mně chtěli přijít a něco mi vzít. Já mám moc věcí. Mám všechno a jsem spokojená.

Dřív mě napadalo, že bych se mohla vdát, na svůj věk nevypadám špatně. Ale takhle je mi líp. Proč se starat o cizího chlapa. Chlapi jsou odporní. Když mě vrátili z nemocnice, nesli mě sem nahoru dva. Měli chlupaté ruce, strašně páchli potem a kouřem a bůhví čím, udělali z rukou stoličku a já si na ni musela sednout a chytit se jich kolem krku. Cítila jsem ty spojené ruce pod svým zadkem a funící hlavy kousek od svého obličej. Ten vpravo měl mastné řídké vlasy a spoustu lupů, na to si přesně pamatuju. Bylo mi z toho nanic. Já jsem jiná, jsem prostě jiná, nemohla bych si něco takového vzít do postele.

Vidíš, Roberte, jsem ti věrná. I tehdy jsem byla – myslím tenkrát, jak mě potkal ten vyšší. Měl napomádané vlasy a knírek, byl docela hezký, slečna dnes sama? řekl a já zrudla, ale byl už večer, tak to nebylo vidět. Sklonila jsem hlavu a přidala do kroku a on šel vedle mne a říkal takové věci, že mi strašně tlouklo srdce, cesta vedla kolem řeky, svítil měsíc, viděla jsem, jak se na vodě skládá a rozpadá, občas to někde zašplouchalo a bylo ticho, jenom moje srdce a jeho šepot, chtěla jsem být už doma pod peřinou, ale cesta byla dlouhá, nádherně dlouhá – potom mě chytil za ruku. Ještě dneska

se stydím, jak jsem ji měla zpocenou, myslela jsem, že se vznesu, nebo že se rozpadnu na kousíčky, hučelo mi v hlavě, on něco říkal a já zírala do jeho očí, v nočním studeném světle vypadaly černě, tvář měl hladkou a bledou, horečně šeptal, určitě nějaké strašné necudnosti, pitomý hejsek, musel být nejmíň o pět let mladší, protože mně tenkrát bylo třicet, šeptal stále rychleji a já stála přibitá a sotva dýchala a nechala mu svou ruku jako leklého kapra. Potom mě pomalu přivinul k sobě a druhou sjel po mém boku, vlastně jsem byla už tehdy tlustá, ucukla jsem té sprosté ruce, něco zajíkla a dala se na útěk, nikdy jsem neuměla utíkat, viděla jsem, jak nemotorně běžím, snad jsem i zakopla, měla jsem zlost, strašnou zlost, že nemám pevné boky, že neumím utíkat, že jsem ho neudeřila do tváře a pitomě poslouchala nehoráznosti, na které by dokázala odpovédět poslední mamincina služka, co si před tancovačkou mazala pusou papírkem od cikorky...

Když jsem se zastavila, nestál daleko, ale otočil se a šel pryč. Chtěla jsem zakřičet sviňáku! ale hvízdalo mi v krku, a tak jsem zvedla kámen a hodila ho za ním. Dopadl směšně asi dva metry přede mne a chvílku se kutálel. Příliš pozdě jsem uvolnila prsty.

Vlastně jsem ti tehdy byla nevěrná, Roberte, tehdy a od té doby pořád, kdykoliv jsem pod peřinou, stočená kolem svého panenství, a přivolávám si tu horkou chvílku, kdy mi mužská ruka sjíždí kolem pasu dolů, kolem pasu dolů, vrátím ten pohyb, protože ho neumím dokončit.

Tedy o lásce

*Střelený pláče jelínek
a živý, ten si výská;
ten líže med, ten pelyněk
a někdo kudlu píská
(W. Shakespeare)*

-- -- zas jsem se ostříhala na půl sirky
a představuju si nás v posteli
- ale moje děti se na písku už tolikrát oženily -- --

Bylo to na trávě u vody. Spousta lidí se pekla na slunci a já koukala na stéblo, jak se líně kymácí, a potom na mouchu, jak cikcak oblítla papír, dosedla na něj a myla si nohy. Pak opsala ve vzduchu čtverec a vlítla mi do oka. Jauvejs, moucha, povídám.

A on se ke mně sklonil a řekl ukaž?

- a já málem spolkla jeho jazyk

- prskám a utírám si pusy, utírám, dřů

- a všichni to viděli

tak dělám, že nic a že si čtu v knize.

A on, zednický učeň Vitera František, šel na svých kloubnatých nohách k Berounce a skočil do ní placáka.

Maminko... prosím tě... budeš tak hodná... mně se zdá o slonech, povídá dcera a stojí ve dveřích, malá a vrabčí ve velkém pyžamu, co Ježíšek nadělil tradičně větší -

- není to pravda, ti sloni, chce mluvit o lásce: kdy zase uvidím svého Lukáše? povídá, jenže je noc a já chci kouřit a psát o prvním polibku a Lukáš je spratek a lump -

– jdi hajat, mišpulko, povídám, podívej: auta a stromy a ptáčci, všechno už spí –

– není to pravda: v povětrí hřímají milostné vzdechy a stovky dvojic se právě teď do sebe zaklesly –

– jdi hajat, tak šup! povídám protivně, že bych se koplá, ale ona tam stojí dál, mezi dveřmi, a potom povídá, proč nejsi se mnou, když spím?

– protože miláčku, já tě sem vystřelila jako svou odnož, úchytku, kotevní lano, visím teď na tobě a jenom v noci, když vím, že jsi přikrytá, jen v noci se potichu, kradí pokouším lítat –

– protože broučku, já mám v kapse dopis: vážená paní, půjčte mi prosím vás ty a ty knížky, napsal mi kluk, co nosí košili do pasu rozepnutou, až jsem se zajíkla; ten kluk chodil s plenama v kalhotách, když mě líbnul Vitera František;

– protože, holčičko, co když se stane, že přijde láska? a sakra, řeknu si, je tady, jde po mně, poznám ji po dechu a zase přestanu zdravit, najdu se v koupelně, jak civím do vany, najdu se v kuchyni, jak civím do hrnce, jé, ahoj, to seš ty? řeknu jí nejapně a ona mě mlčky chytí pod krkem a já – já s čelem na studeném okenním skle – já se budu modlit

miláčku-miláčku-miláčku

– no co potom? řekni? co řeknu tátovi?

Jdi hajat, mišpulko, já za tebou přijdu, povídám, ale ona tam stojí dál, mezi dveřmi

a mně se chce kouřit a psát

tak koukám do stroje

a potom zas na ni

otevřeným oknem sem zalehl dvojí smích – tolik krásných mužů se probíhá městem a já jsem tu sama –

a jak se lituju, v bříše mi vybuchla zlost: tak pudeš nebo ne? to ani v noci nesmím mít klid? jdi spát, povídám, prosím tě, jdi spát! jestli pro mě chceš něco udělat, tak jdi spát! Maminko... prosím tě...

budeš tak hodná... já potřebuju povídat o Lukášovi, řekla a polkla a brada jí začala krabatět.

Zamáčkla jsem cigaretu a šla.

Ty seš moc hodná, maminko, ty seš moje služba, řekla a vzala mě za ruku a tou svojí měkkou a teplou tlapkou mě vedla ke svojí posteli – kousek dál s rukama rozhozenýma odfukoval dvouletý muž – lehla si a přitiskla se až těsně ke zdi: pojď ke mně, maminko, tady máš místo, řekla a já si lehla k ní a cítila jsem, jak se mi ulevilo ve starých štrauskách, které zapínám už jenom vleže,

cítila jsem její malou ruku neohrabaně kolem svých ramenou, cítila jsem, jak těžknu na peřině,

jak se propadám do spánku

a jak mi dětské prsty zvedají víčko a hlásek povídá: maminko, neusni, ještě o tom Lukášovi...

Pentameron

*Více než kdy před tím v dějinách stojí dnes lidstvo
na křižovatce. Jedna cesta vede k zoufalství
a naprosté beznaději. Druhá k úplnému vyhynutí.
Doufejme, že budeme dost moudří
a vybereme si správně.
(W. Allen)*

Cítím se lépe. Sladím umělými sladidly, platím umělými platidly a je mi lépe. Den ze dne je mi lépe a lépe. Jen dobře mi pořád není.

(Včera byl zadržen třiatřicetiletý N. N. při nelegálním pokusu o přechod státních hranic. Zadržený byl již v minulosti několikrát trestán za pokus o nelegální přechod státních hranic.

Nepřátelské armády mají nejen píky, ale i bodáky.

Tmavé dítě s nafouklým bříškem a očima plnýma much.)

Zavřete to, řekla jsem.

(Policie do demonstrantů. Demonstranti do policie.)

Tak já to zavřu, ne? řekl krásnej Uchytíl, co před náma tají svoji holku.

(Sedící demonstranti jsou nakládáni do autobusů. Kluk leží na zemi a rukama si chrání hlavu. Policista do něj kope bagančatem. Krev na dlažbě.)

Tý vole, řekl Píďa.

Fakt, zavřete to, povídá Huptych.

(Vojáci se brodí rákosím. Vojáci nad mrtvými. Mrtví: poskládání na zemi jako zajíci po honu.)

Já na to taky nechci koukat, řekla Míša nymfomanka.

(Saka. Kravaty. Mramor. Záplava sak. Potlesk. Blesky a mikrofony. Továrna. Jiná továrna. Ještě továrna.)

Náhodou, na Kubánce mi nešahejte, řekl Píďa.

Příběh první

Tady teď dělá spousta Kubánců, vid', povídá Píďa.

Prej byli všichni v Maroku, řekl krásnej Uchytíl, co před náma tají svou holku.

A jak tak jde ten průvod, myslim jako prvomájovej – znáš to, ne? povídá Píďa.

Pod mostem Mirabeau se Seina líně valí, povídá Huptych.

No – a z tlampačů nad tím dechovka. A pak přišli ty Kubánci: tý vole: bílý košile, samba, Kuba si, jenky no – voni přeřvali i ty tlampače.

Voni hrozně rádi demonstrujou, řekla Míša nymfomanka.

A pak přešli – a zase normálka – jaks to říkala?

Pod mostem Mirabeau se Seina líně valí, povídá Huptych.

No – a jedna ženská z tribuny, jak byla rozparáděná, do toho ticha zařvala: ať žijí doudlebáci!!!

– a nějakej člověk, co šel zrovna pod tribunou, se tak nějak – zvláště – jakoby probral – a povídá jí: dobrý den...!

(Za takzvanou hladovou stávkou stojí zájmy cizích mocností.

V zemi je takzvaný hlad.

Obě delegace pak položily věnce na hrob neznámého vojína.

Dokonalá organizace přináší výsledky.

Grilované kuře lze s úspěchem rozemlít do karbanátků.

Vedení podniku se usneslo, že musí dojít k závěru.

Mladým učnicím se nový internát líbí.)

Na těchhle sedmnáctkách je nádherný, jak voni maji nový, svěží, nevošahaný vobčanky, povídá Huptych. S takovou holkou je radost se nechat legitimovat, povídá Píďa.

Já měl kamaráda, povídá krásnej Uchytíl, co před náma tají svoji holku, to byl dábel.

Příběh druhý

On si třeba stoupl do fronty v drogerii a přes hlavy těch stařenek zařval k pokladně: máte prosím vás ty prezervatívy s kachničkama?! – A jednou štípal dříví a kolem něj lítaly vosy. Že měl ruce plný, tak jim jenom nadával, ale pak mu jedna sedla na rameno – a on, jak ji chtěl hlavou shodit, tak si ji vmáčknu do ucha. To ho naštválo, tak tu druhou, co si mu sedla na stehno, vší silou praštil. Jenomže zapomněl, že má v ruce sekýru. Následkem čehož dostal velorex.

Když slyším, jak se řehtáš, tak tě nechci vidět nasranou, řekl mi Huptych.

(Mladík v bundě US Army nám pomalu, zřetelně říká, co si máme myslet o situaci ve světě. Druhý to může jen potvrdit, protože. První zdůrazňuje: netoliko, avšak! Vezměme v úvahu a připočtème k tomu. Proto, a proto, tedy, tudíž, a tak: směšné. Lživé a rádoby. Podívejme se na kreslené schéma. Děkuji za pozornost.)

Já jednu znala kluka, řekla jsem

Příběh třetí

Tomáš se jmenoval. A ten Tomáš jednou s kamarádem močil před hospodou, a jak tam tak stáli a dívali se do krajiny, tak se vsadili, kdo má hysteričtější holku. A najednou z tý hospody vyběhla Tomášova Jája, vrazila mu z každý strany facku a zase zaběhla. A tak Tomáš vyhrál stovku.

Se ženskejma je to těžký, řekl Huptych.

Jenomže bez nich je to votrava, řekl krásnej Uchytíl, co před náma tají svoji holku.

Bez nich je to nemožný! řekla Míša nymfomanka.

Víš, co říká Pepík Souchop? že se ženskejma se nemá spát, protože se jim to líbí, řekl Píďa.

(Svěží, vlídná, usměvavá. Sametovým kontraaltem nás srdečně zve: vrcholky bříz. Dívčí chorál. Březový háj se s námi točí. Muž jede na koni. Žena sedí u okna. Má bílou reznou halenu, v ní dva těžké prsy. Mlčí. Obcházíme ji a prohlížíme ze všech stran. Zaklání hlavu: díváme se jí do nosu.

A: zaoknyne lítostný vítr rvelistí zestromů jež se Jenneradypoddávají právně nastupujícímu podzimu a je holistí a nelítostným větrkem rvelistí zestromů. Muž jede na koni. Žena se dívá z okna: dlaní si přejela čelo. Muž rozhodil rukama a spadl z koně. Žena se dívá z okna na nelítostný vítr, který atakdále. Čísi kloubnatá ruka ji ztěžka, jako kravku, popleskává po temeni. Muž leží v navátém listí, nad ním se pase kůň. Titulky.)

Už jsem vám říkal o tý fiatce? O tom kabrioletu? Jak ten frantík, že s tím mermomocí zaparkuje vedle nákladáku? A jak najednou kouká, že sedí po ramena zasypanej v uhlí? řekl Píďa.

Už jo, řekli jsme.

Tak nic, řekl.

Já měl jednu noční, povídá Huptych,

Příběh čtvrtý

a přišel ke mně pacient, bílej jak křída, a celej se třás.

Povídám: co je? a on říká: pane ošetřovateli, já se strašně bojím, že bude třetí světová válka...!

Co jsem s nim měl dělat, vid' – tak jsem ho přikurtoval...

– zbláznit se je taky forma lásky –

– boží semeno se valí tmou a my se v něm vzdalujeme – něco už vychladlo, něco je plyn, na něčem je na zlomek blešího škytnutí

trošku kyslíku a trošku vodičky a trošku travičky – teď jsme tu i my!
a máme celý život před sebou!!!

Co s tím budem dělat? Celou tu dobu?

(Šest stříbrných dívek na nohách o něco delších, podpatcích o něco vyšších, v kalhotách o něco užších a kloboucích o něco širších, než je nad míru, vyběhlo na stříbrné stupně, na nichž se točí obrovské koule ze zrcadlových plošek, které pableskují na těla stříbrných dívek, která srší do soustavy zrcadel, která jiskří ze všech sil –

– středem vbíhá studená zlatovláska, ano, je to anděl! září v tříšti paprsků a pablesků, stoupá po stříbrných schodech vzhůru, ano, usmívá se na nás – ano, kývá nám: na tebe! na mě! hej ty tam! svět je tady kvůli nám! kvůli nám dvěma! hej! ty! ano, tebe myslím! zahod' starosti! podívej, jak báječně se blyštím! pojd' se mnou na výlet! máme svůj malý byt! barevný jsou šňůry aut! zrovna na tebe čekám! tak buď přece šťastný! vždyť je to tak snadné! podívej! stačí se třpytit a tančit a smát jako já!!!)

– frigidní tango sterilních snů v barevných obláčcích umělé páry –

– a já si píchnu do žíly panáka rumu, abych líp trávil myšlenky nebožtíků, co četli myšlenky nebožtíků, co četli – (et cetera –)

– a pošlu to dál – – –

– a potom posbírám všechny své hračky, abych jim uvěřila –

– a shledám své ostatky a přilehnu k tobě –

– pojd' ke mně blíž – ještě blíž – – ještě – – – je mi zima...

Povídalas, že už nekouříš, řekl Píďa.

Víš, jak dlouho budeme mrtví? řekla jsem.

(Stín suché větve. Plápolající svíce. Muž se dívá jinam – teď si nás všiml: bolestně se usmál a přečetl z desek, že miluje lidi. Cítí se jedním z nich, opravdu: je jako obyčejný člověk. Jako každý z nás. Hrozně by chtěl být dělníkem u pásu. Anebo horníkem: fáral by

s chlapama a byl by celý od mouru. Miluje život. Je hrozně rád naživu. Věří, že člověk zvládne vesmír téměř rukama.)

Co jestli ho nevezmou do krytu, až půjdem od válu – tedy lidstvo – co si pak asi ty štěnice, švábi a štíři počnou s našima knihovnama...?

Myslím, že jsme první na světě v počtu básníků na hlavu, řekla jsem. Tohle je normální plavčík, povídá Píďa – a všichni jsme se chvíli řehtali. (tehdy jsme totiž řekli: my chceme časopis! a oni: na co časopis, když neumíte psát?

a my: takže nesmíme do bazénu, dokud se nenaučíme plavat?

a oni: to my se učili plavat v rybnících a tůních!

a my: jenomže tam je dneska koupání zakázáno!

a tak pořád dokola, tři a půl hodiny.)

Já jednou potkala známýho, povídá Míša nymfomanka

Příběh pátý

po děsně dlouhý době. Já o něm jenom slyšela, že se má dobře. Proklatě setsakramentsky až moc dobře že se má. A jak ho vidím, tak se k němu hrnu a volám: ahoj! On nejdřív, že nic, pak mu to asi bylo samotnému blbý, tak povídá taky: ahoj. A já povídám: jak se máš? A on na to: ále, to víš... A já řekla: no – já vim... A on se na mě zblízka podíval a zasyčel: nesor nesor! – a šel pryč.

Dokud nás nějaká větší suma nerozdělí! volá Píďa. Na nás je krásný, že jsme jedni z nejstarších mladých začínajících autorů ve střední Evropě, řekla jsem –

– a mou duši zalehl nehybný smutek „středňáka“ – –

– opadlo němé burácení hlubin uvnitř –

– odstěhoval se Ahasver –

– a budoucnost – předem přijata, předem pochopena – přichází jako čerstvá minulost –

– dívám se zevnitř své příští mrtvoly s tísnivým pocitem, že někde – něco – – – nesouhlasí – – –

– pojd' ke mně blíž – je mi zima...

Ať žije bazén pro mladou literaturu! volám, abychom se ještě zasměli.

Nojo, Louny... řekl Píďa.

Tam byla ještě Zuzana, řekl Huptych.

Hm, řekla jsem.

Co k tomu taky říct.

(in memoriam Zuzany Trojanové)

Veselka

*Podivné záminky našich cest jsou tanečními
kroky samotného Boha.*

(K. Vonnegut jr.)

-- a než se panna nevěsta vrátí, předčítá stařenka jejímu synovi z černé kroniky: „zdivočelý Pražák plení zahrádky.“

Babi, řekl chlapec, já až umřu, tak se pokusím otevřít oči. – A ty? –

Já ne, řekla stařenka a četla dál: „befeleme peseveze.“

A babi, řekl chlapec, já až umřu, tak si vezmu s sebou lopatku a vyhrabu se a budu zpívat ošklivou písničku – a ty?

Já taky, řekla stařenka a četla dál: „-- s každým, kdo by se pokusil zvrátit zpět kolo dějin.“

Babi, já jsem osmej statečnej, řekl chlapec ospale.

-- a zatím v kuchyni, jako při každé svatbě, tet jak naseto: však se jich taky letos urodilo: teta Růžena a teta Blažena a teta Božena, teta Jaroušova, Bohoušova a Venoušova, krásná teta z Prahy a mnoho dalších, které nikdo nikdy neviděl a už nikdy neuvidí, motají se jedna přes druhou a štěbetají vesele:

Koukněte, jak mám podebranej prst!

Vánoce? Ty letos nebudou, dyť byly vloni!

Mám novýho kardiaka!

Chtělo by to trošku přisolit!

Už mi prasknul ten podebranej prst!

--- a co chvíli některá běží s nejlepším soustem do pánského salónu;

zde, v měkkých fotelech, hoví si strýci:

OTA JE TELE. PEPA JE NULA. TÁTA NESE TETU. MÁMA MU NAMELE.

To přepracování Kafkova Zámku byl dobrý start, navázal strýc Aptajk.

Anebo třeba Zdenda Šmíd: dotáh to až na strážce bezpečnostního pásu, řekl strýc Zdenda Šmíd.

Ta voda byla tenkrát tak studená, souhlasí strýc Pido, že se mi zkrátily vlasy a zuby mi zalezly zpátky do dásní – a on se mi začal zmenšovat – až byl jako buřtík – jako vajíčko – jako hrášek a – zmizel úplně – a od té doby jsem ženská, uzavřel rozpačitě. Muži se rozhovořili: MÁME MASO? MÁME LÁNY POLÍ. JÍME SENO. MY SE MÁME. –
– ale to už ode dveří hlásili, že přijel soudruh z kraje, a všichni si trošku odkašlali, trošku poposedli a zatvářili se přísně.

– – stařenka zatím uspala chlapce a šla překážet do kuchyně: tety byly tu v pilné práci: právě připravovaly poslední chlemtáče, brodily se v krvi a rozpustile na sebe pokřikovaly: eště dejchá! vem ho palicí! ukaž, já ho dorazim! – – – vtom jedna zahlédla bloudivou mužolapku, kterou nikdo nepozval – a již všechny zle syčely: strč prst skrz krk! – a hned běžely do salónu sednout si na klín každá tomu svému. Tam debata pokračovala:

Teda podle mého názoru teda po dramaturgický stránce zařazení takovýhodle koncertu to teda fakt nevím – –

Tak jsem ty spodky střelil se ztrátou tří kaček.

Neojede-li mu Julii, ojedu mu ji já.

Ženy živě souhlasily.

Stařenka v kuchyni neměla už komu překážet, a tak šla do koupelny. Na vaně tam smutně seděla bloudivá mužolapka, kterou nikdo nepozval. Stařenka vlezla pod vanu – růžová lebčička jí přitom prosvítala mezi bílými řídkými vlásky – vyndala láhev slivovice a přisedla k ní: ty, řekla tiše a podala jí láhev – ty – děvenko – – je to – – s těma jinejma – – jiný? Je, řekla bloudivá smutně a odešla ven – – –

– – – ale tu se již vraceli rozjaření novomanželé od notáře, kde byli právě uzavřeli smlouvu o neútočení a vzájemné spolupráci na třicet let –

– ženich zářil jako čerstvě vyklepnuté vajíčko, nevěsta se usmívala a matička její plakala: ach, dceruško moje, ty mi zase odcházíš – a jak ti to sluší – jako bys mé tchyni z oka vypadla – – čímpak já se ti honem pomstím? – a objímala ji pevně.

– – a otec ženichův bere syna stranou a praví jemu: tož tak. S láskou jsem tě vychoval a děláš ze mě dědka. A já pláču, že musím umřít. Ale naopak je pravda, že když se manželství povede, může se z něho vyvinout přátelství na celá léta. –

– – a potom mlčky chodili po zahradě, otec si trhal z nosu chloupky a syn přitakával.

Svatební dary byly pak tyto: čajovar a lihovar od tety Bedřiše, pivovar a vínovar od tety Oldřiše, nahajka a dušehřejka od strýce Wernische – a ještě duchna-ocelový plát a duchna-tlustá maminka a velký obraz moře a kuchyňských nožů, co hrdlo ráčí, a ještě mnoho jiných divných věcí bylo tam poskládáno a matička nevěstina to všechno řadila a třídila a počítala a rovnala a činila úplný soupis všech věcí svému srdci ku potěše a byla šťastna.

V jídelně byla zatím hostina v plném proudu: novomanželé se poprali o řízek, jak káže zvyk, a hned nošen je koňak v hlubokých talířích a chlemtáči na mísách, zlatoví, křupaví a voňaví a mnoho jiných příjemných plnidel, vycpávek a ředidel a slivovice i fuseklíce dost a dost –

– – a tváře červenaly –

– a hlasy mohutněly –

a starý Hordubal vypráví krásné tetě z Prahy, jaké to bylo, když tenkrát osvobodil Plzeň –

a nevěsta šeptá ženichovi: namátková kontrola: miluješ mě?

a ženich šeptá nevěstě: miluju tě jako osel. Miluju tě jako dům. Miluju tě jako když střelí – –

– – vřískly trubky z gramofonu a mladí jdou tančit –

a teta Blažena třese svým mužem: tak bav se, proboha! buď spontánní! slyšíš?! musíš být SPONTÁNNÍ!!!

-- a strýc Aptajk říká: děkuji, netančím, miluji svou ženu
-- a ženich s nevěstou tančí a tančí, drží se v pase, hledí si do očí -- a starci si připalují viržinka od jejich těl --
-- a strýc Pido stojí na stole a křičí: jsem velký polucionář! jsem ředitel zeměkoule!!!

-- a zatím na zahradě soudruh z kraje pláče, že ho nikdo nemá rád --
-- a zatím v pokoji s dary stojí matička nevěsty a před velikým zrcadlem a pečlivě si prohlíží tu vlídnou, usměvavou paní, co je tak svěží na svůj věk -- a je tak zábavná a vtipná --
-- a neměla to lehké -- ale je statečná a všechno tak úžasně zvládá --
-- a zatím starý Hordubal krade v kuchyni láhev fuseklíce a vrátce se pokouší o útěk -- ou-hej --
-- a zatím v předsíni pláče strýc Aptajk Pidovi na rameni: když seš hodně nešťastnej -- ale hodně -- že ti prostě není pomoci -- tak už každýho jenom sereš -- --
-- a zatím venku běhají špinavé děti hostů a skandují jasnými hlásky barbarské rozpočítadlo:

apačuka-fundemuka!
fundekávy-kávyčuka!
ap-čuk-funde-muk
funde-kávy-kávy-čuk!

-- a zatím v koupelně sedí na vaně stařenka s řídkými bílými vlásky, v ruce láhev slivovice -- a dívá se před sebe velkýma tázavýma očima --

a pak se rozlehl domem řev tety Blaženy, že přistihla svého muže, jak s mužolapkou tancuje -- a hned je rámus a ryk a spílání, že se vetřela do společnosti, kam ji nikdo nepozval --

– – a ženy hned sedly si na své muže a vrčely zle – a bloudivá
vyklopýtala na zahradu –
to máš tak, povídám jí: tady to zamačkneš – a támhle to vyleze –
hlavně že už máme to mládí za sebou
– tak jak tak jsme jen vyšší mocnina prachu –
– bloudivá si sedla pod strom – – je to lípa – v koruně jí duní včely –
zavanul vítr – – – a je vlaho k uzoufání –
– bloudivá si rozpustila vlasy a začala zpívat svou píseň
– – – ale řev tety Blaženy rozdrnčel okna i vázy i obraz moře –
– – vyrval z něj skalisko a moře se valí dolů –
spláchlo a vynáší z domu tety a strýce a svatební dary – valí se
ven – a nese mne s sebou –
dívám se vzhůru – na lípu, kterou včely odnášejí –
v kořenech sedí bloudivá – vlasy jí vlají –
a její temná píseň nese se nad námi –
aj, hledám junáka, jenž by mé zvíře utišil –
trápí mě, trápí, že ani seděti nemohu –
puká mé srdce a teskní má játra –
a pláče má klikva, že je sama na světě –
vyje všech devět bran mého těla – – –

Funus

*Na hřbitovech leží plno lidí,
bez nichž svět nemohl být!*
(H. Böll)

– – – to je zvláštní, podivil se člověk, jeden ani pořádně nezačal – a už aby končil, protože je mrtvej...

– to si řekl a duše jeho opustila tělo – chvíli se ještě potloukala kolem, připravena se vrátit, kdyby něco – – kdyby třeba odstranili ten žvanec, co mu ucpal srdce –

– ale ono to trvalo, než ho našli, a potom byl veliký shon a zmatek; tahali ho ze země na křeslo a z křesla zas na zem, divili se, nechápali, strkali se a říkali: ale jak to? jak to? že je mrtvej? když byl ještě před chvílí živý? –

– a plácali ho po tvářích a volali jménem –

a potom pokrčili rameny, přikryli ho pláštěm a rozešli se po svém, rozpačitě pokašlávajíce –

– a duši pojala veliká lítost, že už nemá v čem bydlet, že už tu nemá co dělat, a tak poslala poslední pozdrav všem, kdo ji znali, a odebrala se k předkům.

Ale pohřeb to byl, jaký už dlouho nepamatovali!

Z ampliónů na náměstí zněl od samého rána vdovin pláč, za vraty domu smutku se řadily alegorické vozy a za nimi postával houf zvědavců. Netrvalo dlouho a objevila se vdova: v kabátě naruby a knoflíky dozadu na důkaz nesouhlasu se smrtí nebožtíkovou, důstojně prošla a postavila se v čelo průvodu. Zazněla hudba: průvod se hnul.

Vpředu, hned za vdovou, kráčeli nejvyšší představitelé obce: nejkrásnější, nejmoudřejší, nejvybraněji živení a nejlépe truchlící –

za nimi pak vyšší představitelé: vybranější, lepší, moudřeji živení
a krásněji truchlící –

a nakonec představitelé vysocí: krásní, vybraní, dobře živení
a moudře truchlící –

– šli krokem vážným, jak hodnostářům přísluší, tu a tam někdo
pokýval hlavou, zakašlal, zasmrkal, podklesl v kolenou...

– a již jsou tu cechy!

šatnáři, zednáři, žháři a rakváři,

sponzoři i cenzoři,

nositelé Nobelových cen,

poslanci, psanci, branci a bratrance,

bývalí mocnáři, budoucí hadráři a strejci Příhodové –

– ti všichni chtějí se poklonit vdovně žalu...

Prastará prateta v domě smutku zatím vyprovodila posledního hosta a zavřela dveře. Čeká ji ještě dost práce: umýt a uklidit nádobí, nábytek a tělo nebožtíkovy: šaty i rakev se musí ještě dnes v pořádku vrátit půjčovně. Prastará prateta si uvázala zástěru, začala mrtvého pomalu svlékat a zpívá mu k tomu svou prastarou píseň:

„narodil ses do úzkosti za plentou a umřel jsi do úzkosti za plentou, chlapče zlatý, žes neřekl, byla bych tě přišla aspoň podržet za ruku – co já tu teď sama, prastará prateta, s kůží jako škráloup...

všechny svý už jsem zahrabala, pět smutků přitom rozedrала, pohřbila jsem mámu, tátu, ségru, bráchu, všechny tety, všechny strejce, synovce i neteře – co já tu teď sama, prastará prateta, s kůží jako škráloup...“

Tu k ní přišel cizí člověk, smekl žlutou helmu a povídá: to je takovej blbec na hlavu, řekli mi, abych to nosil, tak to nosim. Já ho znal. Vona na něj furt myslí. To už je let.

Tak tak, řekla prateta.

Já to vidim jako dneska: to ticho tenkrát. A jak von vstal a řekl: já. Tomu vy nemůžete rozumět.

Inu – – – řekla prateta.

To ženská nikdy nepochopí, řekl muž.

Pod okny zatím jedou alegorické vozy, živé to obrazy slavných chvil v životě lidském:

na prvním žena zdvíhá do výše sádrové nemluvně, označuje je číslem a odnáší za plentu, aby se po chvíli vrátila, pozdvihla do výše sádrové nemluvně, označila je číslem a odnesla za plentu, a tak pořád znovu – a všude kolem znázorněny jsou první věci člověka: první ee do nočníčku – první třída – první poluce – první manželství; první polibek, facka, zoubek a úsměv – vše v sádře a pestrých barvách vyvedeno – uprostřed vozu pak vzpřímený mladý stromek v barvě modré, co kolmý start člověkův v barvě naděje –

– na druhém voze již vyvedeny jsou věci horizontální, široce podstatné: postel a koláč a pracovní stůl, mapa a řízek a dopisní papír, gramofon, talíř a vana – vše, co zralému, plnému, do šíře se rozpínajícímu životu náleží – i strom uprostřed jest silného kmene a košatý, v červené barvě masa –

– na třetím voze pak jedou poslední věci člověka: prášky a brýle, medaile, trepky, suchary, diplomy, zuby a sebrané spisy, studený bylinný čaj, krabice fotografií a nové boty na jaro – vše v barvě popela, jímž všechno zemi se navrácí – a holý strom uprostřed – –

Prateta zatím pečlivě okartáčovala a složila šaty zemřelého a uložila je do rakve. Pak zabalila tělo do starého ubrusu a přehodila si je přes rameno. Máš ty ale ten svůj obal těžký, chlapče, příště nesmíš tak jíst, řekla a vyšla z domu. Musela oklikou, postranními chodíčky, aby nerušila slavnost.

– a hlavní třídou již běží strakatí šašci a kejklíři, halasí řehtačky, frkačky, houkačky, baletky vystřelují barevné rachejtle a všechno se blýská a třpytí a všude je plno zpěvu a křiku a hluku a randálu:

tu haleká jakýsi pěvec a do rytmu buší v plechový sud, tu ječí jiný a k tomu se na valchu doprovází; tito dva dělají, že spolu zápasí, jiní dva zase, že se mají rádi, tamten si rve vlasy a řve, že je sám, jiný volá: maminko!!! –

– ale to již rozchechtané masky nesou veliká zrcadla, v nichž lidé na chodníku jeví se sobě stejně krásnými, moudrými a dobře živenými jako čelo průvodu...

– a všichni se radují a s jáсотem zdraví své kejkliře, pár smělců se dokonce snaží urvat si něco pro sebe – barevnou pentli, rukáv, nebo alespoň malíček zbožňovaného miláčka – – –

– – – a všichni jsou šťastni a mávají a velebí cestáky s iluzí, že pomohli lidem tak dobře a vesele žít –

– – – a povídala jedna paní druhé paní: je to ale krása! já vám tak miluju radost! – a ten muj spratek, ať ho mlátím jak ho mlátím, von vám nebude šťastnej a nebude...!!!

Stařenka s rancem šla pomalu dál. Muž v helmě se k ní po chvíli přidal a šel vedle ní.

Tak, tak, řekla prateta, tak to vidíte. Kdekdo už to má za sebou, jenom já pořád nic. Prostě se vždycky ráno zas probudim.

Já ho měl taky moc rád, pitomce, řekl muž. Vona si myslí, že ne, ale jo, měl.

Tuhle mi říkali, že prej mě viděli ve městě v konzumu. Jářku, to už by mohlo bejt ono; nebožka máma se před smrtí taky začala dělit, řekla prateta.

Dějou se věci, řekl muž.

Obloha se zvolna zatáhla šedočernými mraky, ale nad obzorem ještě žhne nízké podvečerní slunce. Na východní straně to dělá divy: proti temně fialovému pozadí mraku žlutě svítí oschlá loňská tráva a na ní se bělají narůžovělé koruny holých břízek. Skládka na protější straně plane barevnými obaly a úlomky střepů a plechovek.

Bude bouřka, řekla prateta, složila ranec a sedla si na něj. Ze země teď jdou zlé věci, pod'te na měkký, řekla a udělala muži místo.

Vyndala láhev: nic mi nejni, akorát bejvám utahaná. Kolikrát si ráno musim dát panáka.

Bledá dívka v domě s chrličí se dívala z okna, dokud slavnostní průvod nezmizí za rohem, a pak na střechu protějšího domu: na inkoustově modrém nebi rudooranžově zářil cihlový komín. Omítka domu svítila žlutě a okenní skla měla kovově tvrdý, zrcadlový lesk. Bude bouřka.

Dívka se vrátila nad skripta vědeckého katechismu:

„Všechno je relativní. Všechno je tedy věcí vztahu. Jediný platný vztah je láska. Platí, že Bůh je láska.“

Dívka si dala pěsti na uši, zadívala se na protější osvětlenou střechu a začala odříkávat:

„Láska jest síla odstředivá, uvolňující, tvořící; plodí dobro. Nepřítomnost lásky jest úzkost. Úzkost jest síla dostředivá, stahující, zmrtevující, egocentrická; plodí zlo.“

Kvůli tomuhle nemůže na slavnost.

„Bez Boha čili beze vztahu čili bez lásky se propadáme v existenciální inferno.“

Protože jde zítra na zkoušku.

„Vdech – výdech; čas shromažďování kamení a čas rozmetání kamení: vlnění je základní pohyb vesmíru.“

Jenže jí se chce na slavnost.

„Čili $E=mc^2$.“

Musí tam jít.

Prateta s mužem dopili a vstali. Šedivá duchna mračen nad nimi se roztrhla a na obzoru dopadla v cárech na zem.

Nad Bytinama prší, řekla prateta a vzala ranec na ramena. Muž šel vedle ní.

S tím životem to máte kolikrát složitý, řekl, jenže, tohle vy nemůžete nikdy pochopit. Ženská to tak nechápe jako chlap. Ženská má

všechno jednoduchý. Jako třeba tenkrát: jak von vstal a řek do toho ticha: já. Tomu vy nemůžete rozumět. Vona tomu taky nerozumí.

Prateta se narovnala v zádech a podívala se nad sebe: na modré obloze se jakoby nic převalovali bělostní beránci. Prateta vdechla: mmmm-cítíte? Je jaro. Když to dobře dopadne, bude i léto.

Muž řekl: jako třeba s tou smrtí. Vy se nebojíte. Já jo. Já už odjakživa. Ne že bych byl srab nebo tak – to ne – to teda – – – jestli si třeba myslíte, že JÁ bych – – –

Kdepak, nemyslím, řekla prateta.

No tak! řekl muž. Já ne že bych se bál – ale bojím se, jestli mi rozumíte, co tím chci říct.

Rozumím, řekla prateta.

Protože: umřem – a co potom, he? To nikdo neví. Jenomže to ženskou nezajímá, takovýhle votázky, ženský je to jedno. Vy už ste holt takový. Takový jednoduchý. Vo někoho se starat a tak.

Inu – – – řekla prateta a přehodila si ranec na druhé rameno.

Jenomže chlap – *chlap*, chápete? – ten je na světě z úplně jinýho důvodu! CHLAP, to je – – – ten by měl – – – ten musí – – – rozumíte mi, co tím chci říct?

Ano, ano, řekla prateta.

Něco DOKÁZAT! – – – UDĚLAT!!! – – – – prostě – – nějakou STOPU – – DÍRU! – – aby po něm zbyla – – něco VELIKÝHO!!! – – jestli mi rozumíte, co tím chci říct...

Rozumím, řekla prateta.

Tohleto ženská stejně nikdy nepochopí... prostě něco – NĚCO!!! – – jenomže mám strašně málo času, to je to. Člověk přece může každou chvíli umřít – – a co když to nestačím udělat? – – co potom? – e?

– to by pak po mně vůbec nic nezbylo – – –

– a to by teda bylo strašný – – –

– teda – – – tohle já si vůbec nedovedu představit – – –

– – – muž kráčel chvíli mlčky.

A přitom člověk může umřít každou chvílí! každou!

Každou chvílí mi může něco spadnout na hlavu!

Proto nosim tenhle blbec. Řekli mi, abych to nosil, tak to nosim.

Ráda bych vám nějak pomohla, člověče, ale nevím jak, řekla prate-teta, složila ranec na zem, odvalila na kraj skládky a strčila dolů. Tak, tak, chlapče, řekla, víc pro tebe udělat nemůžu, než že po tobě ten tvůj obal uklidím. Vítr to zanese zemí a budou tu břízky, řekla a přihrnula dolů rozbité sklenice, konzervy a suť.

Tak to vidíš, Franto, zašeptal muž, furt si kecal – a teď seš v pytli a já sem eště tady.

Na hřbitově byla už oslava v plném proudu: předsedkyně Svazu opuštěných žen přivítala novou členku, zazpíval sbor děvčat z Mariánské družiny a jako hlavní řečník vystoupil úhlavní nepřítel nebožtíkův; on vysoko ocenil vysoké ocenění, jehož se mu dostalo za práci Koloběh času v přírodě, a vyzdvihl hloubku svého žalu; závěrem velmi hezky zavzpomínal na chvíle, jichž nikdy nebylo, a ohlásil vyvrcholení celé slavnosti: Veliký Tanec Vdovy.

Shromáždění ztichlo: vdova pomalu předstoupila a obešla kruh – prostor, v němž bude svůj příběh vyprávět – pak zavřela oči a pozvedla ruce – zvolna je stydlivě spouští – ano: je malé děvčátko, docela naivní: bere cípky své sukničky a běží drobnými krůčky orosenou loukou – voní ke květinám – je jemná a křehká a celá, celičká ach, tak šťastna!

– však tu – hle – kdosi cizí a drsný vpadá do křehkého dívčina snu! – není to nepřítel? – neublíží jí? – měla by utéci, stříbrné nitky jí avšak svazují nitro

– ach, co to klíčí v srdéčku? –

– a v kolenou sladké trnutí – a ON je tak mocný – a silný –

– a nezastaví se před ničím! – avšak – ach! – před ničím! – bože!

„Výjevem dívčina podlehnutí končí se giocoso innocente (hravě, nevinně), a po kratičké pauze navazuje část druhá, jejíž dvě po-

loviny – allegro appassionato (živě, vášnivě) a andante affannato (zvolna znepokojeně) – přesvědčivě ilustrují hluboký vnitřní život nepochopené ženy a její samotu po boku sobeckého muže, který, vida jen a jenom svou práci, nechápe hluboký vnitřní život své nepochopené ženy. Závěrečné allegro sdegnoso (rychle, vzdorně) vrcholí ve strhujícím prestu furiosu (rychle, zuřivě) nad smrtí manželovou.“

Komentátor si polohlasně odkašlal, upravil si kravatu a oddal se požitku.

Prateta s mužem šli zatím pomalu zpátky. Muž říkal: ve druhý obecný nás učili, že čas je kvalita hmoty. Což tedy vlastně znamená, že jak nás ta hmota opouští, tak v ní ztrácíme i ten svůj čas. Nemáte páru, co života nám takhle uteče! Jenom ve vlasech, třeba! Já například mám skovaný všechny zuby. Měl sem i nehty, ale vona mi to vyhodila. Ale mám ještě svůj dětskej talíř s plechovým hrnečkem – a ešus z vojny – a taky sádru, jak sem si tenkrát zlomil ten prst – taky se nechávám kvartálně fotit – abych to měl zmapovaný – ale víte, že to – nějak jakoby – furt není vono?

– Nejspíš sem na něco zapomněl – jenomže na co?

– co říkáte?

Nevím, řekla prateta, myslím, že voda se má nechat téci...

Vdova zakončila svůj tanec překrásným záchvatem: potlesk. Byl to přesvědčivý výkon. Zářící vdova přijímá kondolence.

– a tak najednou, že?

– a dům připadne komu?

– a von ještě říkal: vy byste mě nechala chcípnout!

– jak říká Kidák: když je láska upřímná, na pohlaví nezáleží:

– a jak mu to chutnalo, ale jak!

– kosou to nepude...

– jak ten kvas čapí...

– to sou vám někdy takový zvláštní dny – – – že se člověk ráno probudí – – – a už je nasranej...

– jedete někdo na Mimoň?

– já to znám, pani! co já se nabřečela! těch nocí! – a tuhle mu zrovna povídám: já tady schnu strachy, ty dobytku, jestli se ti něco nedejbože – a ty si klidně přideš až za dva dny a nic ti nejni, akorát seš vožralej a smrdíš!

– ale to již zazněl gong na znamení, že oficiální část oslavy je u konce a zádušní jarmark může začít. Okenice stánků se s třeskem rozlétly a zase je slyšet houkačky, řehtačky, pískot a křik a hlasy vyvolávačů:

Jen pojd'te dále, přistupte blíže!

Budoucnost už byla, tak všechnu čest stranou a pojd'te si pro štěstí! Máme tu ve spreji pot číslo pět, holografického Mikuláše, samoleštící holinky, samoškrtící šle, tlačenkou v prášku a dokonalou napodobeninu ohně, od pravého k nerozeznání! Jen pojd'te dále, přistupte blíže!

Bledá dívka se zatím dívala na opalizující mýdla, světélkující krémy a neviditelná líčidla, na vodičku, po níž jsou vlasy jako vyrudlé sluncem; na mastičku, po níž je pleť jako opálená sluncem, koupila si sprej s vůní celerové natě a říkala si: co já tu dělám? proč tady jsem? co tady chci? – a když se ohlédla, stál za ní ten chlapec – tamten, co ho vídá – a řekl: tady jsem. Volala jsi mě?

To tys mě volal, řekla dívka.

Pojd' se mnou, řekl chlapec a podal jí ruku –

– – – a koupili si plakátek s fotografií katechetovou, jakých bylo všude dost, a společně odříkávali:

Zhebni, Tlamiči, zhebni!

zhebni, Tlamiči, zhebni!

bij ho! tluč ho! mlať ho! žer ho!

škrť ho! zmař ho! znič ho! zab ho!

Zhebni, Tlamiči, zhebni! zhebni, Tlamiči, zhebni!

– a profesor Tlamič-Sitting vůl si po večeri říhl a řekl, půjdu si lehnout, je mi nějak zle, musím se vyspat na ty spratky, na ty holomky, na tu sběř, co neví, že Bůh je láska...

Když se unavená vdova vrátila domů, našla přede dveřmi pratetu sedět na rakvi.

Copak, babi, řekla.

A prateta se usmála divně a povídá: doma už jsem ti uklidila, ale klíč nemám, já ho asi omylem spolkla, popleta – taky cítíš ten vítr?

a prateta u stánku řekla bledé dívce se skripty: já měla nejradši tyhle dva ve spreji: s vůní nemluvněte a s vůní sluněného prádla –

a prateta na polní cestě řekla muži v helmě, tak už si z toho nic nedělejte, na světě jsou složitější věci, třeba vidle –

a prateta na rakvi se omluvně usmála a řekla vdově, já jsem dneska z perníku –

a prateta na polní cestě řekla muži, kampak to klesáte, člověče?

– a vznesla se vzhůru jako chmýří pampelišky –

– a muž v helmě si sedl s lahví do trávy –

– a po prvním doušku pochopil zen –

– a po dalším začal mluvit řečí zvířat –

– a po další zažil satori –

– a po dalším snesl zlaté vejce –

a po dalším usnul a ráno do něj už nic nebylo...

A dívka s chlapcem spolu šli někam pryč – a tam se objímali, hladili, tiskli k sobě, ochutnávali a shledávali lahodnými –

– a říkali si miláčku –

– a jarní jepice vířily kolem nich – a tehdy starý jepic řekl mladému jepici: jsem příliš – příliš stár – – – dobrá vůle mě opouští – ale ty máš ještě mnoho vteřin před sebou – tanči, chlapče, dokud je čas, v milostném tanci je smysl všech věcí, až padne poslední z nás, pak přijde konec a zima a tma –

– a jepic, který netančí, zemře, aniž cokoliv pochopil...

Pohádka o šťastném konci

*Maugham se zasměje. Pak mi dává nejcennější
radu, jakou může mladý autor dostat:
„Na konci tázací věty dávejte vždy otazník.
Nevěřil byste, jak je to účinné.“
(W. Allen)*

Byla jednou jedna Holčička, a ta žila v malé chaloupce se svou babičkou. Jedly, spaly, hovadům poklízely a dobře by se byly měly, nebýt té jedné věci: Holčička byla posedlá představou, že musí něco sdělit lidstvu; toužila napsat knihu s červeným obalem. A tak psala a psala a psala; psala příběhy o chudých, ale hodných slečnách, co přeberou ženicha slečnám zlým a bohatým, psala o moudrých stařenkách s bílou loktuškou na hlavě (když si byla zjistila, že se loktuška neváže v pase), psala o statečných chlapech s mozolnatýma dlaněma, co pijou kafe z otlučených hrnků bez ucha a dlouze a temně mlčí – psala o všem, o čem četla. Vyprdni se na to, říkávala jí babička, když vidlemi přehazovala stohy papírů v její komůrce, ale Holčička psala a psala, a když toho měla plnou nůši, nasedla na moped a pílila do Města.

Ve Městě byla Redakce a v ní přebýval Redaktor. Hrábl do papírů, nad některými se zastavil, posunul brýle, zavrtěl hlavou a listoval dál. Pak řekl Hm a vrátil nůši Holčičce. Chtěla bych vydat knížku s červeným obalem, řekla mu Holčička. Hm, řekl Redaktor, jak jenom bych vám to – – – já to řeknu rovnou: tak takhle ne. Je to moc – – – neživé, moc schematické. Schází tomu šštáva, není v tom cítit tenhleten – – – tep současnosti, žživot, chápete? žžživot! řekl a přimhouřil oči a zaťal pěst.

Aha, řekla si Holčička a jela domů a psala dál. Psala o tom, jak se jí pan učitel zeptal, čím se jednou chce živit, a ona řekla, že psa-

ním knížek, a on se hlasitě rozchechtal; o tom, jak na podzim češe švestky, jak se jí líbí sousedovic Franta a ona jemu ne; jak chodí v létě na sena a ráno pro mlíko, jak vyšla školu a nastoupila v místní továrně na sádrové trpaslíky, jak dlouho plakala, když viděla Frantu s Boučkovíc Alenou, jak dostala přidáno a postoupila do oddělení, kde se trpaslíci melou zpátky na sádro, jak se zamilovala do vedoucího samoobsluhy. Už s tím di do hajzlu, radívala jí babička, ale Holčička psala a psala a zase pílila do Města.

Víte, řekl jí Redaktor, je to moc – – – všední, příliš – – – soukromé, moc – – – do sebe zahleděné, je to fádni, ano, fádni. Nemá to pointu, schází tomu – – – drrrrama! chápete? žžživotní drrrrama! řekl a zase zaťal pěst.

A Holčička zas jela domů a zase psala, ale když napsala, jak Boučkovíc Alena začala chodit s vedoucím samoobsluhy a ona s Frantou, nebylo to drama. Připsala tedy, že Frantu odmítla a on se zastřelil – a bylo to schéma. A tak to šlo pořád dokola. A lidé jí říkali, tak co? co dělá knížka s červeným obalem? A Holčička krčila rameny. Mezitím se zúčastnila několika literárních besed o obsahu a formě, v místním listě jí otiskli kurzívu o výrobě sádrových trpaslíků, založila literární kroužek Gramota a lidé jí začali říkat paní spisovatelko. Jenže jí táhlo na padesátku a knížka s červeným obalem stále nebyla napsána. Píšeš kraviny a práce stóji, říkávala jí babička, když kolem ní poklízela komůrku. A navečer, když ve všech chaloupkách modře blikala televize a babička seděla na zápraží s dýmku, Holčička ve své komůrce hořce plakala: ach, já nešťastná, říkala si, jak já To jenom sdělím lidstvu, když se mi zaboha nic dramatického nepřihodí! a modlila se ke svatému Antoníčkoví: dej, ať se stane něco, o čem bych mohla napsat knížku s červeným obalem! A stalo se.

Kohout Mohykán uletěl na hrušku, babička vylezla za ním, šťouchla do něj vařečkou a spadla na zem. Když Holčička slyšela kletbu a žuchnutí, spěchala pod hrušku, ale babička už se nehýbala;

jen zašeptla tenounkým hláskem: mrcha jeden zasraná! a poručila duši bohu. Bylo jí sto sedm let. A Holčička plakala přestrašlivě: celý život smůla a ještě tohle, naříkala a lomila rukama a sténala a kvílela tak dlouho, dokud jí nedošlo, že Životní Drama je tu. Honem zamáčkla slzu a běžela psát. Psala o babičce, jak plivala po dvoře velkými oblouky, jak nosila dědovy boty a kouřila dědovu fajfku, jak říkala, že štěstí sere na větší hromadu, jak se i s prasetem propadla do žumpy a jak při tom klela, jak v noci chrápala a jak lezla pro Mohykána na strom.

Holčička pilně psala několik nocí a několik dní, a když to bylo hotovo, zas pílila do Města. Redaktor dočetl a pokýval hlavou: fajn, řekl, má to štávu, je to o práci, berem. Jenže ten konec! Ten se musí změnit! Vyznění je příliš – – – pesimistické! Musíte tam dostat nějakou – – – naději! Musí to – – – přitakávat životu, chápete? žžživot jde dál! ta jeho síla!!! A zase zaťal pěst. Potom vzal červenou tužku a chvíli pracoval: místo „vyprdni se na to“ napsal „že tě to baví“ místo „štěstí sere na větší hromadu“ napsal „s poctivostí nejdál dojdeš“, babiččino zvolání při pádu přepsal na „eh kletě“. Poslední babiččina slova opravil na „zlořečený kur“. Tak zase přijďte, řekl a podal Holčičce rukopis.

Holčička radostně spěchala domů a dala se do práce. Jenomže ouha! Jak jen to udělat, aby život nekončil smrtí? Když umírá nejmíň tolik lidí, co se jich narodí? Holčička si lámala hlavu, lámala a lámala, až připsala babičce zlomenou nohu a umístila ji na lůžko. Jenomže zlomená noha ve sto sedmi letech není nadějný východisko, řekl jí Redaktor. Holčička tedy připsala pod hrušku zdatného lesníka, který – jda náhodou kolem – babičku zachytil: nepravděpodobné. Babička poté, co dopadla na zem, vstala a řekla moudrost: nepůvodní, pointa hapruje. Babička vydechla naposled, ale její duch hospodařil dál: spiritistické! Babička se změnila v bílou holubici a šířila po světě poselství míru: idealistické, násilně symbolistní, v nesouladu s ústřední postavou babičky. Babička padala opačným

směrem díky náhlé změně gravitace: samoučelná fikce, odtržená od života. Babička vůbec nedopadla: napořád padá a kleje a pokud nezemřela, kleje a padá dodnes (fatální).

A tak se stalo, že knížka s červeným obalem nebyla nikdy dopsána.

DOSLOV

*Když jsem vystoupil ze svého plymouthu
model Duster, nebál jsem se ničeho.
Bylo to ode mne hloupé.
(K. Vonnegut jr.)*

Alexandra Berková
Knížka s červeným obalem

Obálka Jakub Tesař
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 6. 11. 2020

ISBN 978-80-274-1163-4 (epub)
ISBN 978-80-274-1164-1 (pdf)
ISBN 978-80-274-1165-8 (prc)